Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

הײַנט 10 זייטען | פּרייז 15 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

לאָדז, מיטוואָך, כ״ה סיון תרצ״ה | דרייצענטער יאָהרגאַנג | Łódź, Sroda, 26 czerwca 1935 r. | № 147

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאַווער 21, טעל. 224-71. — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

סיים-דיסקוסיע איבער דער וואהל-אָרדינאַציע

די אַרויסטרעטונג פון פּ. פּ. ס׳ישען פיהרער ניעדזשיאַלקאָווסקי. — דאָס „יודישע קאָלאָ“ האַלט אונטער איהרע אויסבעסערונגען. — די אוקראַינער וועלען זיך נישט בעטייליגען אין די סיים-וואַהלען

וו אַ ר ש אַ, 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

הײַנט איז געעפענט געוואָרען דער סיים-פּלענום מיט׳ן ציל צו בעטראַכטען די פּראָיעקטען פון דער נייער וואַהל-אָרדינאַציע צום סיים און סענאַט ווי אויך וועגען דער וואַהל פון מלוכה-פּרעזידענט.

דער סיים איז זיך צוזאַמענגעקומען כמעט אין גאַנצען קאָמפּלעט. די רעגירונג איז געווען רעפּרעזענטירט דורכ׳ן פּרעמיער סלאַוועק, מיניסטאָרען קאָשטשאַלקאָווסקי, יענדזשעיעוויטש, פּלאַיאר רײַכמאַן, פּראָפ. זאַוואַדזקי פּאָניאַטאָווסקי. די גאַלעריע פאַר׳ן פּובליקום איז כמעט לעדיג.

עפענענדיג די סיים-זיצונג האָט דער מאַרשאַלעק שוויטאַלסקי געמאָלדען, אַז די דעפּוטאַטען מאַריאַן בודזינסקי (בעבע) און יוזעף כאַטשינסקי (קאַטוילישער פּאָלקס-בלאָק) האָבען זיך אָפּגעזאָגט פון זייערע סיים-מאַנדאַטען. עס איז אויך אויסגעלאָשען געוואָרען דעם סיים-מאַנדאַט פון די דעפּוטאַטען טשישאַק (בעבע) און קאָזובסקי (נ.פּ.ר.)

אויסגעשלאָסענע קאָמוניסטישע דעפּוטאַטען

אויפ׳ן פאָרשלאַג פון סיים-מאַרשאַלעק זענען אויסגעשלאָסען געוואָרען אויף אַ חודש פון די סיים-זיצונג די קאָמוניסטען דעפּוטאַטען כענטשינסקי און פּרל. איגנאַשיאַק צוליב דעם, וואָס אויף דער לעצטער זיצונג האָבען זיי זיך אויפגעפיהרט אויף אַן אופן, וואָס דערנידריגט דעם אנזעהן פון סיים.

דער פּראָיעקט פון דער וואהל-אָרדינאַציע

דערויף האָט דעפּוטאַט פּאָדאָסקי (ב. ב.) געהאַלטען אַ לענגערען רעפעראַט, און וועלכען ער האָט זיך געגוי אָפּגעשטעלט אויף דער וואַהל-אָרדינאַציע צום סיים, אין זין פון בעבע-פּראָיעקט.

דער רעפערענט האָט דערביי אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז די קאָנסטיטוציע-קאָמיסיע האָט אַלס באַזע פאַר איהר דיסקוסיע איבער די אַריינגעטראָגענע וואַהל-פּראָיעקטען אָנגענומען דעם סענאַטאָרישען פּראָיעקט. דער רעדנער ערקלערט, אַז דער בעבע-פּראָיעקט פון דער וואַהל-אָרדינאַציע שטרעבט צו שטיצען דעם סיים אויף דער גאַנצקייט פון דער געזעלשאַפט, אָהן דער פערמיטלונג פון די פּאַרטייען, ווי אויך צונויפצוקניפּען דעם פּאַרלאַמענט מיט דער געזעלשאַפט. דערפאַר האָט דער בעבע-קלוב אָנגענומען דעם סיסטעם פון קרייז-רעפּרעזענטאַנצען וואו עס וועלען, לויט׳ן רעפערענט, זיצען מענשען, וועלכע וועלען געניסען דעם צוטרוי פון דער בעפעלקערונג. לויט די בערעכנונגען פון דעפּ. פּאָדאָסקי, וועלען די קרייז-רעפּרעזענטאַנצען אין דורכשניט בעזיצען צוויי-דריטעל דעלעגאַטען פון די טעריטאָריאַלע זעלבסטפערוואַלטונגען, דערביי וועלען פאַר׳ן דאַרף אויספאַלען עטוואָס מעהר דעלעגאַטען, פאַר די שטעט עטוואָס ווייניגער. בסך-הכל וועלען אין

104 וואַהל - קרייזען

זיין לערך 8500 דעלעגאַטען פון די טעריטאָריאַלע זעלבסטפערוואַלטונגען, בעת דעלעגאַטען פון פּראָפעסיאָנעלע, ווירטשאַפטליכע און אַנדערע אָרגאַניזאַציעס וועלען צוזאַמען זיין אַן׳ערך 4,400 פאַרשטעהער. די דאָזיגע צאָהל וועט עטוואָס פערגרעסערט ווערען צוליב דער אַנגעקינדיגטער אויסבעסערונג בנוגע דעם אַנטייל פון די אַרבייטער-דעלעגאַטען.

דער רעפערענט האָט נאָך אַרומגערעדט דעם סיסטעם פון דער מאַנדאַטען-פערטיילונג, די צאָהל דעפּוטאַטען און די וואַהל-ראַיאָנען.

אַ נייע אויסבעסערונג

דערנאָך האָט גענומען אַ וואָרט דער בעבע-דעפּ. מאַדעיסקי וועלכער האָט אַריינגעטראָגען אַ נייע אויסבעסערונג בנוגע אַ פערגרעסערטען אַנטייל פון די אַרבייטער-דעלעגאַטען אין די קאָלעגיומס.

אין דער דיסקוסיע איבער׳ן פּראָיעקט האָט דער ערשטער גענומען דאָס וואָרט דער פּ. פּ. ס.׳ישער

דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי

ער האָט אָנגעוויזען, אַז דער וואַהל-פּראָיעקט פון די פּ.פּ.ס. האָט זיך נישט בעגעגענט מיט קיין שום געגען-אַרגומענט. קיינער האָט נישט געזאָגט, אַז דער פּ. פּ. ס.-פּראָיעקט שפּיגעלט נישט אָפּ דעם ווירקליכען זאַך-צושטאַנד און מ׳האָט נישט דערוויזען, אַז די האַרבע שטראָפען פאַר וואַהל-מיסברויכען האָבען נישט זייער בעגרינדונג. דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי וואונדערט זיך דערביי. וואָס די רעגירונג האָט נישט אַרויסגעזאָגט איהר מיינונג וועגען דער וואַהל-אָרדינאַציע, סיזענען בישטאָ קיין ביישפּילען פון גרעסערער

סיים - הערשאַפט

ווי די, ווען די רעגירונג לאָזט אָבער פאַר די דעפּוטאַטען די אָרגאַניזאַציע פון דער געזעצגעבערישער הערשאַפט, די מלוכה - קאָנטראָל, די וואַהל-רעכט א. א. וו. דער רעדנער זאָגט, אַז ער האָט די פליכט צו פרעגען וועגען שטאַנדפּונקט פון דער רעגירונג בנוגע די אַרומגערעדטע קאָנצעפּציעס, און בעזונדערס וואָס עס וועלען זאָגען וועגען דעם די מיניסטאָרען קאָשטשאַלקאָווסקי און פּאָניאַטאָווסקי. אין דער קאָנסטיטוציע-קאָמיסיע האָט מען אויפגעהויבען דעם פאָרוואורף געגען דעם וואַהל-פּראָיעקט, באשר ער איז

אין סתירה מיט דער קאָנסטיטוציע

דעפּ. צאַר האָט דערויף געענטפערט מיט אַנ׳אַפאָריזם, אַז אונטער׳ן בעגריף פון אַלגעמיינקייט, גלייכהייט און דירעקטקייט אין פערשידענע צייטען קאָן מען אונטערשטעלען אַ פערשידענאַרטיגען אינהאַלט.

טראָץ דעם, וואָס מאַרשאַל פּילסודסקי איז געשטאָרבען — האָט געזאָגט דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי — וויל דער סאַנאַציע-לאַגער ווייטער אָנהאַלטען אַלץ אַזוי, ווי עס איז געווען ביי זיין לעבען. דאָס איז, לויט׳ן רעדנער, האָפנונגסלאָז. די אָנפיהרערישע קרייזען פון בעבע זענען נישט גענוג, כדי צו זיין דאָס אייגענע, וואָס עס איז געווען מאַרשאַל פּילסודסקי.

ענדיגענדיג זיין רעדע האָט ניעדזשאַלקאָווסקי אַרויסגעזאָגט זיין מיינונג, אַז מיט דעם סענאַטאָרישען וואַהל-פּראָיעקט שליסט אויס דער בעבע-קלוב די מעגליכקייטען פאַר די שאַנסען אויסצוגלייכען

די אינערליכע קאָנפליקטען

דער צווייטער רעדנער איז געווען דער ענדעקישער פיהרער פּראָפ. ריבאַרסקי. נאָך איהם האָט בעקומען דאָס וואָרט דער דעפּ. ראָטאַי (פּויעדן-פּאַרטיי) און ס׳איז ערקלערט געוואָרען אַ פּויזע.

אויף דער נאָכמיטאָג-זיצונג האָט צוו. אַנדערע גערעדט דער פאָרשטעהער פון יודישען קאָלאָ ד״ר ראָטענשטרייך, וועלכער האַלט אונטער די אויסבעסערונגען, וואָס עס איז אַריינגעטראָגען געוואָרען דורך זיין קלוב. דער אוקראַינער מאַטשאַק האָט ערקלערט, אַז זיין קלוב וועט שטימען געגען פּראָיעקט. דער אוקראַינישער פּויער און אַרבייטער וועלען זיך נישט לאָזען בערויבען פון זייערע פּאָליטישע רעכט. אויב דער בעבע-פּראָיעקט וועט דורכגעהן, וועט דאָס אוקראַינישע פאָלק זיך נישט בעטייליגען אין די סיים וואַהלען.

ענדעקעס ווידער אויפגעריסען די נעכטיגע זיצונג פון שטאָט-ראַט

לאָדז אָהן אַ מאַגיסטראַט און אָהן אַ ביודזשעט — דעמאָנסטראַציעס פון די סאָציאַליסטען פון איין זייט און פון די ענדעקעס פון דער צווייטער זייט. — מען זינגט „טשערוואָני שטאַנדאַר און הימן מלאדיך“. — דעמאָנסטראַטיווע פאָרשלאַגען פון די ענדעקעס. — זיי ווילען אָנקלאַגען צום העכסטען טריבונאַל די דעציזיע פון אינערן-מיניסטער. — „יודען זענען אין אַלעם שולדיג“

שטאָט-ראַט בעגאַנגען כאַראַקירי...

די ענדעקישע מעהרהייט אין שטאָט-ראַט איז נעכטען אַליין בעגאַנגען כאַראַקירי. ס׳האָט דערפיהרט דערצו, אַז ס׳זאָל געשעהן איינס פון די ביידע: אָדער די רעגירונג וועט נאָמינירען אַ פּרעזידענט און וויצע-פּרעזידענטען אָדער דער שטאָט-ראַט וועט אינגאַנצען פונאַנדערגעלאָזען ווערען.

די ענדעקעס האָבען דערפיהלט, אַז זייער אָנזעהן אין גאַס ווערט שוואַכער, אַז די מאַסען האָבען זיך אין זיי ענטוישט און אַלע כוליגאַנישע אָנגריפען זייערע האָבען נישט געהאַט דעם עפעקט, צו וועלכען זיי האָבען געצילט, זיי האָבען געזעהן, אַז יעדער אָנגריף איז שטאַלץ און ווירדיג אָפּגעוואָרפען געוואָרען, האָבען זיי דערפיהלט, אַז דאָס שפּיל איז פערלוירען און האָבען געוואָלט אַוועקגעהן פון שטאָט-ראַט מיט אַ קלאַפּ אין טיש און דאָס האָבען זיי געטון אויף דער נעכטיגער זיצונג פון שטאָט-ראַט.

די ענדעקעס האָבען געהאַט צוגעגרייט אַ גרויסע דעמאָנסטראַציע מיט׳ן גרעסטען פערנעהם.

קודם-כל האָבען זיי געוואָלט אָננעהמען אַ בעשלוס וועגען איינקלאָגען די דעציזיע פון אינערן-מיניסטער וועגען נישט-בעשטעטיגען דאָס געוועהלטע ענדעקישע מאַגיסטראַט-פּרעזידיום, אין העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל און דאָן האָבען זיי געוואָלט מיט געזאַנג און אויסגעשרייען פערלאָזען די זיצונג, נישט צוטרעטענדיג צו די וואַהלען.

ביידע זאַכען זענען נישט געלונגען

דער פאָרשלאַג וועגען איינקלאָגען די דעציזיע פון אינערן-מיניסטער צום העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל איז נישט אָפּגעשטימט געוואָרען צוליב דעם קאַטעגאָרישען ווידערשטאַנד פון דעם דעלעגאַט פון דער וואָיעוואָדזטווע און די דעמאָנסטראַציע איז זיי אויסגעכאַפּט געוואָרען דורך די סאָציאַליסטען, וועלכע האָבען פריהער פערלאָזען די זיצונג און פריהער געזונגען...

די זיצונג

האָט זיך אָנגעהויבען מיט אַ פערשפּעטיגונג פון דריי פירטעל שעה, צוליב דעם, וואָס מ׳האָט געוואַרט אויף דעם לייטער פון דער זעלבסטפערוואַלטונגס אָפּטיילונג ביי דער וואָיעוואָדזטווע ה׳ יעלינעק, וועלכער האָט געמוזט אָנוועזענד זיין אויף דער זיצונג אַלס אויף אַ וואַהל-זיצונג, וואָס איז צונויפגערופען געוואָרען דורך דעם ה׳ וואָיעוואָדע.

דער רעגירונגס-קאָמיסאַר אינזש. וואָיעוואָדזקי עפענט די זיצונג מיט׳ן אַדורכלייענען דעם בריף פון אינערן-מיניסטער. אינם בריף ווערט געזאָגט:

„אויפ׳ן פאָרשלאַג פון לאָדזער וואָיעוואָדע פון 21 פעברואַר 1925 זאָג איך אָפּ צו בעשטעטיגען דעם ה׳ רימאַר אַלס לאָדזער פּרעזידענט און די ה״ה פּאָדגורסקי און קאָוואַלסקי אַלס לאָדזער וויצע-פּרעזידענטען. די דאָזיגע דעציזיע איז אַנ׳אַדמיניסטראַטיווע אַנ׳ענדגילטיגע. די דעציזיע קען אָבער אָנגעקלאָגט ווערען אין העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל.

באַלד נאָכ׳ן אַדורכלייענען דעם בריף, בעט אַ וואָרט דער ענדעקישער ראַטמאַן גזשעגאָזשאַק צו אַ פאָרשלאַג וועגען בריף פון אינערן-מיניסטער.

קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי ערקלערט, אַז אויף דער הײַנטיגער זיצונג קענען נישט געשטעלט ווערען קיין שום פאָרשלאַגען, מ׳קען נישט רעדען וועגען זיי און מ׳קען זיי נישט אָפּשטימען, ווייל לויט די פאָרשריפטען, קענען נישט בעטראַכט ווערען קיין שום אַנדערע פראַגען ווי

וואַהלען צו אַ מאַגיסטראַט - פּרעזידיום

ראַטמ. גזשעגאָזשאַק וויל נישט אָפּטרעטען פערלאַנגט דורכאויס איהם צו ערלויבען אַדורכצולייענען זיין פאָרשלאַג.

דער רעגירונגס-קאָמיסאַר וויל אָבער דערצו נישט דערלאָזען און בעט אָנצורופען קאַנדידאַטען אַלס פאָרזיצער פון דער וואַהל-זיצונג.

ראַטמאַן גזשעגאָזשאַק לעגט פאָר אין נאָמען פון דער ענדעקישער פראַקציע אַלס פאָרזיצער פון דער זיצונג דעם ענדעקישען ראַטמאַן זיגמונט פּאָדגורסקי.

קיין שום אַנדערע קאַנדידאַטען זענען נישט פאָרגעלעגט און מ׳טרעט צו אַ געהיימע אָפּשטימונג וועגען וועהלען אַ פאָרזיצער פון דער זיצונג.

אין זאַל זענען פערהאַן 70 ראַטמענער (ס׳פעהלען די ראַטמענער נוטקעוויטש און ליבראַך) פאַר דער קאַנדידאַטור פון פּאָדגורסקין האָבען געשטימט 36 ראַטמענער — 35 ענדעקעס און דער דייטש קאַהלער, 24 ראַטמענער האָבען אָפּגעגעבען ווייסע צעטלען (יודען און בעבע) און 10 ראַטמענער האָבען אינגאַנצען נישט געשטימט (סאָציאַליסטען ראַטמאַן יאָעל און ראַטמאַן פּיאָנטקאָווסקי), צוליב דעם וואָס פּאָדגורסקי האָט בעקומען אַ מעהרהייט פון די אָנוועזענדע ראַטמענער איז ער געוועהלט געוואָרען אַלס פאָרזיצער פון דער זיצונג.

פּאָדגורסקי פערנעהמט דעם פאָרזיצער-פּאָסטען און פון דעם מאָמענט אָן בעמערקט מען שוין, אַז די ענדעקעס מיינען שוין גאָרנישט, ערנסט מיט דער זיצונג און האָבען אין זינען בלויז דעמאָנסטראַציעס.

ס׳מעלדעט זיך צום וואָרט ראַטמ. וואַלטשאַק (פּ.פּ.ס.), דער נייער פאָרזיצער גיט איהם אָבער נישט דאָס וואָרט, נאָר דעם ענדעק גזשעגאָזשאַק, דאָס רופט אַרויס

אַ שטורם אויף די בענק פון די סאָציאַליסטען

וועלכע שרייען: „נידער מיט דעם פּאַרטייאישען פאָרזיצער“, „דער שטאָט-ראַט איז נישט נאָר פאַר די ענדעקעס“, „מיר פערלאַנגען אַ וואָרט פאַר אונזער פאָרשטעהער“.

ס׳העלפט אָבער נישט און גזשעגאָזשאַק בעקומט דאָס וואָרט. דערווייל לאָדענט פּאָדגורסקי איין אַלס אַסעסאָרען די צוויי אַגרעסיווע ענדעקעס קאָפּטשינסקי און טשערניק.

גזשעגאָזשאַק פערנעהמט די רעדנער-טריבונע און ס׳שטעלט זיך אַרויס, אַז ער לייענט דעמזעלבען פאָרשלאַג, וועלכען דער רעגירונגס-קאָמיסאַר האָט פריהער נישט געלאָזט לייענען.

(ווייטער זעה 9-טע זייט)

460 מיליאן דאלאר בעוואפנונגס=קרעדיטען פאר אמעריקא

וואשינגטאן, 25 (ספ. טעל.)

היינט נאכמיטאג האט דער פרעזידענט אונטער־געשריבען א געזעץ־פראיעקט וועגען קרעדיטען אויף ים־בעוואפנונגען. די קרעדיטען בעטרעפען 460 מיליאן דאלאר און וועט פערברויכט ווערען אויפ'ן בוי פון 24 קריגס־שיפען און איינצוקויפען 555 עראפלאנען. ביז 1942 וועט אמעריקא אויפבויען 2000 עראפלאנען.

אנ'אזיאטישע פעלקער-ליגע זאל ענטשטעהן אין דער נאהנטער צוקונפט

טאקיא, 25 (ספ. טעל.)

פון מאנדזשוריען קומען אן ידיעות, אז אויפן חודש אויגוסט איז פראיעקטירט צונויפצורופען א קאנפערענץ פון די פעלקער אין מזרח=אזיען מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון יאפאן, כינא, מאנד־זשוקא, סיאם, מאנגאליען און טיבעט.

די קאנפערענץ זאל זיך פערנעמען מיט דער פראגע פון שאפען א ליגע פון די מזרח־אזיאטישע פעלקער.

פראנצויזיש-דייטשע ווירטשאפטליכע אונטערהאנדלונגען

בערלין, 25 (ספ. טעל.)

די פראנצויזישע דעלעגאציע פון די ווירט־שאפטליכע אונטערהאנדלונגען מיט דער דייטשער רעגירונג, האט שוין פערלאזען בערלין. די אונטער־האנדלונגען וועלען פארטגעזעצט ווערען דעם 15. יולי.

נייע 300 מיליאן פראנק אויף קריגס-צוועקען

פאריז, 25 (ספ. טעל.)

דעם פארלאמענט איז פארגעלעגט געווארען א פראיעקט וועגען 300 מיליאן פראנק צוגאב־קרעדיטען אויף מיליטערישע צוועקען.

43 גראד היץ

שאנכיי, 25 (ספ. טעל)

אין טיאן־טסין הערשען שרעקליכע היצען. דינסטאג איז געווען 43 גראד צעלזיוס.

דער לעגיסלאטיוו-ראט וועט אויך בעהאנדלען פראגען וועגען עליה און ערד-קניות

ירושלים, 25 (יט"א טעלעגראפיש)

די עגיפטישע צייטונג „אלבעלא" טיילט מיט, אז דער לעגיסלאטיוו־ראט וועט אויך בעהאנדלען די פראגען וועגען עליה און ערד קניות, דאס דעצידירענדע ווארט וועט אבער אין אלע פאלען האבען דער הויך־קאמיסאר

רעקארד-הכנסות פון קרן-קימת אין טשעכאסלאוואקיי

פראג (יט"א) די הכנסות פון קרן־קימת אין טשעכאסלאוואקיי האבען אין משך פון 9 חדשים פון לויפענדען יאהר שוין איבערגעשריטען 2 מיל־יאן קראנען, וואס איז א רעקארד־ציפער אין דער טע טיגקייט פון קק"ל אין טשעכאסלאוואקיי. ווי מען רעכענט, וועט נאך ביז סוף יאהר געזאמעלט ווערען א בעדייטענדע סומע פאר דעם יודישען נאציאנאל־פאנד.

7450 פונט געזאמעלט פאר די פוילישע יודען

5 לאנדאן, 25 (יט"א טעלעגראפיש)

ווי מ'טיילט מיט, איז „ביז איצט" געזאמעלט געווארען פאר די פוילישע יודען א סומע פון 7450 פונט.

אדאלף היטלער—דער פלייסיג-סטער לעזער פון „שטירמער"

פראג (יט"א) ווי עס ווערט מיטגעטיילט פון נירענבערג, האט יוליוס שטרייכער אין א געשפרעך מיט אויסלענדישע פרעסע ־ פארשטעהער ערקלערט, אז דער „שטירמער" איז די איינציגע צייטונג, וועל־כע אדאלף היטלער לעזט יעדען טאג פון אנהויב ביזן סוף

נאצי-עמיסאר מיט א „בעזונדערן אויפטראג" פאר ארץ-ישראל און סיריען

פאריז (יט"א) איינער פון די הויפט־מא־כערס ביים אפקויפען מיט א יאהר צוריק לויטן אויס טראג פון דייטשען פראפאגאנדע ־ מיניסטעריום דאס סאארבריקענער וואכענבלאט „וועסטלאנד", איז ווי בעקאנט, געווען דער נאצי־אגענט ריינהארץ, ווי עס דערוויסט זיך איצט „פאריזער טאגעבלאט" פון בער־לין, גרייט זיך איצט ריינהארץ צו א נייער מיסיע. ער האט בעקומען א „ספעציעלען אויפטראג" קיין סיריען און ארץ ישראל. די צייטונג גיט צו: די רייזע פון דעם נאצי־אגענט וואס האט געהאט צו טאן נישט מיט איין טונקעלער אפערע, מוז וועקען די בע־זאריגע וואכזאממקייט.

פערברענט געווארען 70 יאכט-שיפען!

ניו־יארק, 25 (ספ. טעל.)

אין פארט לאנדערדאל אין פ"ארידע זענען אין פארט פערברענט געווארען 70 יאכט־שיפען. די שאדענס בעטראגען 1 מיליאן דאלאר.

בעת דער פייער־קאטאסטראפע איז 1 מענש אומגעקומען.

די מלחמה אין אפריקא איז אפהענגיג פון ענגלאנד

ווייטערדיגער געשפרעך צווישען אידען'ען מיט מוסאליני'ן

רים, 25 (ספ. טעל.)

מינ. אידען האט היינט פריה דורכגעמאכט א ים־אויספלוג אין בעגלייטונג פון וויצע=אויסערן־מיניסטער סוויטש. נאכמיטאג האט מינ. אידען געהאט א געשפרעך מיט'ן „דוטשע" מוסאליני.

אין פרעס פון די פראגען פון זיכערהייט און בעוואפענונג טיילט איטאליען די שטעלונג פון פראנקרייך וועגען דער נישט־צוטיילבארקייט פונ'ם פראגראם פון דער לאזאנער שלום־ארגאניזאציע.

היינט איז, איבריגענס, אלץ אפהענגיג דער־פון, וואס פארא רעזולטאטען עס וועלען ברענגען די ענגליש=איטאליענישע געשפרעכען בנוגע דער אביסינישער פראגע. מ'קאן זאגען, אז אין דעם לאנג דער שליסל פון דער סיטואציע, ווייל די גאנצע איטאליענישע פאליטיק איז אונטערגעווארפען דעם אפריקאנישען פראבלעם. אין דעם פונקט וועט איטאליען נישט אפטרעטען און איז גרייט אויף אלץ און אפילו אויף ארויסטרעטען פון דער פעלקער־ליגע, אויב די לעצטע וועט וועלען פארא־ליזירען די איטאליענישע אקציע אין אפריקא. פון די ענגלענדער איז, אלזא, אפהענגיג דאס דער לאזען צו א קריג מיט אביסיניען באופן, אז ענג לאנד וועט געבען פאר איטאליען גרויסע קאנצעס יעס אין אביסיניען.

איטאליען פאדערט, אז מ'זאל איהר איבער־געבען דעם פראטעקטאראט איבער אביסיניען, פונקט ווי ענגלאנד האט דעם פראטעקטאראט אי־בער עגיפטען און פראנקרייך איבער מאראקא. אין דער פראגע פון אביסיניען וויל איטאליען נישט קיין אינטערווענץ מצד דער פעלקער־ליגע. אויב זשענעווע וועט זיך פערנעמען מיט דעם אביסי־נישען ענין. וועט איטאליען שטעלען די פראגע, צי אביסיניע, וועלכע פאלערירט שקלאפעריי, איז ראוי צו געהערען צו דער פעלקער־ליגע.

מינ. אידען וועט פארלעגען מוסאליני'ן א הנחה אז ס'זאל אין אביסיניען געבויט ווערען א איטאליענישע באהן, וואס זאל דורכגעהן די אבי־סינישע טעריטאריע. דערפאר זאל ענגלאנד געבען פאר אביסיניען א ענטשעדיגונג אין דער פארם פון א צוטריט צום ים דורכ'ן בריטישען סאמאלי.

פונ'ם רעזולטאט פון געשפרעך צווישען אי־דען'ען מיט מוסאליני'ן איז אפהענגיג, צי עס וועט זיין א מלחמה אין אפריקא, אדער נישט.

צוויי גרויסע געווינסטן.

דאס גרעסטע געווינס אין דער 1־טער קלאס פון דער 33־טער מלוכה־לאטעריע אין בלים פון 100 טויזענט זל. איז געפאלען אויפ'ן נומ. 27.573 אין אמנע פון די ווארשעווער קאלעקטורען.

דער צווייטער פון איינער פון די פערטלען פון דעם לאס איז יעצט דער ה' מש. ב. א בעאמטער פון א געוויסער מעכנישער פירמע; דאס צווייטע פערטעל איז אין בעזיץ פון ה' מ., א קעלנער. די איבעריגע פערטלען זענען איבערגעגעבען געווארען קליין שעדלעך און זענען אין בעזיץ פון איינעם פון די דארטיגע דאקטוירים.

קליינערע איז אין לעצטען טאג פון דער ציהונג ארויסגעצויגען געווארען 50 טויזענט זל, דאס איז בעפאלען אויפ'ן נומער 67 790, וועל־כען עס האבען איינגעקויפט דרייטער אמ־וואוינער דורך דער פערמיטלונג פון איינער פון די ווארשעווער קאלעקטורען.

מען קען און מען דארף שוין בעניצען די לאסען צו דער 2־טער קלאס, וועלכערס ציהונג עס הויבט זיך אן דעם 16־טען יולי. אין פ'אן— צו 2 געווינסטען צו 100 טויזענט זל., 50 טוי־זענט זל. און 20 טויזענט זל., 10 געווינסען צו 10 טויזענט זל. א. א. וו.

ווי עס איז בעקאנט, זעהט פא אויס דער פלאן פון דער 33־טער לאטעריע, חוץ די בע־וועהנליכע 4 קלאסען, נאך א אויסערגעוועהנליכע צוגאב־ציהונג אויף חנוכה.

בברכת מז"ט אנו מברכים את חבינו הנכבד שלוו מורשת קק"ל בהכת רוחוו

ח' יעקב בידורף

עם רעיתו

לרגלי הילד לו בן, יזכו לגדלו לבן נאמן בעד עמנו וארצנו.

חברי הועד

אגודת דורשי־ציון בלודז

א הערצליכען מז"ט ווינשען מיר אונזער געעהרטען חב׳

יעקב ניידארף און פרוי

צום געבורט פון זייער זוהן.

מיר ווינשען זיי א גרינגע ערציהונג.

דוד קרייצבערג און פרוי,
יוסף פאלעוואדע און פרוי,
פנחס הארוויטש און פרוי,
יונתן רוסאק און פרוי,
משה בן־ציון אלטשולער און פרוי.

9225

א הערציגען פאהרט = געזונד

ווינשען מיר אונזערע ליבע פריינד

טובי' וויגאדני

און פאמיליע צו זייער אפ־פאהרען קיין ארץ ישראל.

פאמיליע שעהאק
און פאמיליע גאטהעלף

לאדזער יודישער לאסאטארען און כובלאטארען=פעראיין

געפינט זיך

אויף פיעטריקאווער 31, וו. 22
טעל=264-38

דער סעקרעטאריאט איז טעטיג טעגליך, פון 6 ביז 9 אווענד. ס'ווערען געשריבען ביטעס ערטיילט עצות, אויסגעגלייכט סכסוכים און געפיהרט כל'ערליי דירות און עקסמיטיר־פראצעסען.

צאהן=ארצט

ס. וואטניצקא

65 נאפיורקאווסקיעגא 65

נעמט אן פון 9-1 און פון 3—8 אווענד

היינט, מיטוואך, 3 נאכמיטאג, צוליב'ן 2־טען שמערצליכען יאהרצייט נאך מיין אונפער־געסליכען מאן ג"ע

ישראל-בער ביאלעק

קומט פאר אויפ'ן בית=עולם די פייערליכע ענט־הילונג פון דער מצבה, צו וועלכער עס ווע־רען איינגעלאדען אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע.

פרוי און פאמיליע.

9224

נאר פאר מענער!

דער לאנג־עקזיסטירענדער לאדזער ערשטקלאסיגער ספעציאליסט פון הויזען איז צוריקגעקומען פון פאריז. ווער עס וויל טראגען הויזען לויט דער לעצטער מאדע דארף זיך ווענדען נאר צו דעם ספעציאליסט פון הויזען.

B. FAJWLEWICZ אלעע 1. מאי 2, פראנט, 1. שטאק

רעקלאמע פרייזען! קומט און איבערצייגט אייך

אלע, וועמען ס'קומט געלד ביי

פנחס מאשקאוויטש

נאוואמיעסקא 19,

סיי וועקסלען, סיי אפענע חובות, זאלען זיך מעלדען היינט, 8 אוונט אין לאקאל פון שטריקער־מייסטער־פעראיין, פילסודסקיעגא 69, כדי אונטערצונעהמען די נויטיגע שריט.

די פערוואלטונג

פון שטריקער=מייסטער=פעראיין

מענער=מאגאזין=כאלופניקעס=פעראיין, לאדז, פלאץ וואלנאשטשי 7.

אויפפאדערונג!

דערמיט פאדערן מיר אויף די געוועזענע פונקציאנערען פון אונזער פעראיין די ה"ה שערמאן און לאננאס, זיי זאלען ביז היינט מיטוואך, דעם 26 יוני, 7 אווענד צושטעלען צום פארזיצער ברייטשטיין אדער צום סעקרעטאר מינץ אלער ארט מאטעריאלען, ביכער און אינקאסע־געלדער, וואס האבען א שייכות צום פעראיין. אויב איהר וועט דאס נישט אויספיהרען ביז צום בעשטימטען טערמין, וועלען מיר נישט זיין פעראנטווארטליך פאר די ווייטערדיגע פאלגען.

די פערוואלטונג

פארזיצער: (—) ברייטשטיין. סעקרעטאר: (—) מינץ.

9222

Dr. med. W. EYJMNER

פרויען־קראנקהייטען

צעגעלניאנא 4. טעל. 134=72

נעמט אן פון 2 ביז 3.30 נאכמיטאג און פון 6.30 ביז 8.30 אווענט

אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—12 בייטאג.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל־ארצט פאר הויט־און געשלעכטס־קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 11 פריה ביז 2 מיטאג און 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג

אלע ארט אנאליזען.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן פאר פרויען. א ספעציעלער ווארטע־זאל.

אויערן, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צווע־אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולא־טארישע פון 9-2 און פון 4-8 אוונט

פאר גאלד, ביזשוטעריע

און לאמבארד־קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

אליזאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

לעכער אויף דער מאשין

ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

כעמיש=באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום

פ. שאץ, לאדז,

פיעטריקאווער 37.

פיהרט דורך זעמטל. ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פליגמע א. א.

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען

שערפיעז 37 (בענעדיקטא) 6.

נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

די פוילישע רעגירונג וועט נישט דערלאזען צו אנטי-יודישע ארויסטרעטונגען

ערקלערט דער פוילישער גענעראל-קאנסול אין ירושלים

ירושלים, 25 (יט"א טעלעגראפיש)
א יודישע דעלעגאציע האט בעזוכט דעם פוילישען גענעראל קאנסול ד"ר קורנעקאחסקי, וועלכער האט פערזיכערט, אז די פוילישע רעגירונג וועט נישט צושטערען דעם יודישען בית-עלמין אין ווילנע, ער וועט אבער מעהר נישט פערברייטערט ווערען. דער קאנסול האט דער דעלעגאציע אויך פערזיכערט, אז די פוילישע רעגירונג האט אנגענומען אלע נויטיגע מיטלען, נישט צו דערלאזען צו אנטי יודישע ארויסטרעטונגען.

באיקאט אויף דער פראנצויזישער עלעקטראווניע אין דמשק

בערלין 25 (ספ. טעל.)
דאס דייטשע אינפארמאציע-ביורא מעלדעט פון דמשק, אז די דארטיגע בעפעלקערונג האט ערקלערט א באיקאט אויף דער פראנצויזישער עלעקטראווניע. די געשעפטען און וואוינונגען ווערען צוליב'ן באיקאט בעלויכטען מיט נאפט. די בעפעלקערונג פאדערט צו פערקלענערן דעם טאריף פאר עלעקטריע.

א געענדערטע וואהל-ארדינאציע

פאדערט מען אויך אין פראנקרייך

פאריז, 25 (ספ. טעל.)
אויף דער הייגטיגער פארלאמענט-זיצונג האט דעפ. בראק אריינגעטראגען א פארשלאג (מיט 50 אונטערשריפטען) וועגען אונפערזוימטען ענדערען די וואהל-ארדינאציע. אין משך פון 8 טעג זאל אויסגעארבייט ווערען א פראיעקט פון א רעפאר מירטער וואהל-ארדינאציע, געשטיצט אויף פראפארציאנעלע יסודות.

די לויה פון פראפ. אשכנזי

ווארשא, 25 (טעלעפאניש)
היינט 22 בייטאג איז פארגעקומען די לויה פון פראפעסאר שמעון אשכנזי. אין דער לויה האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון דער וויסענשאפטליכער און קולטורעלער וועלט ווי אויך פארשטעהער פון דער רעגירונג.

דער מלוכה-פרעזידענט האט פון דער אלמנה פון פראפ. אשכנזי צוגעשיקט א קאנדאלענץ-דעפעשע מיט אויסדרוקען פון מיטגעפיהל.

דאנציג האט אפגעווארפען די הילף פון פוילען

דאנציג, 25 (ספ. טעל.)
דאנציג געפינט זיך אויפ'ן שיידוועג. מיר דערוויסען זיך, אז דער דאנציגער סענאט האט אפגעווארפען דעם פארשלאג וועגען הילף מצד דער פוילישער רעגירונג. דער פוילישער דעלעגאט מינ. ראמאן, וועלכער האט קאנפערירט מיט'ן דאנציגער סענאט מכח די רעוויזען-בעגרעניצונגען, איז היינט צוריקגעקומען קיין ווארשא.

עס איז ווארשיינליך, אז נאכ'ן אפווארפען די הילף פון פוילען וועט דאנציג נישט קענען סטאביליזירען די ווירטשאפטליכע לאגע פון דער פרייער שטאט.

פרעמיער לאוואל וועט נישט מיסברויכען מיט די פולמאכטען פון פארלאמענט

פאריז, 25 (ספ. טעל.)
בעת אן'אויפגאהמע פון סינדיקאט פון דער פראווינץ-פרעסע האט פרעמיער לאוואל געהאלטען א רעדע וועגען דער איצטיגער פאליטישער און פינאנציעלער לאגע פון פראנקרייך, די רעגירונג מוז געפינען אן'אופן איינצושפארען אין די אויסגאבען 11 מיליארד פראנק, נאר אויף אזא אופן איז מעגליך צוריקצושטעלען דאס גלייכגעוויכט פונ'ם בודזשעט. ס'וועט אויך נויטיג זיין דורכצופיהרען א קאנווערסיע פון די אויסגאבען און גלייכצייטיג אויפצולעבען די ווירטשאפט פון לאנד, לאוואל אט פערזיכערט, אז ער וועט דערביי נישט מיסברויכען מיט די פולמאכטען, וואס דער פארלאמענט האט איהם געגעבען.

20 מיליאן דאלאר א חודש שטיצע בעקומען די ניו-יארקער ארבייטסלאזע

ניו-יארק, 25 (ספ. טעל.)
גענעראל דזשאנסאן איז נאמינירט געווארען אלס אדמיניסטראטאר פונם פאנד צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט אין דער שטאט ניו-יארק, וואס צעהלט אנדערטהאלבען מיליאן ארבייטסלאזע, וועלכע בעקומען מלוכה-שטיצע אין דער הויך פון 20 מיליאן דאלאר א חודש. דער דערמאנטער פאנד בעטרעפט סך-הכל 4 מיליארד 880 מיליאן דאלאר.

טערקישער פרעזידענט א גאסט פון די סאוויעטען

מאסקווא. 25 (ספ. טעל.)
די אנפיהרונג פון דיפלאמאטישען פראטאקאל פון אויסערן-קאמיסאריאט האט בעקומען דעם אויפטראג צוצוגרייטען דאס פראגראם פאר דער אויפנאהמע פון טערקישען פרעזידענט, וועלכער וועט זיין דער גאסט פון די סאוויעטען.

האמאסעקסואליזם. א מכת מדינה אין „דריטען רייך"

בערלין, 25 (ספ. טעל.)
דער בעקאנטער דייטשער וויט-לויפער ד"ר פעלצער איז פערמשפט געווארען אויף אנדערטהאלבען יאהר תפיסה פאר האמאסעקסואליזם.

פראנצויזישער ענטפער אויף דער דייטשער נאטע

וועגען פראנצויזיש-סאוויעטישען אפמאך

פאריז, 25 (ספ. טעל.)
פרעמיער לאוואל האט היינט נאכמיטאג אויפגענומען דעם דייטשען שארזש ד'אפער פארסטער און איהם איבערגעגעבען דעם ענטפער פון דער פראנצויזישער רעגירונג אויף דער דייטשער נאטע מכח דעם פראנצויזיש - סאוויעטישען אפמאך. די פראנצויזישע רעגירונג ווייזט אן אין איהר ענטפער, אז ס'זענען נישטא קיין ווידערשפרוכען צווישען פראנצויזיש - סאוויעטישען אפמאך און דעם לאקארנער טראקטאט.

דער אינהאלט פון דער פראנצויזישער נאטע איז היינט מיטגעטיילט געווארען דער ענגלישער און דייטשער רעגירונג אלס די פארטנערען פון לאקארנער טראקטאט.

200 מיליאן זל. שאדענס פון שרפות

אזא טרויעריגע סטאטיסטיק אין פוילען

ווארשא, 25 (טעלעפאניש)
לויט דער לעצטער סטאטיסטיק ווערען אין פוילען יעדעס יאהר פערברענט פון שרפות מינדעסטענס 150 טויזענד הייזער. די דורכשניטליכע שאדענס בעטרעפען לערך 200 מיליאן זל.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט-, שוועכע-בעהאנדלונג
און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.
זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזן

איטאליען, פראנקרייך און די סאוויעטען איינגעלאדען אויף ים-געשפרעכען אין לאנדאן

לאנדאן, 25 (ספ. טעל.)
פרעמיער באלדווין האט, ענטפערענדיג אויף אנפראגען אין פארלאמענט ערקלערט, אז די ענגלישע רעגירונג האט פערבעטען קיין לאנדאן די פארשטעהער פון פראנקרייך, איטאליען און ראטען-פערבאנד כדי אנצוהויבען א דיסקוסיע וועגען די ים-בעוואפנונגען. קיין גענויע אויפקלערונגען וועגען דעם איז ער איצט נישט אימשטאנד צוגעבען האט ערקלערט דער פרעמיער.

דערהרגעט געווארען 17 אקטיארען פון דער ארגענטינער אפערע

לאנדאן, 25 (ספ. טעל.)
פון פאנאמא אין צענטראל-אמעריקא מעלדעט מען וועגען א שוידערליכער לופט-קאטאסטראפע, וועלכע האט געקאסט דאס לעבען פון 17 מענשען.

דער עראפלאן, אין וועלכען עס איז געפלויגען די טרופע פון דער ארגענטינישער אפערע מיט'ן בעקאנטען פילם-ארטיסט גארדעל אין דער שפיץ, האט זיך אין דער לופט צוזאמענגעקלאפט מיט א צווייטען עראפלאן. דער צוזאמענשטויס איז געווען א פטאלער. דער עראפלאן מיט דער אפערן-טרופע איז אראפגעפאלען און אלע פאסאזשירען זענען אומגעקומען.

אן [illegible]ן, וואס פליהט אהן א מאנשאפט 100 מייל א שעה

[illegible] (ספ. טעל.)
די אווענר-בלעטער דרוקען א סענסאציאנעלע בעשרייבונג פונם נייעם טיפ עראפלאן „ראבארט", וועלכער פליהט אן א מאנשאפט און קען ענטוויקלען א שנעלקייט פון העכער 100 ענגלישע מייל אין א שעה און אויפהויבען זיך אויף א הויך פון 10 טויזענד פוס. אויף דער אויסארבייטונג פון דעם איינציגארטיגען עראפלאן האט מען געארבייט גאנצע 10 יאהר.

אפגעלייגט דעם קאאפעראטיוון-טאג

אין צוזאמענהאנג מיט'ן נאציאנאלען טרויער נאכ'ן מארשאל יוזעף פילסודסקי איז דער קאאפעראטיווער טאג געווארען אריבערגעטראגען פון 2-טן יוני אויפ'ן 30-טען יוני. שפעטער האט דער קאמיטעט פון קאאפעראטיווען טאג בעשלאסען איבערצורוקען דעם טערמין אויפ'ן 15-טען סעפטעמבער ווייל דעמי 30 יוני פאלט אויס אין סעזאן פון די לאנדווירטשאפטליכע ארבייטען ווען די לאנדווירטשאפטליכע קאאפעראטיווען קענען זיך נישט אפגעבען מיט קיין פייערונגען.

נייע רעוואלוציע ארום מארד איבער קיראוו'ן

קיעוו, 25 (ספ. טעל.
אויף א פערזאמלונג פון אוקראינישע קאמוניסטען אין קיעוו איז דער בעקאנטער קאמוניסטישער טוער קאסיאר ארויסגעטרעטען מיט אנ'ערקלערונג, אין וועלכען ער האט בעוויזען, אז די דירעקטע ארגאניזאטארען פון קיראוו'ס מארד זענען געווען זינאוויעוו און קאמעניעוו. די דאזיגע בידע אפאזיציאנערען זענען, לויט קאסיארן, געווען אין שטענדיגען קאנטאקט מיט טראצקי'ן.

צום סוף פון זיין רעדע האט קאסיאר געשילדערט די פערזאן פון יענוקידזא'ן און אויסגעהערט, אז די סאוויעטישע קאמוניסטישע פארטיי מוז שטארק אכטונג געבען, ווייל אזעלכע לייט ווי יענוקידזא זענען אין דער פארטיי פארהאן זעהר א סך און אלע זענען זיי אויסבעהאלטען, כדי אויסצופיהרען אנ'אומגעריכטע אטאקע אויף דער פעסטקייט פון דער פארטיי.

שרעקליכע באהן-קאטאסטראפע מיט 90 טויטע

מאסקווא, 25 (ספ. טעל.)
אויף דער באהן-ליניע ארענבורג – ארסק איז פארגעקומען א באהן-קאטאסטראפע. דער צוג איז אראפ פון די שינעס. דערביי זענען עטליכע וואגאנען צושמעטערט געווארען. 90 פערזאן זענען אויפ'ן ארט אומגעקומען. אויף גאנצע 22 שעה איז אויף דער דאזיגער ליניע אפגעשטעלט געווארען דער באהן-פערקעהר.

לאדזער נייעס

לודוויק זאץ

צו זיינע סומענדיגע גאסטשפילען אין לאדז

דער בעריהמטער אמעריקאנישער אקטיאר לודוויק זאץ, וועלכער וועט, ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, אין די נאהענטסטע טעג אויפטרעטען אין לאדזער „ראזמאיטאשטשי"-טעאטער, ציהט אויס דאס הארץ פון היגען יודישען טעאטער-געהער, ווארום אויף קיין שום יודישען שויפילער האט דאס יודישע לאדז אזוי לאנג נישט געדארפט ווארטען און בענקען, ווי נאך לודוויק זאצן, וועלכער פייערט טריאומפען אומעטום, וואו ער שטעלט נאר אוועק זיין פוס אויף די טעאטער-ברעטער.

אבער איצט קאן דער לאדזער טעאטער-בעזוכער זיין זיכער אז לודוויק זאץ וועט קומען, און גאר איינגיכען און וועט אונז דערקוויקען מיט זיין פיינעם קינסטלערישען און אמוזירענד-אינטערעסאנטען שפילען.

גרויסער קאנצערט פון זמרה זעליגפעלד, אלא לילית, יהודית בערג, מ. קיפניס און וו. גאדיק אין „העלענאוו"

שבת, דעם 29-טען ד. ח. קומט פאר אין פארק „העלענאוו" א גרויסער קאנצערט פון די ליבלינגען פון לאדזער פובליקום זמרה זעליגפעלד, אלא לילית, יהודית בערג, מ. קיפניס און וו. גאדיק, וועלכע וועלען אויספיהרען די שענסטע לידער פון זייער רייכען רעפערטואר.

ס'איז צו האפען, אז דער קאנצערט וועט האבען דעם גרעסטען ערפאלג.

א מוזיקאלישער יום-טוב אין „העלענאוו"

דער מיטעלפונקט פון דעם זומער-סעזאן וועט בלי ספק, זיין דאס אראטאריום פון היידן „די פיער צייטען פון יאהר", וועלכע איז א דאנק זיינע הערליכע מעלאדיעס געווארען אזוי פאפולער, ווי א פאלקס ליד. עס וועלען קאנקורירען די אפערן-זינגערין דארא סקורי און דער טענאר אראם דאבאש פון דער ווארשעווער אפערע אויך דער בעקאנטער לעוויטין. דער כאר און ארקעסטער פון „הזמיר" און דער לאדזער סימפאנישער ארקעסטער.

מיט דעם גאנצען קינסטלער - אפאראט וועט אנפיהרען פראפ. י. זאקס.

דער קאנצערט קומט פאר שוין דעם קומענדיגען דינסטאג.

געשטערטע ענגליש־איטאליענ. פריינדשאפט
מען קען נישט אדורכקומען צוליב אביסיניען

די פריינדשאפט מיט ענגלאנד האט געהערט צו די וויכטיגסטע עלעמענטן פון דער איטאליענישער פאליטיק, אין משך פון דער צייט האט די דאזיגע פריינדשאפט אנגענומען א פעסטן כאראקטער און איז געווארן א טראדיציע און די הארציגע בעציהונגען מיט ענגלאנד האט מען אנגעהויבן צו בעטראכטן אלס א אונפערענדערליכן עלעמענט פון דער איטאליענישער פאליטיק. רוים האט אויסגעמיטן אריינצוקומען אין א קאנפליקט מיט ענגלאנד און זיך שטענדיג בעמיהט צו געהען א ליניע פאראלעל צו דער אויף וועלכער ענגלאנד איז געגאנגען.

דער רעזולטאט פון דער קאנפערענץ אין שטרעזא איז אויף דער איטאליענישער אינטערפרעטאציע געווען א פערטיפונג און פערברייטערונג פון דער פריינדשאפט צווישען לאנדאן און רוים. וואס האט זיך געזאלט פערוואנדלען אין א אקטיווע סאלידאריטעט און ענגע צוזאמענארבייט. ענגלאנד און איטאליען האבען אויף זיך גענומען די אויפגאבע צו דערפיהרען צו א הסכם צווישען פראנקרייך און דייטשלאנד און זיי אריינציהען אין דער אינטערנאציאנאלער צוזאמענארבייט און אויב צוליב דייטשלאנדס שולד זאל דאס נישט געלונגען האבען זיי געזאלט בילדען געמיינזאמען פראנט פון די מערבדיגע מלוכות וואס זאלען דראהען מיט איזאלאציע.

דער רעזולטאט פון שטרעזא האבען די רוימישע פאליטישע קרייזען געהאלטען פאר זעהר א פאזיטיווען. אין 6 וואכען ארום זענען אבער די דאזיגע שטימונגען שוין געווען אויסגעוועפט. נישט נאר האט זיך ארויסגעוויזען פאר זעהר פראבלעמאטיש די דערגרייכטע „אקטיווע סאלידאריטעט" פון שטרעזא, נאר עס איז אויך שטארק בעדראהט געווארען די אלטע פריינדשאפט, די טראדיציאנעלע ענגליש־איטאליענישע בעציהונגען. די גאנצע איטאליענישע פרעסע האט פון טאג צו טאג געפיהרט א אלץ געוואלדיגערע אנטי ענגלישע פאלעמיק. אין אזא דראסטישען טאן האט מען זיך נישט געווענדעט אפילו קיין בערלין אין מאמענט ווען די בעציהונגען זענען געווען אמשארפסטען אנגעצויגען נאכן מארד פון דאלפוסען איין אטאק איז געגאנגען נאכן צווייטען, איין דונער נאכן צווייטען.

דער דאזיגער פרעסע שטורם וואס איז בעגלייט געווארען דורך שארפע אפיציעלע ערקלערונגען איז ארויסגערופען געווארען דורך ענגלאנדס האלטונג אין דער אביסינישער פראגע. בעאונרוהיגט דורך די אלץ גרעסערע מיליטערישע פארבערייטונגען מצד איטאליען אין מזרח אפריקא האט ענגלאנד אנגעהויבען אנצווייזען אויף דער נויטווענדיגקייט דאס ביידע צדדים זאלען קומען צו א הסכם, און ווען דאס האט נישט געהאלפען האט זי זיך בעמיט דעם ענין איבערצוגעבען דעם פעלקער בונד — ווייל ביידע צדדים זענען דאך מיטגלידער פון בונד. אזוי ארום איז לאנדאן געקומען אין א קאנפליקט מיט דער רוימישער טעזע לויט וועלכער עס איז נישט דערלאזבאר די אריינמישונג פון א דריטען צד אין דעם איטאליעניש—אביסינישען קאנפליקט, און קען דעריבער נישט ערלעדיגט ווערען דורך דעם פעלקער־בונד, ווייל מען קען נישט איטאליען, אלס אויסדרוק פון הויכער ציוויליזאציע, שטעלען אויף איין שטופע מיט דעם בארבארישען אביסיניען, רוים וועט דעם סכסוך ערלעדיגען דירעקט מיט אדיס אבעבא, אנווענדענדיג קאלאניאל מעטאדען וואס זענען די איינציג ווירקזאמע אין אפריקע בנוגע אזא קאנטראהענט.

געגען אזא לעזונג איז אבער שארף ארויסגעטרעטען די ענגלישע פרעסע אויף דער סעסיע פון ראט פון דער פעלקער־ליגע האט מיניסטער אידען אדורכפארסירט, נישט קוקענדיג אויף דעם פערביסענעם ווידערשטאנד מצד איטאליען, א רעזאלוציע לויט וועלכער די פעלקער ליגע האט א געוויסען אנטייל אין ערלעדיגען דעם קאנפליקט.

באלד דערויף איז געקומען די איטאליענישע רעאקציע. אין דער רעדע פון 25טען מאי, צוזאמענגענומען נאכ'ן בעשלוס אין זשענעווע, האט מוסאליני געווארענט אז קיינער זאל זיך אין שייכות מיט דער דאזיגער רעזאלוציע, נישט מאכען קיין איבערטריבענע האפנונגען און אז איטאליען וועט גארנישט קענען אפהאלטען פון איהר אנגענומענעם בעשלוס בנוגע אביסיניען.

מוסאלינים ארויסטריט איז פאר דער איטאליענישער פרעסע געווען א צייכען צו א גענעראל אטאק אויף ענגלאנד, די ביזאיצטיגע צוריקגעהאלטענקייט וואס האט זיך אויסגעדריקט אין אויסמיידען א פאלעמיק אין פערשוויגען אדער באגאטעליזירען די קריטיק פון די לאנדאנער צייטונגען, איז איצט אינגאנצען פערשוואונדען. זיי האבען געמאכט ענגלאנד א פארווארף אז נישט קוקענדיג אויף איהר הונדערט יעהריגער טראדיציע האט זי זיך געשטעלט אויף דער זייט פון א פארביג פאלק געגען א ווייס, פאר אפריקא געגען אייראפע, עס האט אויך נישט געפעהלט קיין ארויסטריטען געגען דער פעלקער ליגע, וועלכע איז — לויט דער איטאליענישער פרעסע — נישט עפעס אנדערש ווי א זשאנדארם פון דער בריטישער אימפעריע", א געוויסע צייטונג האט זיך אפילו אזוי ווייט פערגאלאפירט אז זי האט געפאדערט נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי אז דער איטאליענישער לופט פלאט זאל באמבארדירען מאלטא, דעם סועץ־קאנאל און אזוי אויך דירעקט אנגרייפען אויף ענגלאנד. דאס איז שוין געווען צופיל און די איטאליענישע רעגירונג האט פעראָרדענט צו קאנפיסקירען די צייטונג. פון דער פרעסע איז די אנטי־ענגלישע שטימונג אריבער אויף דער ברייטער עפענטליכער רוימישער מיינונג, פאר דער ענגלישער אמבאסאדע אין רוים האט מען אסעטענטאטיוו פערדרייפאכט די פאליציי וואך.

די רעדעס וואס מוסאליני האט געהאלטען בעת זיין אינספעקציע פון מיליטער אין סארדיניען, האבען נאר אויף א מאמענט מיט א שטארקען אקארד אפגעשלאגען די געוואלדיגע פאלעמיק מיט ענגלאנד. מוסאליני האט ערקלערט, אז ער וועט שוין טון ווי איהם געפעלט נישט רעכנענדיג זיך מיט קיינעם און אז האנדלענדיג אזוי פאלגט ער נאך דעם ביישפיל פון די וואס האבען געשאפען דאס גרעסטע אימפעריום אויף דער וועלט.

באלד נאך די דאזיגע ווערטער זענען די אטאקעס פון דער פרעסע געגען ענגלאנד אפגעשטעלט געווארען, אבער די שטימונג איז ווייטער אין דער איטאליענישער געזעלשאפט א אויפגערעגטע, אין די רוימישע פאליטישע קרייזען שמועסט מען, אז דער איטאליענישער אמבאסאדאר אין לאנדאן גראנדי, וועלכער האט איניגע טעג געווילט אין רוים, פירט אונטערהאנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגירונג, בכדי צו געפינען א קאמפראמיס־לעזונג פון אביסינישען פראבלעם. דערמיט ערקלערט זיך וואס די פאלעמיק האט זיך פלוצלינג אפגעשטעלט, עס איז זיכער אז נישט אזוי לייכט וועט אנקומען צו געפינען א קאמפראמיס און אז די ענגליש - איטאליענישע בעציהונגען זענען נאך נישט ארויס פון קריטישען סטאדיום. די סאלידאריטעט וואס איז געשאפען געווארען אין שטרעזא בלייבט נאך אלץ א טויטער בוכשטאב.

איצט ווײלט אין רוים ווירער דער מיניסטער אידען און פון איהם ווערט ערווארט א אויפקלערונג פון דער לאגע.

פאליטישע סודות און סודות'דיגע פאליטיק אין א"י

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

פאראן ביי יעדען פאלק א צייט ווען די עקאנאמישע ארבייט פרעסט אויף די פאליטיק אדער שטעלט זי אוועק ערגעץ־וואו אויפן לעצטען עק. ביי נארמאלע פעלקער און נארמאלע לענדער איז דאס אויך א נארמאלע ערשיינונג. פאראן צייטען ווען די דעראבערונג און בעפעסטיגונג פון עקאנאמישע פאזיציעס איז פאר זיך אליין נאר א וויכטיגע פאליטישע ארבייט. ביי די גוים רופט מען דאס ווירטשאפטס־פאליטיק.

אין די לעצטע צוויי יאהר מאכט דער ציוניזם אזויגערופענע פראקטישע פאליטיק. זי דריקט זיך כמעט אויסשליסליך אויס אין דער פערגרעסערטער עליה. אנ'איינוואנדערונג פון 50 טויזענד יודען א יאהר איז געוויס ווערט אנדערע קרבנות; מיר פערגעסען אבער, אז פאר'ן איצטיגען ארבייטער - בעדארף אין דער פראגרעסירענדיגער ארץ - ישראל'דיגער ווירטשאפט זענען פיר טויזענד יודישע איינוואנדערער א חודש ווייניגער גענוג ווי דריי־פיר הונדערט מיט עטליכע יאהר צוריק. מיר האבען היינט פאקטיש א פיל שלעכטערע רעלאציע ווי אין די פריהערדיגע יאהרען. ווען מען האט אונז דעמאלט געגעבען דריי הונדערט שטאט די געפאדערטע אדער בענויטיגטע פינף הונדערט, איז נישט ארויסגעקומען דערפון קיין קאטאסטראפע נישט פאר'ן ישוב און נישט פאר'ן ציוניזם בכלל. אבער ביי דער היינטיגער פלומרשטער גדולה פון 50 טויזענד יודישע אימיגראנטען א יאהר איז דער סך־הכל דערפון געווארען, אז די אראבישע ארבייטער בעזעצען כמעט אלע צווייגען פון דער יודישער ווירטשאפט אין לאנד.

אנ'אפיציעלע סטאטיסטיק פון דער „הסתדרות העובדים" בעווייזט, אז אין די לעצטע עטליכע יאהר פון פראספעריטי, פון פערגרעסערטער איינוואנדערונג און פון אנדערוואקסענדיגער יודישער ווירטשאפט איז ד צאהל פון יודישע ארבייטער אין די קאלאניעס געוואקסען בסך הכל קוים מיט טויזענד נפשות. דאס הייסט פראצענטועל א געוואלדיגער שטויס אויף צוריק. אויך די פועלי־ציוניסטישע בעלויכטער פון אט דער סטאטיסטיק מאכען מיט רעכט א געוואלדיגען אלארם איבער אזא געפעהרליכען פאקט. אויב אין דאזיגען אופן איינוואנדערונג ליגט א פאליטישער סיסטעם, דאן איז זיין אונפערמיידליכער תכלית צו שאפען אין ארץ־ישראל א יודיש אונטערנעהמערטום מיט א מאיאריטעט אראבישע ארבייטער. ביי היינטיגען טאג איז עס נישט מעהר קיין טענדענץ, נאר א פאליטישער און סאציאל־עקאנאמישער פאקט. דער יודישער ארבייטסמארק אין ארץ־ישראל געהט אריבער צו אראבישע הענד. אפילו פון דער פאטאש־פאבריקאציע ביים ים־המלח אנטלויפען אצינד אויך שוין די יודישע ארבייטער. דער „דבר" אליין בעצייכענט עס אלס טרויעריגסטען און געפעהרליכסטען פאקט, וואס דער גאנצער דערציהונג און פראפאגאנדע פון דער „הסתדרות" האט זיך נישט איינגעגעבען צו פועלען ביי איהרע חברים בלייבען דארט ביי דער ארבייט אויפ'ן פלאץ. אין דעם אלגעמיינעם געיעג נאך הויכע לויהנען אנטלויפען אלע צו דער גוט־בעצאהלטער בוי־ארבייט. אפילו נאציאנאלע שליסעל־פאזיציעס ווערען געלאזען אויף הפקר. די יורשים זענען אומעטום אראבישע ארבייטער.

קומט אויפ'ן געביט פון ציוניסטישער פאליטיק טאקע גאר נישט פאר? די יודישע אגענץ האט מסתמא פולע הענד אויך מיט פאליטישע ענינים, מ'וויל בלויז נישט פערשטערען די שמחה און נישט אויפוועקען דעם ציוניסטישען עולם פון דעם זיסען, זאטען עקאנאמישען חלום. איז עס למשל, דענקבאר, אז די יודישע אגענץ נעמט אן איינוואנדערונגס־פאליטיק אדער די אגראר־פאליטיק פון דער רעגירונג אהן א שום פראטעסט? קען מען זיך דענקען, אז די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האט אהן א יעדען אקעגענשטעל אנגענומען די איצטיגע סערטיפיקאטען, פון וועלכע העכער א העלפט זענען בעשטימט בלויז פאר נישט־פערהייראטע יחידים (דאס הייסט דאסמאל אנ'ערך פון זעקס טויזענד יודישע איינוואנדערער ווייניגער ווי אין פריהערדיגען האלבען יאהר)? ס'ווערט מסתמא געמאכט שטילע סודות'דיגע דיפלאמאטישע ארבייט און ארויס קומען וועט עס געוויס קודם־כל אין בעריכטען צו דער מאנדאטען־קאמיסיע.

נאר די אראבער האלטען היינט ווייניגער פון סודות'דיגער פאליטיק. זייערע צייטונגען און זייערע ארגאניזאציעס ברענגען א יעדעס מאל ארויס נייע פאליטישע סודות. ס'איז כמעט א פאליטישע רעטעניש, פארוואס זעהר פיל אדמיניסטראטיווע געשעהענישען דערוואוסט מען זיך בעיקר פון דער אראבישער פרעסע. אבער פיל פאקטען גופא, מוז די העברעאישע פרעסע ברענגען ערשט פון די אראבישע צייטונגען. די אראבער זענען א שטענדיגער מעהרהייטליכער שותף אין דער אדמיניסטראציע פון לאנד זיי וויסען מעהר וואס ס'געהט פאר אין דער פערוואלטונג. בשעת די יודישע בעפעלקערונג איז אנגעוויזען אויף אינפארמאציעס מצד דער אפיציעלער יודישער רעפרעזענטאנץ, און זי אליין, די יודישע אגענץ, דערוויסט זיך פון וויכטיגע זעראייגענישען אדער פלענער בלויז (אדער בעיקר) פון געלעגענהייטליכע, צייטוויליגע, אפיציעלע בעגעגענישען מיט די פארשטעהער פון דער רעגירונג.

האט די אראבישע פרעסע אצינד אויפגעדעקט אנ'אלט־נייעם סוד: דער לעגיסלאטיווער ראט (דאס אזויגערופענע פארלאמענט פון א"י) קומט טאקי דאך ארום סוף יאהר. . אין יודיש־פאליטישע קרייזען אין א"י האט מען אין אלגעמיין מורא: אז די אינפארמאציע פון די אראבישע צייטונגען איז בדרך כלל א ריכטיגע און אז בלויז איבער פיל אויך וויכטיגע פרטים וועט מען נאך קענען ארומדיינגען זיך. געג. וואוקאפ ווערט בכלל בעטראכט פאר א זעהר קאנסעקווענטען רעגירער, ער פיהרט אדורך שטיל און עקשנות'דיג אלע זיינע פלענער, ער ענדערט צומאל זיין טאקטיק, אבער קיינמאל נישט זיין פרינציפ. ער ארבייט מיט זעהר ציוויליזירטע פארמען און מיט נאר פיינע, פריינדליכע מאניערען, אבער אין דער פראקטיק פיהרט ער אדורך דאס, וואס פאסט אריין אין זיין פאליטישען סיסטעם.

אויב אט דער שווערער פאליטישער סוד איז נאר האלב ביים אמת, דאן שטעהט פאר דעם יודישען פאלק דער שווערסטער פאליטישער קאמף אין דער געשיכטע פון מאדערנעם ציוניזם. מיט שטילער דיפלאמאטיע אליין וועט מען אזא קאמף נישט קענען מעהר פיהרען. ער קען זעהר טיף אנריהרען אויך דעם זיסען, זאטען חלום אין גאנצען ציוניזם און אפילו דעם פראקטישען אויפבוי־פראצעס אין לאנד. וועט אבער דער קאמף זיך ענדיגען מיט א יודישען נצחון, דאן קען דאס זיין דער אנהויב פון א נייער, לענגערער און זיכערער פראספעריטי, געשטיצט און פונדאמענטירט נישט בלויז אויף עקאנאמישע צופאלס־דערגרייכונגען דורך א משוגענער אנטיסעמיטישער בייטש אין צענטראל־אייראפא, נאר אויך אויף פאליטיש געזונדערע און זיכערע יסודות.

דאס הארץ טאנצט ביי יעדען יוד פאר שמחה, זעהענדיג דעם געוואלדיגען יודישען פראגרעס אין ארץ־ישראל דורך די לעצטע פאר יאהר. אבער גראד די טויזענד־יעהריגע יודישע נסיונות און דערפאהרונגען אין גלות דיקטירען, אז אין ארץ־ישראל טאר מען נישט דערלאזען קיין יודיש אונטערנעהמערטום מיט נישט־יודישער ארבייט. אין ארץ־ישראל טאר נישט דורך פראקטיק געשאפען ווערען א פאליטישער סטאטוס, וואס מוז מאכען פון ישוב אנ'אייביגע מינאריטעט. אויך די ענגלענדער וועלען פריהער אדער שפעטער קומען אויפ'ן טעם, אז ביי אנ'אייביגער אראבישער מאיאריטעט. וועלען די ענגלענדער געוויס נישט זעהר לאנג בלייבען די בעלי־בתים פון ארץ־ישראל.

מ. א. טענענבלאט.

גאנץ דייטשלאנד — איין גרויסע קאזארמע
דער „איך" ווערט אפגעשאפט און עס עקזיסטירט נאר דער „מיר"

דער קארעספאנדענט פון „עקצעלסיאר" אין בערלין גיט א ערשיטערנדען בעריכט וועגען דעם ווי אזוי די נאצים האבען אונטערדריקט דאס לעבען אין דייטשלאנד, צווישען אנדערעס שרייבט ער:

„אנהויב זומער 1935 מאכט דאס דריטע רייך דעם איינדרוק פון א אבסאלוטער פאליטישער שטילקייט, אין דעם דאזיגען לאנד מיט 70 מיליאן איינוואוינער דוכט זיך פאסירט גארנישט. די צייטונגען ברענגען קיין שום ידיעות נישט; זיי ברענגען נאר פראפאגאנדע. עס פערשטעהט זיך אז זיי דארפען נישט קריטיקירען אפילו נישט אין קאנסטרוקטיווען זין; זייערע שפאלטען זענען אויסגעפיהלט מיט ספארט. ידיעות איבער דער נייער דייטשער ארמעע, בעריכטען פון די אהן א צאהל מאניפעסטאציעס. דער רעזשים וואס האט אונטערדריקט יעדע אפאזיציע, האט גענוג צייט און כוח צו פערשפרייטען זיין דאקטרין אין די מאסען. אין די גלייכגעשאלטעטע צייטונגען קען מען יעדען טאג לייענען רעדעס וועגען דעם ווי אזוי, נאך די נייע בעגריפען פון די נאצים, מען דארף פערשטעהן דאס געזעץ, די געשיכטע, די קונסט, די מאראל, דער הויפט גרונט פון דער פראפאגאנדע איז די שוין עקזיסטירענדע סטאדעס־אינסטינקטען פון דייטשען פאלק צו פערשטארקען, יעדען אינדיווידואליזם ביז אויף דער קלענסטער שפור צו פערניכטען, היטלערס אונטערטאנען דערפיהרען דערצו, אז זיי זאלען זיך בעטראכטען נאר אלס מאסע. דאס „איך" ווערט אפגעשאפט און א רעכט צו עקזיסטירען האט נאר דער „מיר", עס איז שווער צו זאגען אויף ווי ווייט די דאזיגע נייע „וועלט־אנשויאונג" איז באמת געווארען לעבעדיג אין פאלק, ווייל קיינער וואגט נישט זיך ארויסצובאפען מיט א אנדערער מיינונג, עס זעהט אויס ווי די דייטשען וואלטען מיט די רעזולטאטען פון 30 חדשים נאציהערשאפט גיכער געווען אונצופרידען, אבער די דאזיגע אונצופרידענהייט געהט נישט אין דער טיף און שפילט נישט קיין ראלע. די ארבייטער ווערען שלעכט בעצאהלט אבער זיי וויסען, אז זייערע חברים אין אויסלאנד געהט עס אויך נישט בעסער. די פויערען בעקלאגען זיך דאס זיי מוזען זייערע לאנדווירטשאפטליכע פראדוקטען פערקויפען צו פעסטגעזעצטע פרייזען; פערשטעהט זיך אז די וואס שטעהען שוין ערב דעם באנקראט העלפט מען ארויס צוליב דער טובה פון דער מלוכה; א סך פון זיי ווילען בעסער אז מען זאל זייער האב און גוטס פערקויפען אויף א ליציטאציע. די אונטערנעהמער בעקלאגען זיך איבער דער אריינמישונג פון דער מלוכה איבער דער שווערינקייטען צו בעקומען רויהשטאפען, איבער דער פערקלערונג פון זייערע רוחים דורך דער מלוכה, אבער עפענטליך וואגען זיי נישט וועגען דעם צו רעדען, אויב זיי ווילען אנגעהן אלס מלוכה שונאים — בעזונדערס נאך צוליב דעם, וואס דאס רוב בעשטעלונגען בעקומען זיי פון דער מלוכה. די הויפט זארג פון דער רעגירונג איז נישט צו לאזען זיך אפשטעלען דעם ארבייטס ריטם, אויפצוהאלטען ווי נאר מעגליך די בעגייסטערונג פון די ערשטע צייטען און צו פרעדיגען דאס אנקומען פון א העראאישע און גן־עדן־צייט. און דר. שאכט קען מעהר נישט ווי איין קונסטשטיק, ווי אזוי ארויסצוציהען די לעצטע אפשפארונגען פון די שופלערער.. מען בעוואפענט זיך ווייטער... נאך מעהר ווי ביז איצט ווערט די גרעסטע אויפמערקזאמקייט געווענדעט אויף דעריוגענד, אין זומער וועט דאס דריטע רייך אין גאנצען לאנד איינארדנען לאגערס אין וועלכע די יונגע דייטשען דארפען פערברענגען זייערע שול־פעריען, עס איז שווער פאר א יונגען בחור זיך דערפון ארויסצודרעהען,, אויב ער וויל נישט ארויסרופען קיין חשד, דאס לאגער לעבען שיינט בכלל צו ווערען די וויכטיגסטע ערציהונגס־מעטאדע ווייל ס'דינט אלס קערפערליכע און גייסטיגע פארבערייטונג פאר דעם ארבייטס דינסט און מיליטער־דינסט, ביי דער דאזיגער ערציהונג ווערט זעהר אכט געלעגט דערויף וואך צו האלטען ביי דער יוגענד די זכרונות פון וועלט־קריג און די גרויסע מעשים פון דייטשען מיליטער, יעדען זונטאג קומען פאר אין גאנץ דייטשלאנד צוזאמענקונפטען פון די ערשטע קריגס אנטיילנעהמער מיט פעהנער, פאראדע מארשען און אלץ וואס געהערט נאר דערצו. עס זעהט אויס ווי די גאנצע מלוכה וואלט דירי־גירט געווארען פון קריגס מיניסטער, ווייל אלץ ווערט אונטערווארפען דעם געדאנק וועגען דער ארמעע, איהר מאכט און גרויסקייט. פון דער פארטיי רעדט מען נישט מעהר קיין סך, איהר אויפגאבע שיינט — מיט דער צושטימונג פון גענעראל שטאב — זיך צו בעגרעניצען אויף דער ערציהונג פון דער „וועלט־אנשויאונג". עס ווערט אלץ קלארער מיט וואס פאר א געשיקטקייט די גענעראלען וואס זענען בעהאלטען הינטער די קוליסען, מאנעווירען, וואס איז דען נאך געבליבען פון דעם בעריהמטען פראגראם פון דעם מינכענער בירהויז? די נאצי רעוואלוציע האט דימיסיאנירט לטובת דער אלמעכטיגער ארמעע, די פאליטישע פיהרער זוכען אפצווענדען די אונצופרידענהייט דורך שאפען א נייע ראסען־מאסען און מיליטער עטיק, די מלוכה איז געווארען א קאזארמע".

היטלעריסטישע ראַסען־טעאָריע אין דער ווינער אַרטיסטען־וועלט

(בריף פון ווין)

א שיקאַגאָ בעשיכטעלע האָט דאָ פּאַסירט מיט דעם ווינער „יודישען״ טעאַטער־ און פילם־קאָמיקער האַנס מאָזער. ער „יודעלט״, ווי מען רופט דאָס דאָ אָן; דאָס הייסט, ער רעדט, ער שפּילט אויף דער ביהנע און אין די פילם־ראָלעס אין וועלכע ער רעדט אַ יודישען זשאַרגאָן, ער זעהט אויס ווי אַ יוד און מען האָט איהם געהאַלטען פאַר אַ יודישען אַקטיאָר און קאָמיקער. אַז ער איז נישט קיין יוד, נאָר אַ קריסט, דאָס האָט זיך קיינער נישט געקענט פאָרשטעלען. ערשט אַז מען האָט אין היטלער׳ס מלוכה פאַרבאָטען די פילמען אין וועלכע האַנס מאָזער שפּילט קאָמישע ראָלען, ווייל ער איז אַ „יוד״, האָט האַנס מאָזער אויסגעזאָגט דעם „סוד״, אַז ער איז גאָר קיין יוד נישט, נאָר אַ „ריין־ראַסיגער אַריער״. ער האָט דאָס בעוויזען מיט זיינע פאַמיליען־דאָקומענטען און היטלער׳ס ראַסען־אַמט האָט נישט געהאַט קיין אַנדער ברירה און געמוזט ערלויבען צו שפּילען די פילמען מיט דעם „ראַסען־ריינעם״ האַנס מאָזער. וואָס האָט דאָ פּאַסירט? גאַנץ איינפאַך:

האַנס מאָזער, אַ בעקאַנטער קריסטליכער אַקטיאָר און קאָמיקער מיט צופעליג אַ יודישליכען אויסזעהען, האָט געשפּילט יאָהרען־לאַנג יודישע ראָלען און ער האָט נישט אויסגעזאָגט אַז ער איז נישט קיין יוד. ערשטענס, האָט איהם טאַקע קיינער וועגען דעם נישט געשטעלט קיין קשיות, און צווייטענס. האָט ער זיך אַזוי אַריינגעלעבט אין יודישע ראָלען, אַז מען האָט איהם געמוזט האַלטען פאַר אַ יוד. אַלס נישט־יוד האָט ער זיך איינגעלעבט אין די יודישע ראָלען פּונקט ווי אַקטיאָרען וועלכע שטאַמען פון יודען, לעבען זיך איין אין אַ נישט־יודישען טעאַטער. עס איז ביי איהם געווען, נאַטירליך, אַ זעלטענער פאַל; אָבער אַזוי איז עס געווען.

איצט, אַז עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז האַנס מאָזער איז נישט קיין יוד, האָט צו איהם קיינער חלילה קיין טענות נישט. ער אַליין מאַכט וועגען דעם שפּאַס אויף דער ביהנע.

„ווי איהר קוקט מיך אָן, ליבע יודען. — זאָגט ער מיט זיין יודישליכער אויסשפּראַך, — בין איך גאָר געוואָרען אַ שטיקעל גוי אויף דער עלטער״.

און דער עולם לאַכט.

„ווער האָט זיך געקענט ריכטען אויף אַזאַ אומגליק, גאָר צו האָבען אַ גוי׳שע עלטער־באָבען אין דער משפּחה... — זאָגט ער. — בין איך, הייסט עס, גאָר געוואָרען אַ „ריין־ראַסיגער אַריער״, נעבּיך. מילא, וואָס טוט נישט אַ גוי צוליב פּרנסה...״ — וויצעלט ער זיך און דער עולם לאַכט.

* * *

גט־געשיכטעס זענען אין דעם וועלטעל פון טעאַטער־ און פילם־סטאַרס קיין זעלטענהייט נישט. סיי צוליב רעקלאַמע און סיי צוליב אַנדערע אורזאַכען. אָבער דער ראַסען־שפּיאָן גרעשקע האָט אָנגעאַרבייט אין די דאָזיגע קרייזען אַ חורבן אין וועלכע פאַמיליען־לעבענס, וואו מען האָט ביי קיין גט נישט געהאַלטען. אין די אַקטיאָרען־קרייזען האָט מען זיך נעמליך שטאַרק געמישט מיט די הייראַטען. דאָ האָט אָפּשטאַמונג און רעליגיע נישט געשפּילט קיין ראָלע. אַז דער בעקאַנטער היטלער־ראַסען־אַגענט, גרעשקע, האָט אויסשפּיאָנירט, אַז דעם בעריהמטען קריסטליכען קינאָ סטאַר גוסטאַוו פרעהליכ׳ס פרוי, גיטאַ אַלפאַר, וועלכע איז אַליין אויך אַ בעריהמטע סטאַריכע, איז פון יודישער אָפּשטאַמונג, און איהם אויפגעפאָדערט גיטאַן אַלפאַר אָפּצוגעט׳ן. האָט גוסטאַוו פרעהליך אָפּגעגעבען אַנ׳ערקלערונג אין די צייטונגען, אַז ער ליבט זיין פרוי גיטאַ אַלפאַר, אַז זייער פאַמיליען־לעבען איז אַ גליקליכעס, אַז ער ליבט זיינע קינדער, וועלכע גיטאַ אַלפאַר האָט איהם געבוירען, אַז ער איז אַנ׳עהרען־מאַן און אַז ער דענקט נישט וועגען אַזאַ אומווירדיגער זאַך, ווי ראַסען־האַס, זיך צו גט׳ן מיט זיין פרוי.

איז דאָך גוט! ?

הויבט זיך נישט אָן!

דער וואַזשנער עהרען־מאַן האָט זיך באַלד מיישב געווען און חרטה געקראָגען אויף זיין ערקלערונג. ער האָט באַלד פאַרפיהרט אַ גט־פּראָצעס געגען זיין פרוי גיטאַ אַלפאַר אויפ׳ן גרונד, אַז זי איז פון יודישער אָפּשטאַמונג און אַז זי שטערט דורך דעם זיין קינסטלערישע קאַריערע אַלס פילם־סטאַר. דער גט־פּראָצעס שפּילט זיך אָפּ אין וויען ווייל גיטאַ אַלפאַר איז אַ ווינערין. דערווייל זענען דאָס גליקליכע פּאָר־פאָלק צוליב דעם זיך צוגאַנגען. ריכטיגער געזאָגט זיך צעפאָהרען און דאָס סטאַר־וועלטעל געהט צוליב דעם „ראַסען־פּראָצעס״ אויף רעדלעך. אין וויען האַלט מען מיט גיטאַ אַלפאַר און אין בערלין, פאַרשטעהט זיך, — מיט גוסטאַוו פרעהליך. מיט וואָס דער דאָזיגער ראַסען־גט־פּראָצעס פון די סטאַרס וועט זיך ענדיגען ווייסט מען נאָך נישט; ווייל גיטאַ אַלפאַר ווייל, אויף צולהכעיס היטלער׳ן, זיך נישט גט׳ן מיט איהר ריין־ראַסיגען מאַן, און „עהרען־מאַן״, און לויט די היגע געזעצען קען מען זי צו אַזאַ־ט נישט צווינגען. וועט דעריבער דער ריין־ראַסיגער אַרישער פילם־סטאַר גוסטאַוו פרעהליך זיך, נעבּיך, מוזען האַלטען מיט זיין יודיש ווייבעל ביז משיח וועט קומען.

* * *

אַנדערש האָט זיך אַזאַ ראַסען־געשיכטע אויסגעלאָזט ביי דער בעריהמטער ווינער אַקטריסע פון היגען „בורג־טעאַטער״, אידאַ ראָלאַנד, וועלכע שטאַמט אויך פון יודען. זי איז פאַרהייראַט מיט דעם דייטשען גראַף ריכאַרד קאָדענהאָוף־קאַלערגי, וועלכער איז אַ בעוואוסטער שריפטשטעלער. אַז דער ראַסען־אַגענט האָט אויסשפּיאָנירט אידאַ ראָלאַנד׳ס יודישע אָפּשטאַמונג און דער בערלינער ראַסען־אַמט האָט אויפגעפאָדערט דעם ריין־ראַסיגען אַרישען גראַף אָפּצוגט׳ן זיין יודישע פרוי, וועלכע איז טאַקע אַ בעדייטענדע ביהנע־קינסטלערין, האָט גראַף קאָדענהאָוף־קאַלערגי געענטפערט אויף דער שענדליכער אויפפאָדערונג מיט אַ בוך געגען דעם ראַסען־האַס און היטלער׳ס אַנטיסעמיטיזם, וועלכעס ער האָט אָנגעשריבען. דאָס בוך טראָגט דעם טיטול: „די קולטור־שאַנדע פון דייטשען אַנטיסעמיטיזם״. און היטלער מיט זיינע ראַסען־אַנטיסעמיטען כאַפּען דאָרט אַ שוואַרצען סוף, ווערענד די יודען ווערען פאַרטיידיגט געגען דער ראַסען־באַרבאַריי מיט שאַרפע אַרגומענטען.

דער גראַף האָט דאָס בוך געגען היטלער׳ן צוגעשיקט צו אַלע צייטונגען און צייטונגס־פאַרשטעהער. דער גראַף קאָדענהאָוף־קאַלערגי איז אויך דער גרינדער און פּרעזידענט פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען פאַרבאַנד „פּאַן־אייראָפּאַ״ מיט דעם ציל צו פאַראייניגען אַלע שטאַטען פון אייראָפּאַ אין קאַמף געגען דער באַרבאַריי פון היטלער׳ס נאַצי־דייטשלאַנד און ראַסען־האַס.

אָט דאָס איז אַ גוטער און ווירדיגער ענטפער פון אַ קריסטליכען געבילדעטען מאַן אויף היטלער׳ס ראַסען־האַס־פּראָפּאַגאַנדע.

מאַסקוף.

„יודען־פראַגע אין טעאָריע און פּראַקטיק“

וואָס שרייבט דער אָרגאַן פון יודישע פראָנט־זעלנער אין עסטרייך

ווין (יט״א) דער אָפיציעלער אָרגאַן פון „בונד פון יודישע פראָנט־זעלנער״ אין עסטרייך — „יודישע פראָנט״ בעקלאָגט זיך אין אַנ׳אַרטיקעל א. ט. „יודען־פראַגע אין טעאָריע און פּראַקטיק״ אויף די אַלע אָפּטערע פאַקטען פון אַנטי־יודישע דיסקרימינאַציעס אין עסטרייך. די צייטונג אילוסטרירט איהר בעהויפּטונג מיט א רייהע ביישפּילען: א יודישער באָקסער איז פּלוצלונג געקינדיגט געוואָרען אין א שטאָטישען אַנשטאַלט און דערביי איז אַלס איינציגער מאָטיוו אָנגעגעבען געוואָרען, דאָס ער איז א יוד. דער דאָזיגער דאָקטאָר איז א מיטגליד פון „פאַטערלענדישען פראָנט״, ער האָט זיך בעטייליגט אין דער וועלט־מלחמה אויפן פראָנט און בעזיצט א רייהע מיליטערישע אויסצייכענונגען. אין א צווייטען פאַל איז א שילער נישט אַנגענומען געוואָרען אין א ווינער רעאַל־גימנאַזיע בלויז דערפאַר, וואָס זיין זיידע פון מוטער צד איז געווען אַ יוד.

די „יודישע פראָנט״ בערופט זיך דערביי אויף די צאָהלרייכע ערקלערונגען פון בונדעס־קאַנצלער ד״ר שושניק און אַנדערע רעגירונגס־פאַרשטעהער וועגען דעם, אַז די יודישע גלייכבערעכטיגונג וועט נישט אָנגעריהרט ווערען, גלייכצייטיג ווירקען אָבער אין עסטרייך פאַקטאָרען וועלכע שטרעבען אַז דער פאַלשטענדיגער אויסראָטונג פון עסטרייכישען יודענטום.

דער אָרגאַן פון יודישע פראָנט־זעלנער שרייבט צום סוף:

אין משך פון דער הונדערטער יאָהרען לאַנגער מאַרטירלאָגיע פון יודענטום זענען מיר געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז צו אַנגריפען אויף יודען פלעגט קומען נאָר דאַן, ווען די אָפיציעלע פאַקטאָרען האָבען די דאָזיגע אַנגריפען אַקטיוו אונטערשטיצט אָדער פּאַסיוו טאָלערירט. עס איז שטענדיג געווען א ענערגישע אינטערווענץ פון די מאַכט אָרגאַנען, כדי צו ליקווידירען אַזעלכע אַנגריפען.

די „יודישע פראָנט״ ווענדעט זיך דעריבער מיט אַנ׳אַפּעל צו דער עסטרייכישער רעגירונג זי זאָל ענערגיש אַרויסטרעטען געגען די אַנטי־יודישע דיסקרימינאַציעס.

פערשטאַרקטע אַנטיסעמיט. אַגיטאַציע

אין טראַנסילוואַניען

בוקאַרעשט, (יט״א) אין טראַנסילוואַניען ווערט לעצטענס געפיהרט א שטאַרקע אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע, וואָס ווערט לויט אַלע סמנים אָרגאַניזירט און פינאַנסירט פון בערלין. טראָץ דעם פערפּליכטענדען פערבאָט פון נאַצי אָרגאַניזאַציעס, בילדעט די אָרטיגע דייטשע יוגענד אָפּטיילונגען פון מיליטערישען כאַראַקטער, וועלכע מאַרשירען איבער די גאַסען אין „ברוינע העמדלעך״.

די פערשטאַרקטע נאַציסטישע אַגיטאַציע האָט אַרויסגערופען א געשפּאַנטע שטימונג אין גאַנץ טראַנסילוואַניען.

„קעניג־קאַראָל־הויז“ אין א״י

בוקאַרעשט, (יט״א). דער פערבאַנד פון ציוניסטען רעוויזיאָניסטען אין רומעניען האָט אין צוזאַמענהאַנג מיטן 5־יעהריגען קאָראָנאַציע יובילעאום אַרויסגעשיקט א הולדיגונגס דעפּעשע צום רומענישען קעניג. אין דער דעפּעשע ווערט מיטגעטיילט אַז לויט דער איניציאַטיווע פון די רומענישע רעוויזיאָניסטען וועט דער „קרן תל חי״ אויסבויען אין א״י א הויז פאַר פיזישער ערציהונג א.נ. פון רומענישען קעניג קאַראָל דעם 2טען.

דער קעניג האָט דורך זיין פּריוואַט סעקרעטאַר אויסגעדריקט זיין דאַנק פאַר די וואונשען און פאַר דער איניציאַטיווע פון די רומענישע רעוויזיאָניסטען.

BANK HANDLOWY w ŁODZI
Spółka Akcyjna
Ał. Tadeusza Kościuszki 15
ma jeszcze do wynajęcia SAFES
na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie.
WYJEZDZAJĄC, nie zostawiaj w domu papierów wartościowych, złota, srebra i t. p., lecz zanieś je do SAFE'u!

אַלטע בריף

(סקיצע) :—: פון ק. מיכאַל

ווען אויפ׳ן האַרצען איז אומעטיג, ווען די שטימונג איז אַ געפאַלענע, ווען אַלץ אַרום רופט אַרויס פאַרביטערטקייט און צורייצט די נערווען — דאַן נעמט זיך איזאַ איבערלייענען איהרע אַלטע בריף.

זי פאַרמאָגט זיי אַ היבש ביסעל. זיי זענען ביי איהר צוזאַמענגעקליבען אלע אין איין לעדיגען שאַכטעל פון אַ דאַמען־הוט. אַמאָל פלעגט מען מאַכען אַזעלכע הויכע, גרויסע קאַרטאָן־שאַכטלען, ווייל אין יענער צייט פלעגען דאַמען טראָגען הויכע, גרויסע היט מיט לאַנגע שטראַוס־פעדערען אויף זיי...

אויך איזאַ האָט אַמאָל פאַרמאָגט אַזאַ מין הוט א ברייטער. אַ ווייסער, מיט אַ גרויסער, ווייסער שטראַוס־פעדער... זעהר שטאַרק געפּאַסט איהר צום פּנים! אין יענער צייט האָט זי טאַקע בעקומען די מערסטע ליבעס־בריף.

דאַן איז געווען אַרום אַ יאָהר פאַר איהר חתונה. אין איהר איז דאַן געווען פאַרליבט אַראָנסאָן. איצט איז ער אַ בעוואוסטער דאָקטאָר און אַ רייכער מאַן, אָבער דעמאָלט איז ער נאָך געווען אַן אָרימער סטודענט. זי האָט נישט בעגריפען, נישט אָפּגעשאַצט... אַך, ווי אַנדערשדיג איהר לעבען וואָלט געקאָנט אויסזעהען!

אין מיט פאַרטומאַנטע אויגען טרוימט איזאַ וועגען דעם, ווי אַזוי איהר לעבען וואָלט געווען [illegible].

אָט שפּרייזט זי, אַ שעהנע, אַנ׳אויסגעפּוצטע אין אַ ברייטען הוט מיט אַ פעדער, זייט־ביי־זייט מיט איהם, מיט דעם בעוואוסטען, מיט דעם בעריהמטען דאָקטאָר...

זי פאַרגעסט גאָר, אַז איידער ער איז געוואָרען בעריהמט, איז דערווייל אַוועק זיין יוגענד, און אַ העלפט פון זיין לעבען און אַז ווען וואָלט טאַקע געשפּרייזט אַזוי ווי זי שטעלט זיך פאָר, זייט־ביי־זייט מיט איהם, שוין אַ בעריהמטען דאָקטאָר, וואָלט דאָך שוין אויך איהר יוגענד נישט געווען, ווי עס וואָלט נישט געווען דער אַלטמאָדישער הוט מיט דער פעדער... שנעל זענען זיי אַרויס פון דער מאָדע! פונקט אַזוי שנעל, ווי עס בליהט אָפּ אַ פרוי...

און אָט איז אַ פּעקעל בריף פון דניאל׳ן. אַ יונגער סטודענט פון אַ שווייצאַרישער אוניווערזיטעט, אַ הייסער רעוואָלוציאָנער, האָט ער זיך אַ סך מאָל ערקלערט אין ליידענשאַפטליכער ליבע ער האָט זיך מיט פלאַמיגער עקשנות געשדכנ׳ט צו איהר, אָבער זי — זי האָט עפּעס מורא געהאַט פאַר אָט דעם סאָרט לעבען. אַזאַ נאַר איז זי געווען! זי האָט אָפּגעוואָרפען אַ לעבען, וואָס איז פול מיט אינטערעס און מיט פייער, און האָט עס אויסגעביטען אויף... אַך, משטיינס־געזאָגט!... וואו איז ער ערגעץ איצט, דניאל?...

ווען, למשל, זי זאָל דאָס דערצעהלען אָט די „יענטעס״, די איצטיגע פריינדינס איהרע, וואָס פאַר אַ מענער עס זענען אַמאָל געווען פאַרליבט אין איהר — וועלען זיי נישט גלויבען און נישט פאַרשטעהן.

איזאַ׳ס אויגען גיסען זיך אָן מיט טרעהרען. זי בעמיהט זיך פונאַנדערקלייבען און קאָן נישט — פון וועמען־זשע איז אָט דער בריף? אָה, דאָס איז דאָך פון דאַוויד׳ען.

און זי צושמייכעלט זיך מיט אַ מאָדנעם שמייכעל. דאָס איז געווען שוין נאָך איהר הייראַט. אַ יאָהר שפּעטער. דער דאָזיגער מענש איז געווען אַ געוואַגטער, מיט אַ שטאַרקען כאַראַקטער, און ער האָט זי ליב געהאַט. זי האָט זיך אַ לאַנגע צייט געוועהרט. מחמת „מיט דער מוטערס מילך האָט זי אין זיך איינגעזאַפּט די קליינבירגערליכע מאָראַל״, ווי ער פלעגט זיך אויסדריקען. זי האָט זיך אַזוי לאַנג געוועהרט, ביז ער האָט זי — אָפּגעלאָזט און איז אַוועקגעפאָהרען. אָט איז דער בריף:

„ליבינקע, שלעכטע, וואונדערבאַרע, קליינבירגערין! אונדערגרייכבאַרע מאַדאָנאַ מיינע״...

אַזוי האָט ער איהר געשריבען. און שפּעטער האָט זי געהערט, אַז ער האָט געהייראַט. אָה, ווען זי וואָלט דעמאָלט אַזוי פאַרשטאַנען אַלץ, ווי זי פאַרשטעהט איצט, — וואָלט ער נישט אַוועקגעפאָהרען... זי וואָלט איהם נישט אָפּגעלאָזט... און ביז׳ן היינטיגען טאָג וואָלט ער זי ליב געהאַט ווי דעמאָלט...

זי פאַרמאַכט די אויגען, פאַרוואַרפט דעם קאָפּ אויפ׳ן ווענטעל פון דעם שטוהל און פאַרזינקט טיף אין איהרע געדאַנקען... וועגען איהם... וועגען פאַרשידענע זאַכען — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

אַ פּלוצלינגער קלאַפּ אין דער טיר מאַכט זי אויפציטערען ווי פון שלאָף.

— מאַמאַ! — שרייט הינטער דער טיר איהר יונגערע טאָכטער — מאַמאַ! גיי גיכער! עפּעס ברענט!...

איזאַ טוט זיך א כאַפּ, וואַרפט אַריין די בריף צוריק אין שאַכטעל, טוט עס אויף שנעל אַ דעק איבער מיט דער קאָלדרע און לויפט אין קיך אַריין, וואו, שיפּענדיג און וואָרטשענדיג בייז, האַלט אין פאַרברענט ווערען איהר געבראָטענס, וואָס זי גרייט צו.

אָפּבריהענדיג זיך די הענד און בייזערנדיג זיך, מישט זי און דרעהט דאָס שוואַרץ־געוואָרענע פלייש, און עפּעס אַ שלאַנג שיפּעט ביי איהר אין האַרצען:

— אָט דאָס איז מיין לעבען! אָט מיט דעם איך האָב געענדיגט! מיט דער קיך!...

זי גיסט־צו אַביסעל וואַסער און אַ הייסע פאַרע טוט איהר אַ שלאָג אין פּנים אַריין:

— וויפיל עס האָבען מיך ליב געהאַט, און אויסגעלאָזט האָט זיך עס דערמיט, וואָס איך בין געוואָרען אַ דינסט, אַ קעכין ביים מאַן און קינדער. אָט וואָס איך בין...

און די גאַנצע שולד פון איהר נישט געלונגענע לעבען וואַרפט זי אַרויף אויף יענעם, ווער עס דאַרף באַלד אַהיימקומען, אַ מידער פון דער אַרבייט, אַנ׳אויסגעמאַטערטער, מיט פאַרשוואַרצטע הענד. ער וועט מיט זשעדניקייט נעמען עסען אָט דאָס האַלב־פאַרברענטע פלייש און איהר וועט זיין נישט־אָנגענעהם צו קוקען אויף איהם אין די דאָזיגע מינוטען...

זי וועט זיך אין יענע רגע׳ס דערמאָהנען וועגען דאַוויד׳ען, דניאל׳ן, אַראָנסאָנ׳ען... און ער, וועט זי אַ פרעג טאָן לאַשטשענדיג און עפּעס אַזוי נישט דרייסט, ווייל ער איז דאָך שוין אָפּגעוואוינט פון איהר צערטליכקייט:

— נו, דערצעהל, וואָס האָסטו עפּעס געטאָן אַ גאַנצען טאָג.

אויסשטעלונג פון שילער־ארבייטען

אין דער יודישער רעאַל־גימנעזיע אין ווילנע

די כמעט איינצאַרטיגע, מיט דער יודישער אונטעררינכט־שפּראַך מיטעל־שולע, רעאַל־גימנאַזיע, אַזוי הייסט זי אין ווילנע, האָט לעצטענס איינגעאָרדענט אַן אויסשטעלונג. אין פּרינציפּ פון דער אויסשטעלונג, דאַכט זיך, ליגט עפענטליך צו בעווייזען די אַרבייט פון דער שול מיט אַלע זייערע פעהלערען און מעלות. אויף די טישען אין די קלאַסען, ליגען אַרויסגעלעגט אַלע העפטען פון אַלע שילער: זאָלען מענשען זעהען, צו וואָס מיר זענען פעהיג! און צו זעהען איז דאָ וואָס. עס איז אינטערעסאַנט אַריינצוקוקען אין די העפטען, אָבער אויסער די העפטען איז נאָך אויך דאָ אויף וואָס אַ קוק־צו־געבען.

די לעהרער מיט די שילער פון די צוגרייטונגס־קלאַסען האָבען אַ שטייגער אין משך פון דעם ווינטער געמאַכט בעזוכען אין פערשידענע אַרבייטס־װאַרשטאַטען. דורכגעפיהרט שפּאַצירען אין פערשידענע ערטער, עפענטליכע אינסטיטוציעס א. ד. ג. די קינדער האָבען אַלץ, וואָס זיי האָבען געזעהען, אָנגעשריבען, פערצייכענט, אויסמאָדעלירט פון פלאַסטעלין אָדער ליים, אויסגעשניטען און צוזאַמענגעקלעבט פון קאַרטאָן, א. א. וו. האָבען מיר אַלזאָ די בעשרייבונגען פון די בעזוכען אויף די העפטען אויף די ווענד. די צייכנונגען, די בילדלעך אויף דער זעלבער טעמע, אויף די טישען אויסמאָדעלירטע און בעפאַרבטע, אַ שטייגער רויטע מייערלעך, ליימענע ברוינע קאַרטאָפעל. אויסגעשניצטע אָדער אויסגעשניטענע פון קאַרטאָן מענשען, וואַגאָנעס, קאָנדוקטאָרען, דאָראָושקעס, גאַנצע גאַסען און וואָס פאַראַ רייכטום פון פאַנטאַזיע! מען זעהט, אַז דאָ אַרבייט מען נישט לויט אַ טראַפאַרעט. יעדער בעווייזט זיין אינדיווידואַליטעט; איין קינד שילדערט די טעמע מיט דער גאַנצער קינדערישער ערנסטקייט, אַ צווייטעס מיט הומאָר, אייבער זעהט די זאַך אין אַלגעמיינע שטריכען, דאָס צווייטע גיט איבער מיט פרטים.

אינטערעסאַנט ווי אַ קינד גיט איבער אַ בעוועגונג, די כאַראַקטעריסטישע בעוועגונג פון בעל־מלאכה ביים אויספיהרען זיין פאַך, ווי עס זיצט דער שוסטער, ווי עס האַלט זיין האַמער דער שמיד, ווי עס לויפט אַ קינד, ווי קינדער שלאָגען זיך א. ד. גל. דער דאָזיגער אופן פון אַרבייט גיט די מעגליכקייט צו פאָרשען, צוזאַמענצושטעלען פערגלייכען וועגען דער ענטוויקלונג, פּסיכאָלאָגיע, נייגונגען, פאָרטשריטען אָדער אָפּגעשטאַנענקייט פון דעם אָדער יענעם קינד. עס גיט אויך די מעגליכקייט צו בעשטימען די טרעפליכקייט פון דער, אָדער יענער פּעדאַגאָגישער מעטאָדע. עס איז אַ קאָלאָסאַלער מאַטעריאַל פאַר א פּסיכאָלאָגיש־פּעדאַגאָגישען שטודיום, אַ קאָלאָסאַלער מאַטעריאַל פאַר א פאָרשער פון קינדער־גייסט, (קינדער) ־ נשמה.

איך האָב זיך, אַ שטייגער, אָפּגעשטעלט אויף אַן׳אַלבאָם וואָס ענטהאַלט ענטפערס פון די קינדער פון איינער פון די פאָרבערייטונגס־קלאַסען אויף דער טעמע: „די אָפּשטאַמונג פון מיין פאַמיליע". די קינדער אין עלטער פון 9—10 יאָהר ענטפערען אַזוי:

„מיין נאָמען איז דישלער. מיין עלטער־עלטער זיידע איז געוויס געווען אַ טישלער, נאָר אַזוי ווי בעל־מלאכות זענען ביי יודען נישט גוט געווען געזעהען, האָט שוין מיין זיידע זיך אָנגערופען דישלער..."

דער אַרט ענטפער איז אַ כאַראַקטעריסטישער, ער בעווייזט אין וואָס פאַראַ בעגריפען דאָס קינד וואַקסט איצט. דאָס קינד וואָס האָט דאָס געשריבען, וואָלט זיך מיט׳ן נאָמען „טישלער" נישט געשעמט.

אַ צווייט קינד טראַקטירט דעם ענין אַנדערש.

(פון אַ בעזוך)

ער הייסט זשאַבטשינסקי. שרייבט ער: „מיין עלטער־עלטער זיידע האָט געוויס געוואוינט עפּעס אין אַן׳אָרט, וואו עס זענען געווען אַ סך זשאַבעס. מיין פאַמיליע איז אַ געאָגראַפישע." און דער קליינער מאָלט אויף אַ בלויען סטאַוו מיט דריי גרויסע גרינע זשאַבעס.

דאָס יונגעל — שויכעט — האָט זיין פאַמיליע בעמאָלט אויף אַ שוידערליכען אופן: אַ שוואַרצער מענש, ווי אַ רוח, מיט אַ חלב אין דער האַנד, שעכט אַ הינדעלע, עס גיסט דאָס בלוט. אויף דער וואַנד הענגט שוין אַ געשאָכטען הינדעל מיט׳ן קאָפּ אַראָפּ און טראָפּענס רויט, שאַרלאַך־רויטע טראָפּענס גיסען... אַ שוידער כאַפּט אַרום פון די שווערע טראָפּענס בלוט.

האַנד־אַרבייט פאַר מיידלעך, אונטעררינכט פרוי ווינגריי־שאַבאַד. אויף דער אויסשטעלונג געפינען זיך זעהר גוט אויסגעפיהרטע האַנד־אַרבייטען, אויסגענעהטע, אויפגעפוצטע קליידלעך, העמדעלעך, שערצלעך, רוק־זעק א. א. זעהר נוצליכע גוטיגע צום באַלדיגען געברויך זאַכען. מיט אַ צייט צוריק האָט די לעהרערקע בעשלאָסען. ווי זי אַליין ערקלעהרט עס: אַז „וועש צו וואַשען איז נישט קיין גרינגערע מלאכה פאַר פרויען, ווי עפּעס אַן׳אַנדערע מלאכה". און צוליב דעם האָט זי זיך גענומען שטודירען סטאָלעריי. אויסשטודירט זיך אויסגעלערענט, און אַריינגעפיהרט אַלס לימוד פאַר מיידלעך אין רעאַל־גימנאַזיע.

אַ גאַנצער זאַל אויף דער אויסשטעלונג הייסט: האָלץ און מעטאַל און שטעלט מיט זיך פאָר די אויסאַרבייטונגען פון די שילער פון האָלץ און מעטאַל פון דעם קלענסטען קוכען־האָלץ־ברעטעל ביז אַ קאָמפּליצירטען אינסטרומענט. אַלע עקספּאָנאַטען זענען אויסגעפערטיגט דורך די קינדער אונטער דער לייטונג פון לעהרער, קינסטלער ה׳ שער.

אַ שילער פון אַ יאָהר 14—15 דעמאָנסטרירט דעם נאַטורוויסענשאַפטליכען קאַבינעט. ער בעווייזט אַ זעלטענע זאַמלונג פון פערשידענע געוויקסען, אינזעקטען און זאָגט מיט שטאָלץ: „אַזאַ זאַמלונג וועט איהר נישט געפונען אין דער גאַנצער שטאָט, און אפשר אין גאַנץ פּוילען!" די זאַמלונג האָט איבערגעגעבען דער שול ד״ר ישראל ביבער, געוועזענער דירעקטאָר פון לעהרער־סעמינאַר, וועלכער איז איצט געשלאָסען.. ד״ר ביבער איז לעהרער פון נאַטורוויסענשאַפט אין שול און עס איז אַ געגוס צו הערען, ווי עס געבען זייערע ערקלערונגען די שילער, וועלכע דעמאָנסטרירען דעם טייל פון דער אויסשטעלונג, כדי אויסצופיהרען ווי הויך עס שטייט דער געגענשטאַנד אין שול.

ביי דעם דעמאָנסטרירען פון די פיזיקאַלישע, מאַטעמאַטישע און נאַטורוויסענשאַפטליכע עקספּאָנאַטען, איז איינפאַך צו בעוואונדערן מיט וואָס פאַר אַ לייכטקייט און פרייקייט די שילער בענוצען זיך מיט דער טערמינאָלאָגיע פון די געגענשטאַנדען. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז עס איז פאַראַן אַ רייכע יודישע טערמינאָלאָגיע פון די דאָזיגע וויסענשאַפטען.

אַ גאַנץ גרויסע געאָגראַפישע קאַרטע מיט ווייס און רויט עלעקטריש בעצייכענטע פּונקטען בעווייזט די בעוועגונג פון באָגדאַן כמיעלניצקי׳ס האָרדעס. די ווייסע פּונקטען בעווייזען אין וועלכע ערטער עס זענען פאָרגעקומען פּאָגראָמען אויף יודען און זענען דערמאָנט אין זיין האַנאָווער, די רויטע בעווייזען, וואו עס זענען נאָך פאָרגעקומען פּאָגראָמען, לויט אַנדערע קוועלען.

עס איז אינטערעסאַנט, אַז אַ שילער פון דעם זעלבען קלאַס נאָר פון אַן׳אַלגעמיינער שול האָט, ווען כ׳האָב איהם דערצעהלט וועגען דער קאַרטע געזאָגט, אַז ער ווייסט איבערהויפּט נישט, אַז באָגדאַן כמיעלניצקי האָט געמאַכט פּאָגראָמען אויף יודען.

אין אַ העפט אויפ׳ן טיש טרעף איך אָן אויף אַן׳אַרבייט פון א שילער, א גאַנצען טראַקטאַט: „רעכטליכע לאַגע פון יודען אין שפּאַניע אין די צייטען פון דער אינקוויזיציע", אין אַ צווייטען העפט: „די שטייערען פון די פּוילישע יודען", ווייטער: „יודישע האַנדווערקערייי אין פּוילען" א.ד.גל.

מען קאָן אין אַ קורצען אַרטיקעל נישט נאָר נישט אויסשעפּען נאָר אַפילו נישט אויבערפלעכליך בעמאָלען אַן׳אַרבייט אין וועלכער אַ גרופּע אָפּפערוויליגע מענשען האָבען אַריינגעלייגט אַזויפיל ליבע און מיה;; איך אַלס אַ גאַסט אויף אַ וויול האָב געהאַט די מעגליכקייט צו כאַפּען נאָר אַ בליק אויף די אויספיהרען פון דער אַרבייט.

טאַטיאַנאַ פוקס.

אין ד־עם אפגאניסטאנער גיהנום

זייער וועה־געשריי צו דער יודישער וועלט

דער פּאַלעסטינער קאָרעספּאָנדענט פון ניו־יאָרקער „פאָרווערטס" ברענגט אַ שרעקליכען גרוס פון טויזענדער יודען, וואָס ווערען געפּייניגט אין אַפגאַניסטאַן און קיינער ווייסט אַפילו נישט וועגען דעם. ער שרייבט:

„טאָמער האָבען די יודען אין די גאָהענטע לענדער אין אייראָפּאַ קאַרג צרות, קומט אויך אָן אַ ביטערער גרוס פון די ווייטע אַזיאַטישע לענדער פון אַזעלכע לעכער, וואָס אַפילו קיין בריף קען מען פון דאָרט נישט אַרויסשיקען, ווייל יודען איז פערבאָטען אויך בריף צו שרייבען. אַזאַ גרוס האָבען מיר בעקומען פון אַפגאַניסטאַן, צענטראַל־אזיען.

יאָ, אויך אין אַפגאַניסטאַן לעבען יודען. אַזש אַהין האָבען זיך יודען פערקליבען און כאַפּען דאָרט געברענטע צרות. דער שתדלן זייערער איז נאָר וואָס געקומען פון דאָרטען קיין תל־אביב און זוכט אַ רעטונג ביי אונז פאַר די געפּייניגטע ברידער אין אַפגאַניסטאַן.

— מען דאַרף העלפען אַרויסנעהמען די יודען פון אַפגאַניסטאַן. מעהר טאָר מען זיי דאָרט נישט לאָזען — זאָגט ר׳ ניסים רפאל — עס איז געקומען צו אַזאַ מדרגה, וואָס ערגער קען נישט זיין.

די יודישע בעפעלקערונג אין אַפגאַניסטאַן בעשטעהט איצט פון צוויי טיילען. איין טייל בילדען די איינגעזעסענע יודען, וואָס וואוינען שוין אין לאַנד הונדערטער יאָהרען. און דער צווייטער טייל בעשטעהט פון ניי־אָנגעקומענע, פליכטלינגע פון טורקעסטאַן, פון בוכאַראַ.

הונדערטער פאַמיליעס פון פליכטלינגע וואַלגערן זיך הונגעריגע, כמעט נאַקעטע, אין די שטעט פון אַפגאַניסטאַן. די אָרטיגע יודען זענען אָרים, און קענען ווייניג העלפען זייערע ברידער. זיי ברענגען מיט זיך גאָרנישט מיט, נישט קיין געלד און נישט קיין זאַכען, ווי פון אַ פייער אַרויס. זיי ברענגען אָבער מיט זיך גרויסע פאַמיליעס — פיל קינדערלעך, גרויסע און קליינע. זייער לאַגע איז שרעקליכער פון שרעקליך. אַלע דענקען, זיי פאָהרען קיין פּאַלעסטינאַ. גליקליך זענען די, וואָס האָבען קרובים אין פּאַלעסטינאַ און בעקומען פון זיי געוויסע שטיצע, אַרויסצופאָהרען פון אַפגאַניסטאַן. דאָס איז אויך גאָרנישט אַזוי איינפאַך. ביז עס קומט אָן אַ שטיקעל שטיצע פון דאַנען קיין אַפגאַניסטאַן, קען אויך די נשמה אַוועקפליהען. עס נעהמט לאַנגע מאָנאַטען.

דער אַנטיסעמיטיזם אין אַפגאַניסטאַן האָט די לעצטע יאָהרען אָנגענומען אַ ווילדען כאַראַקטער. אין יאָהר 1933 האָבען אייניגע יודען־פרעסער אין קאַבול זיך געווענדעט צום הערשער נאַדיר־כאַן מיט אַ פאָדערונג ער זאָל אַרויסטרייבען אַלע יודען פון לאַנד, ווייל זיי זענען שפּיאָנען און מען זאָל קאָנפיסקירען זייער פערמעגען. דער שאַך וואָס האָט דאַן געהערשט אין אַפגאַניסטאַן האָט אָפּגעוואָרפען די פאָדערונג.

דעם 7 נאָוועמבער 1933 איז דער שאַך נאַדיר־כאַן ערמאָרדעט געוואָרען דורך אַ סטודענט. זיין פּלאַץ האָט פערנומען זיין זוהן מוכאַמעד זאיר־כאַן אַ יונגער מאַן פון 21 יאָהר. דער פעטער זיינער מוכאַמעד באַשיס־כאַן איז געוואָרען דער פּאַקטישער הערשער פון לאַנד. ער איז אַ געבראָטענער יודען־פיינד און ער טוט אָן צרות יודען. באַלד ווי ער איז געוואָרען דער הערשער האָבען די אַנטיסעמיטען אויפגעהויבען די קעפּ, זיי האָבען בענייט זייער אַלטע פאָדערונג, מען זאָל פערטרייבען די יודען און ער האָט טאַקע די פאָדערונג ערפילט.

ער האָט געגעבען אַ בעפעהל, מען זאָל אַרויס טרייבען די יודען פון די שטעט: מאַזאר, שעריף אנהוי, מיימאַן און אומגעבונג, דער בעפעהל דאַרף אויסגעפיהרט ווערען אין 48 שעה.

די דאָרטיגע רעגירונגס־בעאַמטע האָבען זיך אַ וואָרף געטון אויף די יודען מיט גרויס אימפּעט. מען האָט באַלד אַרעסטירט אַלע יודען אין די פיר שטעט און צוגענומען ביי זיי אַלץ, וואָס זיי האָבען געהאַט. מען האָט זיי צוזאַמענגענומען אַלע אינאיינעם און מען האָט זיי פערטריבען קיין קאַבול, די הויפּט ־ שטאָט פון אַפגאַניסטאַן. אַפילו קיין עסען אויף דעם וועג האָט מען זיי נישט געלאָזט. צוגרייטען. ווער עס האָט אויסגעהאַלטען איז דערגאַנגען ביז קאַבול.

אין יאַנואַר 1935 איז די גזרה אַרויס אויך אויף די יודען פון דער שטאָט באַלאַך (מערב אַפגאַניסטאַן), און אויך זיי זענען פערטריבען געוואָרען. 60 יודישע פאַמיליעס, וואָס וואוינען אין באַלאַך שוין 800 יאָהר, זענען אויף דעמזעלבען אופן אַרויסגעטריבען געוואָרען. מען האָט זיי פערשיקט קיין קאַבול און דאָ פערשפּאַרט זיי אין אַ באַראַק. פינף הונדערט נפשות וואוינען אין איין באַראַק אין ענגעניש און שמוץ.

קראַנקהייט און מגפות מאַכען פון זיי אַ תל. מען זיצט אָהן אַרבייט, אָהן פּרנסה און מען געהט אויס. מיר האָבען דאָ אַלזאָ, צווייערליי פליכטלינגע — פון לאַנד גופא און אויסלענדישע, דאָס הייסט פליכטלינגע פון רוסלאַנד.

לעצטענס זענען אַרויס נייע גזירות, אָבער גאָר ווי אין די פינסטערע צייטען פון מיטעלאַלטער. דוכט זיך, אַזאַ נישטיג לענדעלע ווי אַפגאַניסטאַן, וואָס איז נאָך אַ מיטגליד פון דער פעלקער־ליגע, און דאָך קען עס מאַכען אַזעלכע היטלערישע שטיק, ווי עפּעס רעכטס.

צווישען די נייע גזירות אויף יודען איז פאַראַן נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי אָט וואָס:

יודען טאָרען נישט טראָגען קיין ווייסע קליידער. דאָס איז בלויז אַ פּריווילעגיע פון די גלויביגע מוסולמענער.

אַ יוד דאַרף טראָגען אַ רויטע לאַטע אויף דער ברוסט.

יודישע פרויען טאָרען נישט אַרויס פון שטאָט און אין שטאָט טאָרען זיי זיך נישט ווייזען אויפ׳ן מאַרק.

דאָס איז בלויז אַ טייל פון די נייע גזירות, וואָס זענען פעראָרדענט געוואָרען געגען די יודען פון קאַבול.

און ר׳ ניסים רפאל טענה׳ט, סיטייטש, צי קען מען נישט עפּעס ווירקען אויף אַפגאַניסטאַן דורך דער פעלקער־ליגע? צי וועלען יודען שווייגען און גאָרנישט טון צו העלפען זייערע אומגליקליכע ברידער פון אַפגאַניסטאַן?

ער פאָדערט באַלדיגע הילף פאַר 600 נפשות וואָס געהען פשוט אויס פון הונגער, שמוץ און ענגשאַפט, און הילף פאַר די איבעריגע יודישע איינוואוינער פון אַפגאַניסטאַן.

אין לאַנד זענען שוין פאַרהאַן ביי אַ 1500 פאַמיליעס פון בוכאַרישע יודען. זיי האָבען זיך איינגעאָרדענט און לעבען דאָ. זיי העלפען זייערע פריינד, וואָס זענען געבליבען אין מיטען וועג אָבער זייערע מעגליכקייטען זענען זעהר בשרענקט און עס מוז עפּעס געטון ווערען פאַר זיי אין אַ ברייטען וועלט־מאַסשטאַב, אַז נישט וועלען זיי פערלוירען געהען.

——=——

געזעגנונגס־באנקעט לכבוד דוד בן גריון אין ניו־יאָרק

נ י ו ־ י אָ ר ק (יט"א). פארן אָפּפאָהרען קיין לאָנדאָן פון דעם עקזעקוטיוו מיטגליד פון דער יודישער אגענץ דוד בן גוריון וועלכער האָט א מאָנאט צייט פערבראַכט אין אמעריקע, האָט דער ארבייטער קאָמיטעט דאָס ,געווערקשאפטען ־ קאמפיין'' איינגעאָרדענט א געזעגנונגס באנקעט פארן גאסט. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען פאָל מעטש און יוסף שלאָסבערג, וועלכע האָבען אָנגעוויזען אויף דער שטייגענדער אינטערעס צווישען די יודישע ארבייטער מאַסען אין אמעריקע, פאר דעם א"י אויפבוי; גלייכצייטיג איז מיטגעטיילט געוואָרען, אַז פון די 25,000 דאָלאַר פאר די אָרגאַניזירטע יודישע ארבייטער אין א"י זענען שוין ביז איצט געזאמעלט געוואָרען 20 טויזענד דאָלאַר. און די קוואָטע וועט געווים איבערגעשריטען ווערען.

מיט אַ גרעסערער רעדע איז אַרויסגעטרעטען דוד בן גוריון וועלכער האָט געשילדערט די ערפאָלגען פון ,,הסתדרות'' און האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף דער פראַגע, אין וואָס ליגט דער כוח פון הסתדרות, געווים האָט ערקלערט בן גוריון — האָבען דער סאָציאַליזם דער קלאסען קאמף, דער נאַציאָנאַלער געפיהל פיל געהאָלפען דער ,,הסתדרות'' צו דערגרייכען דעם איצטיגען מצב. אָבער ארבייט איז געווען דער הויפּט־פרינציפּ, דער פעסטער פונדאמענט, אויף וועלכען די אָרגאַניזירטע יודישע ארבייטער האָבען זיך געשטעלט.

לויט דער ערקלערונג פון ה' העמלין האָט דער ,,געווערקשאפטען קאמפיין'' דעם פערגאַנגענעם יאָהר אריינגעבראַכט 117,000 דאָלאַר און ה"י. וועלען וואר שיינליך געזאמעלט ווערען 150.000 דאָלאַר.

די ארבייט פון פאַריזער הילפס־קאמיטעט פאר די דייטשע פליטים

פ א ר י ז (יט"א). דער הילפס קאָמיטעט פאר דייטשע פליטים אין פאריז בראש פון וועלכען עס שטייט באראָן ראָבערט ראָטשילד האָט איצט פערעפענטליכט א טעטיגקייטס־ בעריכט פארן יאָהר 1934, אין משך פון דער בעריכטס צייט האָט דער הילפס־קאָמיטעט פעררעגיסטרירט און בערינט 15.003 דייטשע פליטים. אין משך פון יאָהר 1934 האָט דער קאָמיטעט אפגעהאלטען 39 זיצונגען און איז געשטאַנען אין שטענדיגען קאָנטאַקט מיט דעם הויך קאָמיסאר פאר די ענינים פון די ,דייטשע פליטים'' מיט דעם ,,דזשאָינט'' און י.ק.א. זייט נאָוועמבער האָט דער קאָמיטעט ליקווידירט זיין געלד שטיצע אקציע פאר פליטים און האָט קאָנצענטרירט זיין טעטיקייט ארום יודישער הילף און אינטערוועניצען פאר פליטים, וועלכע האָבען געקאָנט געניסען פון רעכט צו פערבלייבען אין פראַנקרייך, גלייכצייטיג איז ביי דער פינאַנציעלער הילף פון ,,היצעם'' געפיהרט געוואָרען אנ' עמיגראַנטען הילפס־ארבייט.

דעם עהרען פאָרזיץ פון דעם קאָמיטעט האָט אויפן אָרט פון פערשטאָרבענעם מיניסטער פאָל פענלעווע איבערגענומען דער פאָרזיצער פון דער סענאט־קאָמיסיע פאר אינערליכע ענינים אמבאסאדאָר הענרי בעראַנזשע.

——=——

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דער נעכטיגער שטרייק אין לאדז

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פּראָקלאַמירטען דורך די פּראָפעסיאָנעלע קלאַסען פערייניגען און קאָמיטעט פון פּ.פּ.ס. פּראָטעסט שטרייק נעגען דעם פּראָיעקט פון דער נייער וואַהל אָרדינאַציע האָבען נעכטען אין ס'לו? פאַבריקען די אַרבייטער אַרשטרייקט. אין די גרעסערע פאַבריקען האָבען געאַרבייט גאָר אַ קליינע צאָהל אַרבייטער געשטאַנען זענען די וואַרשטאַטען פון שייבלער און גראָהמאַן גאַמפּע און אַלבּרעכט א. ד.גל. עס האָבען געשטרייקט אַנ'ערך 80 פּראָצענט אַרבייטער. שטרייק קאָמיסיעס האָבען געזאָרגט דער־פאַר אַז דער שטרייק זאָל אַריבער רוהיג, קיין מיטינג גען זענען נישט פאָרגעקומען.

אין לאָדזער קרייז, אין קאָנסטאַנטין, אַלעקסאַנ־דער, רודע־פּאַביאַניץ, זגערזש, פּאַביאַניץ, זדונסקאַ וואָליאַ, טאָמאַשאָוו, אָזאָרקאָוו, איז דער שטרייק טיילווייז אַדורכגעפיהרט געוואָרען. עס האָבען גע־שטרייקט אַנ'ערך 50 פּראָצענט אַרבייטער.

די אָרדנונג איז נישט געשטערט געוואָרען.

אין משך פון טאָג זענען אַרעסטירט געוואָרען אייניגע מיטגלידער פון די שטרייק־קאָמיסיעס, וועלכע האָבען געפּרובט אַראָפּנעהמען פון דער אַרבייט די אַרבייטער וועלכע האָבען נישט פערשטרייקט.

• • •

אויך אין די יודישע וואַרשטאַטען האָט מען גע־שטרייקט. די שטרייק קאָמיסיעס האָבען געזאָרגט דערפאַר אַז דער פּראָטעסט שטרייק זאָל אַדורך אין דער געהעריגער רוה.

יוזעף טישיאַק—דער אַרבייטער, וואָס האָט דערשאָסען דעם דירעקטאָר קאַנענבערג

פער'משפט אויף לעבענסלענגליכע טורמע

נעכטען האָט זיך אָנגעהויבען דער פּראָצעס געגען יוזעף טישיאַק געוועזענער אַרבייטער אין דער פירמע קרושע און ענדער אין פּאַביאַניץ, בעשולדיגט אין ערמאָרדען דעם דירעקטאָר פון די זעלבע וואַרשטאַטען ריטשאַרד קאַנענבערג.

דער דאָזיגער פּראָצעס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פעראינטערעסירונג בעזונדערס צווישען די אַרבייטער־קרייזען. עטליכע הונדערט אַרבייטער פון פּאַביאַניץ זענען געקומען צום פּראָצעס און פערפולט דעם געריכטס־זאַל.

9 אַ זייגער אינדערפריה האָט מען אין זאַל אַריינגעבראַכט דעם בעשולדיגטען באַלד איז אַריינ־געגאַנגען דער פערטיידיגער פון טישיאַקען אַדוואָקאַט לילקער, אויך אַדוואָקאַט ביליק, וועלכער טראָגט אַריין, אין נאָמען פון דער פאַמיליע פונ'ם ער־מאָרדעטען, די ציוויל־ישע אָנקלאַגע אויף 1 זלאָטע, דאַן קומט אַריין דער פּראָקוראָר קאַמאַראָווסקי.

9,15 קומט אַריין אין זאַל דער ריכטער־קאָמ־פּלעט. פאָרזיצער באַוולאָווסקי, אַסעסאָרען ריכטער מוירער, און ווישניעווסקי.

פון דער פערסאָנאַליע פונ'ם בעשולדיגטען ווערט קלאָהר, אַז ער איז אַלט 31 יאָהר, אַ וועבער פון פּראָפעסיע, קיינמאָל נישט בעשטראָפט, פער־הייראַט האָט אַ קינד פון 6 יאָהר. זייט 3 יאָהר אַרבייטסלאָז.

נאָכדעם ווערט אַדורכגעלייענט דער בעשול־דיגונגס־אַקט פון וועלכער עס איז צו זעהן, אַז דעם 29 מאַי אַרום האַלב ניין אינדערפריה איז אויס געפיהרט געוואָרען אַ רעוואָלווער־אָנפאַל אויף דעם לאַנג־יעהריגען דירעקטאָר פון די טעקסטיל־וואַר־שטאַטען פון דער אַקציען־געזעלשאַפט קרושע און ענדער אין פּאַביאַניץ — ריטשאַרד קאַנענבערג.

דער דירעקטאָר קאַנענבערג איז אין דער גע־זעלשאַפט פון דעם אָנגעשטעלטען אין דער פירמע, באַרקאָווסקי, אַריבערגעגאַנגען פון דער פאַבריק, אויף זאַמקאָווע גאַס אין די ביוראָס פון די וואַר־שטאַטען. וואָס געפינען זיך געגענאיבער. ווען ביי־דע האָבען זיך געפונען אויף רוג זאַמקאָווע און פּיע־ראַצקי'ס גאַסען איז פון פּיעראַצקי גאַס אַרויס געלאָפען עפּעס אַ פּאַרשוין, צוגעקומען נאָהענט צום דירעקטאָר קאַנענבערג און אָהן איין וואָרט אויסגעשטעלט אויף איהם דעם רעוואָלווער. דירעקטאָר קאַנענבערג דערזעהענדיג דאָס, האָט פער קעהרט צוריק. אין דעם מאָמענט זענען געפאַלען 5 שאָסען, וואָס האָבען זיך צונויפגעגאָסען אין איין לאַנגען קנאַל. דירעקטאָר קאַנענבערג, גע־טראָפען פון עטליכע קוילען, האָט נאָך בעוויזען, מיט די לעצטע כוחות זיך צוצושלעפען צו די ביוראָס און געפאַלען אויף דער שוועל פון דער פּאָרטיערניע.

דער בעשולדיגטער טישיאַק ערקלערט פאַר'ן געריכט, אַז ער האָט געאַרבייט אין די פירמע קרושע און ענדער 11 יאָהר, מיט 2 יאָהר צוריק האָט מען רעדוצירט 70 אַרבייטער און איהם צווי־שען זיי. געאַרבייט האָט נאָר זיין פרוי, וועלכע האָט פערדינט 15—20 זל. אַ וואָך, זי איז אַ שוואַכע און קאָן נישט אַרבייטען;; האָט ער זיך בעמיהט צו בעקומען אַרבייט. ער פלעגט אָפט קומען בעטען מען זאָל איהם צונעהמען אין פאַב־ריק, אָנגעוויזען דעם דירעקטאָר קאַנענבערג, אַז די גרעסטע טייל פון די רעדוצירטע מיט איהם צו־זאַמען אַרבייטער זענען שוין צוריק געשטאַנען ביי דער אַרבייט. מען האָט איהם געזאָגט, אַז די פרוי אַרבייט דערפאַר קאָן ער קיין אַרבייט נישט בעקומען. דערויף האָט ער אויך אָנגעוויזען אַז עס אַרבייטען פון די נייע־אַנגאַזשירטע צו עט־ליכע פערזאָן פון איין משפחה, עס האָט גאָרנישט געהאָלפען און ווען דירעקטאָר קאַנענבערג האָט איינמאָל אויף טישיאַקס קלאַגען: — וואָס זאָל איך טון? זאָל איך מיך אַרונטערוואַרפען אונטערן צוג? — געענטפערט — הענג זיך אויף! — האָט דאָס איבערגעפולט די מאָס. ער האָט בעשלאָסען נקמה צו נעהמען.

טישיאַק דערצעלט ווייטער, ווי ער האָט בעשלאָ־סען צו ערמאָרדען די פרוי, דאָס קינד און נאָכדעם זיך, און ווי ער האָט זיין בעשלוס געענדערט און געווענדעט דעם רעוואָלווער נעגען דירעקטאָר קאַ־נענבערג.

עס ווערען אויסגעהערט אַ רייה עדות פון דער בעשולדיגונג.

דער ערשטער. ווערט אויסגעהערט דער סעק־רעטאָר פונם אומגעקומענעם דירעקטאָר קאַנענבערג — באַרקאָווסקי. ער דערצעהלט, ווי אַזוי עס איז פאָרגעקומען דער אָנפאַל און גיט צו, אַז ער האָט געהערט אַ וואָך פאַרן אָנפאַל אַ געשפּרעך צווישען טישיאַקען און דעם אָנגעשטעלטען אַדאַמקעוויטש. טישיאַק האָט דעמאָלט געזאָגט: — כ'האָב נאָר מיין קאָפּ צו פערלוירען. ווייטער ערקלערט באַרקאָווסקי, אַז דאָס אָנגעהמען אַרבייטער האָט געהערט צום די־רעקטאָר קאַנענבערג. ער פלעגט אָבער אָנגעהמען צו דער אַרבייט נאָר די, וועלכע זענען געווען נויטיגער.

אויף דער פראַגע פון אַדוו. ביליק, ווי דער דירעק־טאָר פלעגט זיך בעגעהן מיט די אַרבייטער ענט־פערט דער עדות, אַז נישט שלעכט.

דער פּאָליציאַנט קרישיאַק דערצעהלט, אַז ווען ער האָט טישיאַק'ן פערהאַלטען אויף דער גאַס, האָט טישיאַק געזאָגט:

— זיין גליק, וואָס ער האָט געהאַט אויף זיך אַ פּאַנצער, ווען נישט דאָס, וואָלט איך איהם אוועק־געלעגט אַ טויטען. אַ סימן, אַז טישיאַק האָט גע־מיינט, אַז דירעקטאָר קאַנענבערג איז נאָר פערוואונ־דעט.

די עדות פון דער פערטיידיגונג בעווייזען, אַז אין פאַבּריק פון קרושע און ענדער האָבען פאַקטיש גע־אַרבייט און עס אַרבייטען נאָך עטליכע פערזאָן פון איין פאַמיליע. אַז דירעקטאָר ק. האָט זיך שלעכט בעצויגען צו די אַרבייטער, אַז אין פאַבּריק האָבען געאַרבייט אינהאַבער פון הייזער און ווילעס, אַז ווער עס האָט געהערט צום ספּאָרט־קלוב האָט געקאָנט איינאָרדנען אויף אַרבייט אין פאַבּריק זיין גאַנץ הויז־געזינדעל.

דער עדות מייכשיק דערצעהלט, אַז ער האָט גע־אַרבייט פאַר'ן אַוועקגעהן אין מיליטער אין דער פאַבּריק. ווען ער איז צוריקגעקומען פון מיליטער און זיך געווענדעט צום דירעקטאָר קאַנענבערג נאָך אַרבייט האָט איהם דער לעצטער געענטפערט: — די מלוכה האָט אייך גענו־מען אין מיליטער, זאָל אייך די מלוכה געבען אַר־בייט.

נאָכ'ן פערהער פון די עדות, בעקומט דאָס וואָרט דער פּראָקוראָר, וועלכער בעווייזט, אַז דער בעשול־דיגטער איז בעגאַנגען אַזאַ פערברעכען און האָט אפילו נישט קיין חרטה אין זיין טאַט. מען דאַרף איהם אויסשליסען פון דער געזעלשאַפט און פער־שפּאַרען פעראורטיילען אויף לעבענסלענגליכער תפיסה.

אַדוו. ביליק טאַרעלט דאָס עדות־זאָגען פון די עדות פון דער פערטיידיגונג און בעווייזט אויף זיי אַלס אויף די מאָראַלישע פערברעכער, וועלכע האָבען אַריינגעלעגט דעם רעוואָלווער אין דער האַנט פון דעם בעשולדיגטען.

אַדוו. לילקער בעווייזט, אַז דער בעשולדיטער האָט אויסגעפיהרט זיין פערברעכען אין אַ מאָמענט פון העכסטער פּסיכישער אויפרעגונג און בעט פאַרן אָנגעקלאָגטען אַ מילדען אורטייל.

דאָס אייגענע בעט פאַר זיך אין לעצטען וואָרט אויך דער בעשולדיגטער.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט דעם בעשולדיגטען אויף לעבענסלענגליכע טורמע, צוגעמשפּט דער פאַ־מיליע פון דעם דירעקטאָר דעם סימבאָלישען זלאָטע.

אין די מאָטיווען ווייזט אָן דאָס געריכט, אַז דער בעשולדיגטער האָט זיין פערברעכען צוגעגרייט פון פריהער: דאָס געריכט ווייזט ווייטער אָן אויף דער געזעלשאַפטליכער געפאַהר פון אַזעלכע טאַטען.

דער בעשולדיגטער טישיאַק האָט אויפגענומען דעם אורטייל זעהר רוהיג.

אין נאָמען פונם בעשולדיגטען זאָגט אָן זיין פער־טיידיגער אַדוו. לילקער אַנ'אַפּעלאַציע.

אין זאַל ווייגט היסטעריש טישיאַק'ס פרוי.

אַלפּוילישער צוזאַמענפאָהר פון די קינאָ־אינהאַבערס

(א) נעכטען האָט זיך אָנגעהויבען דער אַלפּוילי־שער צוזאַמענפאָהר פון די אינהאַבער פון די קינאָ־טעאַטער־דירעקטאָרען. צו דעם צוזאַמענפאָהר זענען בעקומען דעלעגאַטען פון כמעט אַלע גרעסערע שטעט אין פּוילען אַנ־ערך 60 דעלעגאַטען. עס זענען געקומען אַלס פאָר־שטעהער פון אינערן מיניסטעריום ה' רעדלינסקי, און פאָרזיצער פונם פילם־ראַט ה' ריטשאַרד אָרדינסקי.

די לאָדזער מאַכט האָבען רעפּרעזענטירט: נאַ־טשעלניק יעלינעק פון דער וואָיעוואָדזטווע; דער רע־גירונגס קאָמיסאַר אינזש. וואָיעוואָרזקי, דער שטאָ־טישער סטאַראָסטע ה' וורּאָנע; דירעקטאָר פון דער האַנדעלס קאַמער פּייער א.ד.גל.

דעם צוזאַמענפאָהר האָט געעפענט פּרעזעס זאַ־גראָדזשינסקי, וועלכער האָט בעגריסט די אָנגעקומע־נע געסט און פאָרגעלעגט צו וועהלען אַ פּרעזידיום. אין פּרעזידיום זענען געוועהלט געוואָרען פּרע־זעס פּאָכאָנסקי, סעקרעטאָר באַשינסקי, אָלעשיאַק און קעדראָן.

פּרעזעס פון לאָדזער קרייז פערבאַנד זשעלינסקי האָט געהאַלטען אַ רעפערעאַט וועגען דער בעציהונג פון דעם פּוילישען קינאָ־פעראיין צו דעם הויפּט ראַט פון דער פילם־אינדוסטריע אין פּוילען. פּרעזעס זאַ־גראָדזשינסקי האָט געהאַלטען אַ רעפערעאַט אויף דער טעמע: אינטערנאַציאָנאַלע פעדעראַציע פון קינאָ־אינהאַבער; אַדוואָקאַט הענריק קאַראַל — וועגען אוי־טאָר־רעכט און פילם־אייגענטום; דירעקטאָר לעוואַנ־דאָוויטש — וועגען דער ווירטשאַפטליכער סיטוא־ציע אין קינעמאַטאָגראַפיע אין פּוילען.

היינט וועט דער צוזאַמענפאָהר בעהאַנדלען די אַקטועלע פראַגען, עס וועט בעשטעטיגט ווערען דער סטאַטוט און דער צוזאַמענפאָהר וועט געשלאָסען ווערען.

געזעגנונג פאַרן עהרען־פּרעזעס

פון דער „יודענשטאַאַט־פּאַרטיי" אין לאָדז יוסף זאַנדער

פרייטאָג צו נאַכטס איז פאָרגעקומען אין אייגע־נעם לאָקאַל וואָלטשאַנסקאַ 57, אַ געזעגנונגס באַנקעט לכבוד דעם עהרען ־ פּרעזעס פון דער לאָדזער אָר־גאַניזאַציע פון דער „יודענשטאַאַט־פּאַרטיי" יוסף זאַנדער. וועלכער פאָהרט אָפּ קיין ארץ ישראל.

ה' יוסף זאַנדער איז פון זיין פריהעסטער יוגענט אָן געווען זעהר פעהיג און בעגאַבט פאַר פּאָליטישער אָרגאַניזאַטאָרישער אַרבייט צווישען דער יודישער נאַציאָנאַלער יוגענט.

עס האָבען מאַסען שילער און שטודירענדע יו־גענד געגאַנגען פון וויסען און נאַציאָנאַלען בעוואוסט זיין, אַזוי קען מען טרעפען השובע אָנפיהרענדע מענ־שען אין פערשידענע ציוניסטישע פּאַרטייען פון רעכטס ביז לינקס.

עס האָבען אַ גאַנצע רייה זיינע אינטימע און פּאָ־ליטישע פריינט געשילדערט און געצייכענט דעם סי־לועט פון דעם זעלטענעם פּאָליטישען עסקן.

ביי שיין סערווירטע טישען זענען זיך צוזאַמענגע־קומען אויסער זיינע פּאַרטיי חברים אויך אַ רייה נאָ־ענטע פריינט.

דעם באַנקעט האָט געעפענט דער פּרעזעס פון דער „יודענשטאַאַט פּאַרטיי" ה' טייטעלבוים, עס האָבען בעגריסט פאָלגענדע פאָרשטעהער פון אָרגאַ־ניזאַציעס: שעפּסקי, (קאָמיטעט פון דער פּאַרטיי), יוקל (קרייז ־ קאָמיטעט). סבויז „כובש" זילבער־שטיין, מאַג. גייזלער, שעדלעצקי, (החלוץ המרנתים) ליפּשיץ (ברית הקנאים), רינגאַרט (קרן קימת), א. שיין (ציונ. אָרגאַניזאַציע), מאַג. גליבּטער (תרבות) קדאָהן (התחיה), רעד. נייגאָלדבערג (רעכטע פּ.צ.), מאַג. בערקאַל (רעוויזיאָניסט.) קאָמענדאַנט צ. מייז־לער (לעגיאָן בערעק יאָסעלעוויטש), לעוו (רעוויזיאָ־ניסטען), מאַג. לאַנדאַו (רעכטע פּ.צ.) אויטשקע ביי־דערמאַן, לייזער לעווין (רעכטע פּ. צ.) גאָלדין (פּאָלע סטינער אמט), מאָרגענשטערן (רעכטע פּ.צ.), טעם פּעלהאָף (החלוץ המרכזי), פּראָל. גראַבּענדינג(פּרויען אָפּט פון „יודענשטאַאַט פּאַרטיי"), אַדוו. שאַיע־וויטש.

צום סוף האָט זיך געזעגנט ה' זאַנדער אין אַ לענגערער רעדע מיט די פערזאַמעלטע און וועלכער ער האָט געדאַנקט אויף אַנ'אייגענאַרטיגען אופן פאַר דעם צוגעטיילטען איהם גרויסען כבוד.

אויספלוגען קיין פּאַלעסטינע

פון 630.— זל. אַן

אָרגאַניזירט

„אַרבּיס" פּיעטריקאָווער 18, טעל. 249-33

אויף הנחה־פּעסער קיין משעבאַ־שראָוואַקיי און יונאַסלאַוויע.

מיטוואָך.

26

כ"ה

סיון תרצה

יוני

זון־אויפגאַנג	3.16
זון־אונטערגאַנג	8 01

פּאַבּאָר

מיט'ן היינטיגען טאָג פערענדיגט די פּאַבּאָר־קאָמיסיע דעם פּאַבּאָר. היינט שטעלען זיך נאָך צו דער קאָמיסיע די פריי־ווילליגע פון יאָהרגאַנג 1915; 1916; 1917, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1. 4, 6, 7. 10, 12, 13 און 14 פּאָליצייקאָמיסאַריאַטען.

אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

היינט בייגאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטיי־קען: קאַצפּערקעוויטש זגערזשער 54, י. סיטקעוויטש (קאָפּערניק 26), י. זונדעלעוויטש (פּעטריקאָווער 25), ס. באַיאַרסקי און שאַץ (פּשעיאַזד 19), מ. ליפּיעץ (פּעטריקאָווער 193), א. ריכטער און ב. לאָ־באַרדאַ (11 ליסטאָפּאַד 86).

יצחק לעוו אין לאָדז

שבת איז אויפגעטרעטען מיט אַ רעפעראַט אין „פילהאַרמאָניע" דער בעקאַנטער־אַרבייטער־טוער און פיהרער פון די לינקע פּועלי ציון־אַקטיוויסטען יצחק לעוו א.ד.ט. „אַרום דעם נאָהנטסטען ציוניס־טישען קאָנגרעס". לעוו האָט בעריהרט דעם גאַנצען קאָמפּלעקס פראַגען אין דער בעלויכטונג פון אַקטי־וויסטישען לינקען פּועלי ציוניזם. נאָכ'ן רעפעראַט איז פאָרגעקומען אין „פּאַיע" אַ דעפּילאַדע פון לאָדזער „יונג־באָר" פאַר לעוו'ן, וועלכער האָט גענומען איבערצוגעבען דעם וואַרשעווער „יונג־באָר" אַ שטורם־פאָהן.

האַנדעלס־אינדוסטריע אָנגעשטעלטע

פּראָטעסטירען געגען דעם ענדעקישען שטאָט־ראַט

אויף אַנ'אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון די לאָד־זער האַנדעלס און אינדוסטריע אָנגעשטעלטע פּעטרי־קאָווער 61, איז אָנגענומען געוואָרען אַ פּראָטעסט־רעזאָלוציע געגען די ענדעקישע מעשים תעתועים לגבי דעם אַרבייטער גלאַס און יודען. צום סוף פון דער רעזאָלוציע זאָגט זיך: „מיר פאָדערען פונאַנדער לאָזען דעם לאָדזער שטאָט ראַט".

דערעפענונג פון ערשטען פּיאָ־נערן־קאָלעקטיוו א. נ. י. שורעק

שבת איז פאָרגעקומען אין אייגענעם לאָקאַל קילינסקיעגאָ 43 די פייערליכע דערעפענונג פון ערשטען פּיאָנערן־קאָלעקטיוו א. נ. פון י. שורעק ביי דער געזעלשאַפט פריינד פון אַרבייטער־פּאַלעסטינע אין לאָדז.

צו דער דערעפענונג איז געקומען אַ גרויסע צאָהל איינגעלאַדענע פון קרוביִשע אינסטיטוציעס. געעפענט דעם אָווענד האָט ה' משה ראָזענבערג, וואָס האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף די גרויסע שוועריגקייטען ביים שאַפען דעם קאָלעקטיוו. וואָס בע־שטעהט אויסשליסליך פון פּראָפעסיאָנעל אָרגאַני־זירטע אַרבייטער, אָהן שטיצע פון פּאַטראָנען אין „קאָמיטעטען".

דעם פאָרזיץ נעמט איבער ה' זיירע, דער פאָרזיצער פון דער געזעלשאַפט „פריינד". ס'בע־גריסען דאַן אין נאָמען פון לאָדזער קאָמיטעט פון לינקע פּועלי ציון אַקטיוויסטען - ה' קוטשינסקי מ, באָראָכאָוו־יוגענט — ה' מאַלי פּ., אַלג. בעקליידער־מעראַיין - ה' לעווענדאַ, געזעלשאַפט פריינד - ה' אַנטינגוס. מצד דער צענטראַלער איגסטאַנץ בע־גריסט ה' סטאַלאַרסקי, וועלכער האָט דערביי אַ רעפעראַט וועגען די אויפגאַבען פון פּיאָנערן־קאָלעקטיוו.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי		89 —
3 פּראָצענטיגע בוראָוולאַנע		42.—
4 " דאָלאַרוּבקאַ		53.—
7 " סטאַבּיליזאַציע (אמ.)		67.25
5 " וואַרשעווער ש.ב.	1934	58.63
5 " לאָדזער		51.25
ענגלישער פונט		26.11
דאָלאַר אָפיצ.	5.28 נישט אָפיצ.	5.26
גאָלד־דאָלאַר		9.16
גאָלד־רובל		4.73
ווייצער מאַרק		1.80

קודוויק זאַץ

דאָס יודישע לאָדז
דערוואַרטעט די גרעסטע
סענסאַציע פֿאַר די
לעצטע 20 יאָהר
מיט'ן אויפֿטרעטען
פֿון דעם גענ'יאַלען

פֿערענדיגט די „יור"א"-אַקציע אין לאָדז

אַ קאָנפֿערענץ אין שנײַדער-צעך

לויט דער אײַנלאַדונג פֿון פֿאָרזיצער פֿון דעם שנײַדער-צעך ה' אהרן גלאַטמאַן האָט דער פֿאָרשטעהער פֿון ייוואָ ז. רייזען בעזוכט אַ זיצונג פֿון דער פֿערוואַלטונג פֿון דעם צעך. נאָכדעם ווי דער גאַסט איז בעגריסט געוואָרען פֿון ה' גלאַטמאַן האָט ז. רייזען רעפֿערירט פֿאַר די פֿערזאַמעלטע וועגען דער טעטיגקייט פֿון דעם אינסטיטוט, בפֿרט אויף דעם געביט פֿון אויספֿאָרשען דאָס יודישע עקאָנאָמישע לעבען. אין זײַן שלוס-וואָרט האָט ה' גלאַטמאַן פֿערזיכערט דעם פֿאָרשטעהער פֿון ייוואָ, אַז פֿון איצט אָן וועט אויך דאָס יודישע האַנדווערקערטום אין לאָדז זיך שטעלען אין אַ נעהנטערען קאָנטאַקט מיט דער צענטראַלע פֿאַר דער יודישער קולטור און וויסענשאַפֿט — דעם ייוואָ און וועט אויך מאַטעריעל ווי ווייט מעגליך שטיצען די אַרבייט זײַנע און צושטעלען דעם געהעריגען מאַטעריאַל; דערבײַ האָט ה' גלאַטמאַן אויך אָנגעוויזען, אַז דער פֿאָרזיצער פֿון דער עקספּאָזיטור אַדוו. י. ווייצמאַן איז געווען

דער ערשטער אָנצוהויבן די איצטיגע ייוואָ-אַקציע אין לאָדז, בעווילעגענדיג אַ סטיפּענדיע פֿאַר דער דער ד"ר שאַבאַד-אַספּיראַנטור..

אַ געזעגנונגס-אָוונט לכּבוד זלמן רייזען

אין לאָקאַל פֿון דער פּויליש פּאַלעסטינער האַנדעלס קאַמער איז עהערנעכטען פֿאָרגעקומען אַ גרויסער געזעגנונגס אָוונט לכּבוד דעם ליטעראַט, קולטור-טוער און מיטגליד פֿון דער צענטראַל-פֿערוואַלטונג פֿון „ייוואָ" ה' זלמן רייזען, וועלכער פֿיהרט זײַט עטליכע וואָכען מיט דער אַקציע פֿאַרן יודישען וויסענשאַפֿטליכען אינסטיטוט, אין אונזער שטאָט.

דעם געזעגנונגס אָוונט צו וועלכער ס'האָט זיך פֿערזאַמעלט אַ גרויסע גרופּע פֿרײַנד פֿון ייוואָ, האָט געעפֿענט דער דיכטער משה בראָדערזאָן, שילדערענדיג די גרויסע אַרבייט פֿון זלמן רייזען און בעריהרנדיג גלײַכצײַטיג די אָנגעוועהטאָגסטע פּראָבלעמען פֿון דער יודישער קולטור.

דאַן האָבען גערעדט לויט דער רייהע די ה"ה לאַזאָווסקי, ל. לעווין, סאָלאָוויטש, קאַבאַקער, קינסטלער ראָמען ראָזענטאַל, י. שולמאַן, י. ראָזענבערג א. א.

די געזעגנונגס רעדעס פֿון די דערמאָהנטע הערען האָבען זיך פֿערוואַנדעלט אין אַ ערנסטער דיסקוסיע וועגען דער לאַגע און אויפֿגאַבען פֿון דער יודישער קולטור און איז געווען אַדורכגענומען מיט ענטוזיאַזם פֿאַר דעם צענטער פֿון דער יודישער קולטור, —פֿאַרן יודישען וויסענשאַפֿטליכען אינסטיטוט אין ווילנא.

דער פֿאָרזיצער פֿון דעם ניי-געשאַפֿענעם קאָמיטעט פֿאַר ייוואָ ה' אַנאַטאָל פֿרומקין האָט אויך אַרומגערעדט אויף אַ גײַסטרײַכען אופֿן די אַרבייט וועלכע מוז אונאויפֿהערליך געטון ווערען פֿאַרן אינסטיטוט.

אויף די אַלע רעדעס האָט געענטפֿערט דער גאַסט ה' זלמן רייזען און אָנגעוויזען אַז ער האָט צווישען דער לאָדזער יודישער אינטעליגענץ געפֿינען פֿיל פֿערשטענדניש פֿאַר ייוואָ און פֿיל אינטערעס פֿאַר דער יודישער קולטור בכלל.

ז. רייזען אָפּגעפֿאָהרען צוריק קיין ווילנא

הײַנט אינדערפֿריה איז צוריק אָפּגעפֿאָהרען קיין ווילנאָ דער דעלעגאַט פֿון צענטראַל-קאָמיטעט פֿון ייוואָ ז. רייזען וועלכער האָט אַדורכגעפֿיהרט אין אונזער שטאָט אַנערפֿאָלגרײַכע אַקציע לטובת דעם יודישען וויסענשאַפֿטליכען אינסטיטוט.

אין די צעכן וועלן ווײַטער קענען געהערען אַלע זעלבסטשטענדיגע האַנדווערקער
און נישט נאָר דיפּלאָמירטע מייסטערס

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעשלוס אין ווײַנער צײַט פֿון דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער וועגען ענדערען אַ פּונקט אין די צעך-סטאַטוטען אין דעם זין, אַז אין די צעכן זאָלען קענען געהערען נאָר דיפּלאָמירטע מייסטער, האָט דער צענטראַלער יודישער האַנדווערקער-פֿערבאַנד פּילס. 69 זיך געוואַנדען מיט אַ מעמאָריאַל צו דער פֿערוואַלטונג פֿון פֿערבאַנד פֿון די האַנדווערקער-קאַמערען אין פּוילען וועגען נישט דערלאָזען אַדורכצופֿיהרען דעם בעשלוס אין לעבען.

דערויף האָט דער צענטראַלער יוד. האַנד. פֿערבאַנד בעקומען אַן ענטפֿער פֿון פֿערבאַנד פֿון די האַנדוו. קאַמערען אין פּוילען און וועלכען ס'ווערט מיטגעטיילט:

„די אָפּיניע פֿון דער לאָדזער האַנדווערקער קאַמער וואָס זאָגט זיך אַרויס פֿאַר'ן אײַנפֿיהרען אַ ענדערונג איז אָנבעהמען מיטגלידער אין די צעכן, איז בײַם בעטראַכטען פֿון די פֿאַרשידענע צעכן, פּראָפּאָנירענדיג, אַז מיטגלידער אין די צעכן זאָלען קאָנען זײַן נאָר דיפּלאָמירטע מייסטער איז בײַם בעטראַכטען פֿון די פֿאַרשידענע מיניסטעריאַלע פּראָיעקטען, וואָס האָבען אַ שײַכות מיט די צעכן נישט גענומען געוואָרען אין אַכט צוליב דעם וואָס די פֿערפֿליכטענדע פֿאָרשריפֿטען לויט'ן אינדוסטריע-געזעץ געבען דאָס רעכט צו אָרגאַניזירען זיך אין צעכן אַלע זעלבסטשטענדיגע האַנדווערקער.

דער בריף טראָגט דעם נ. 34]4.3פּר. און איז אונטערגעשריבען דורכ'ן פּרעזעס ה. א. סנאָפּטשינסקי און דירעקטאָר ב. שיקאָרסקי.

אַ דעלעגאַציע פֿון וואַרשא
לוסטרירט דעם אַלפּוילישן אינסטרוקטאָרן-קורס פֿון די פּײַערלעשער

אין לאָדז האָט געווײַלט אַ ספּעציעלע דעלעגאַציע, וועלכע איז געקומען פֿון וואַרשא, כּדי צו לוסטרירען די אַרבייט פֿון דעם אַלפּוילישען אינסטרוקטאָרען-קורס פֿון די פּײַערלעשער. בראש-פֿון דער דעלעגאַציע איז געשטאַנען דער פּרעזעס פֿון דער הויפּט פֿערוואַלטונג פֿון די פּײַערלעשער פֿעראײַנען אין פּוילען וואָיעוואָדע טוואַרדאָ. נאָכדעם דער שעף אינספּעקטאָר פֿון די פּײַערלעשער שימאָן יאַראָשעווסקי. דעלעגאַטען פֿון אינערן-מיניסטעריום א. א.

די געסט זענען אויפֿגענומען געוואָרען דורך דעם פֿאָרזיצער פֿון דער פֿערוואַלטונגס-קאָמיסיע, געוועזענעם וואָיעוואָדע רעמישעווסקי און קאָמענדאַנט פֿון די לאָדזער פּײַערלעשער אָפּטיילונג — קאָוואַלטשיק.

נאָך דער לוסטראַציע איז פֿעראָרדענט געוואָרען אַן אַלאַרם אַרויספֿאָהר פֿון דעם אינסטרוקטאָרען-קורס. די פּראָבע איז אײַנגעאָרדענט געוואָרען אויף דעם הויף פֿון דער פֿאַבריק אויף באַנדורסקי גאַס 9.

אין אָוונט איז די דעלעגאַציע אַרויסגעפֿאָהרען צוריק קיין וואַרשא.

די שטרײַקענדע סעזאָן-אַרבייטער אויף דעם שאָסע לאָדז-פּיעטריקאָוו
האָבען ערקלערט אַ הונגער-שטרײַק

(א) ווי מיר האָבען מיטגעטיילט האָבען די סעזאָן-אַרבייטער, וועלכע אַרבייטען בײַם שאָסע לאָדז פּיעטרקאָוו פּראָקלאַמירט אַ שטרײַק. אַזוי ווי די פֿירמע רודזקי פֿון וואַרשא, וועלכע פֿיהרט די אַרבייטען געהט נישט איין אויף קיין שום הנחות פֿאַר די אַרבייטער האָבען די לעצטע ערקלערט אַ הונגער-שטרײַק. מיט'ן ליקווידירען דעם שטרײַק פֿערנעהמט זיך די מאַכט.

פּלוצים געשטאָרבען

אויף פּיעטריקאָווער 104 איז פּלוצים געשטאָרבען דער נאַכט-וועכטער פֿונ'ם הויז, דער 65 יאָהריגער דור. (ניש בעוואוסט דערווײַל זײַן פֿיי-נאָמען און אַדרעס) דעם טויטען קערפּער האָט מען אָפּגעפֿיהרט אין פּראָזעקטאָריום.

היט אײַערע קינדער!

אויף נאָווע 31 האָט זיך אָפּגעבריהט מיט קאָכעדיג וואַסער דער 3-יאָהריגער אַנטאָני וואַלישטשאַק. דאָס קינד האָט מען אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאָל.

דאַנקזאָגונג

דערמיט-דריק איך אויס מײַן אנערקענונג דעם

מצבה-קריצער מ. גערטנער

פֿראַנציסקאַנער 14 (רוג שוו. יאַקובאַ)
(פּריוואַט וואוינונג: מרדכי גבאי'ס גאַס 19)
פֿאַר זײַן עהרענהאַפֿטע און רעעלע אויספֿיהרונג פֿון א מצבה, וואָס איך האָב בײַ איהם בעשטעלט

מיט אכטונג
ר. שמייער, לאָדז.

פּאַפּולערער-צוג קיין גדיניע
אויף דעם „יום-טוב פֿון ים"

אויף דעם „יום-טוב פֿון ים", וואָס וועט פֿאָרקומען דעם 29 ד. ח. אין גדיניע אָרדענט אײַן וואַגאָן לי קוק אַ פּאָפּולערען צוג קיין גדיניע.

דער צוג פֿאָהרט אַרויס פֿון לאָדז דעם 28 ד. ח. 2 אַ זייגער מיט 50 מינוט בײַטאָג פֿונ'ם קאַלישער וואָקזאַל. אין גדיניע וועט דער צוג אָנקומען 10 אַ זייגער אין אָוונט. פֿון גדיניע פֿיהרט דער צוג צוריק דעם 30 ד. ח. און קומט קיין לאָדז מאָנטאָג אינדערפֿריה.

די רייזע אין בײַדע זײַטען וועט קאָסטען 13,70.

* * *

אויף די פּיאָרדען קיין נאָרוועגען קענען זיך נאָך אײַנשרײַבען אַ פּאָר פּערזאָן, עס זענען נאָך פֿאַרהאַן אַ פּאָר פֿרײַע פּלעצער.

הנחה-פּעסער קיין וויען און אין טשעכאָסלאָוואַקיי

וואַגאָן-לי-קוק פּועלט אויס, הנחה-פּעסער קיין קאַרלסבאַד און מאַריענבאַד, ווי אויך קיין וויען.

אַלע פֿאָרמאַליטעטען צו בעקומען די פּעסער ערפֿילט וואַגאָן-לי-קוק פּיעטרקאָווער 64 טעל. 170-77.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פֿאַר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען
נעמט אָן פֿון 8-11 און פֿון 5-8 אָוונט

ר. אליזראַעל
משומדים
ראָמאַן. שפּאַנענדער ראָמאַן פֿון היינטיגען יודישען לעבען

51

— און אַז ער וועט אַוועק אין דער פּאָליציי און וועט אויסזאָגען אַלץ וואָס ער האָט געזעהען און געהערט, וואָס וועסט דו דאַן טון? דו וועסט צוריקקריגען דאָס געלד און פּראָצענט וועסטו געבען נאָך עטליכע יאָהר תּפֿיסה, אין בעסטען פֿאַל וועט ער זיך געין פֿון אונז אויסבעהאַלטען און דאַן וועסט דו מעהר גאָר נישט האָבען. ניין, הויקער אײַנער, דו וועסט דאָ ליגען און היטען דעם פֿערשוין, און איצט וועיז אַרוים וויפֿיל געלד דו האָסט בײַ זיך, האָט דער אַפּאַש זיך געווענדעט צו מאַריאַנען.

מאַריאַן האָט שוין איצט געזעהען זײַן פֿערבינדעטען אין דער פּערזאָן פֿון דעם קריפּעל, וועלכער איז געווען געצווינגט איהם פֿרײַ צו לאָזען. מאַריאַן האָט אָבער אויך געזעהען אַז דער קריפּעל האָט בײַ דעם אַפּאַש אַ גאַנץ קנאַפּע דעה. ער האָט דעריבער געוואַרט ביז ער וועט בלײַבען אַליין מיט דעם קריפּעל כּדי מיט איהם איבערצורעדען.

דערווײַל האָט ער אָבער נישט געהאַט קיין עצה און האָט אַרויסגענומען זײַן טײַסטער און וועלבען ס'האָט זיך געפֿינען אַ פֿערהעלטנישמעסיג קליינע סומע. דער אַפּאַש האָט צוגענומען בײַ מאַריאַנען ביז צום לעצטען גראָשען ער האָט אויך דערפֿון גאָר נישט געגעבען דעם הויקער נאָר אַליין אַרײַנגעלעגט צו זיך אין טאַש.

— דאָס איז גאָרנישט איהר וועט מיר געבען אַ צעטעל וואָז איך זאָל מיך ווענדען נאָך ווײַטערע הילף, און איך וועל אהין שיקען.

מאַריאַן האָט געפּרובט צו ווירקען אויף דעם אַפּאַש, מיטן גוטען, ער האָט זיך געבעטען בײַ איהם, אַז ער זאָל איהם בעפֿרײַען ער האָט פֿערזיכערט מיט כּל'ערליי שבועה'ס אַז ער וועט זיך נישט ווענדען צו דער פּאָליציי און וועט נישט ענטלויפֿען. יענער איז אָבער געווען האַרט און אונבויגזאַם, ער האָט זיך נישט געריהרט פֿון זײַן בעשלוס.

— צו אַלדע שוואַרצע יאָהר, ס'איז איצט נישט קיין פֿראַגע פֿון רחמנות זײַ, די אויסוואָרפֿען האָבען מיך דאָ אַרײַנגעשלעפּט צוגעזאָגט צו געבען צו פֿערדינען און צום סוף מיך דאָ געלאָזען אַליין אָהן שום מיטלען צום לעבען דאָס האָט מיר נאָך נישט פּאַסירט, אין מײַן לעבען, כ'בין שוין נישט אײַנמאָל געווען אין אַ שלעכטער לאַגע אָבער דאָס וואָס איצט האָב איך נאָך נישט מיטגעמאַכט. זיי האָבען מיך אָפּגענאַרט און דאָס קען איך נישט שענקען. אוועקגעפֿאָהרען און מיך דאָ איבערגעלאָזען צו פֿגרן, דאָס וועט נישט געשעהען.

— ווען אפֿילו, האָט ער זיך געווענדעט צו מאַריאַנען, דו וואָלסט נישט געווען פֿעראינטערעסירט אין דער גאַנצער געשיכטע וואָלט איך אויך געמוזט אויסזוכען אַ קרבן. וועלכער זאָל'מיך אויסלייזען פֿון דער לאַגע אין וועלכער איך געפֿין זיך.

— וואָס וועט איהר האָבען דערפֿון, אַז איהר וועט מיך דאָ האַלטען, וואָס וועט איהר שוין האָבען דערפֿון אַז איהר וועט מיך ערמאָרדען.

— בײַ ערמאָרדען האַלט עס דערווײַל נאָך ווײַט האָט דער קריפּעל זיך אָנגערופֿען.

— ס'מויל האַלטען, דו עקעלהאַפֿטער וואָרעם!

האָט דער אַפּאַש אַרויסגעשריגען, ס'קען זײַן אַז איך וועל אײַך בײַדע ערמאָרדען, אַז מ'זאָל נישט וויסען וואו אײַער געבײַן איז אַהינגעקומען.

— וואָס האָט איהר צו מיר, האָט מאַריאַן זיך אָנגעהויבען צו בעטען, זעהענדיג אַז דער ענין נעהמט אַן אַנ'ערנסטען כאַראַקטער, וואָס ווילט איהר פֿון מיר?

— דו וועסט בלײַבען בײַ מיר אַזוי לאַנג ביז איך וועל האָבען גענוג געלד און וועל דערצו זײַן אויסער יעדער געפֿאַהר.. קודם כּל דאַרפֿסטו טון אַזוי אַז איך זאָל האָבען גענוג געלד דו דאַרפֿסט גיכער וויסען ווי איך ווי אַזוי איך זאָל בעקומען אײַער געלד דעמאָלט ווען איהר זאָלט נישט דאַרפֿען פֿון דאַנען אַרויסצוגעהן. דאַן ווען מיר וואָלען שוין האָבען דאָס געלד אין טאַש וועסט דו מיט מיר מיטפֿאָהרען קיין אויסלאַנד.. ערשט דאַן ווען מיר בײַדע וועלען שוין זײַן אויף יענער זײַט גרעניץ וועל איך דיך קענען בעפֿרײַען. אַנדערש נישט.

— אָבער האָט גאָט אין האַרצען, פֿאַרוואָס זענט איהר אַזוי ריקזיכטסלאָז לגבּי מיר...

דער אַפּאַש האָט מיט אַ שטויס מיטן פֿוס אָפּגעשטופּט מאַריאַנען ביז צו דער צווייטער וואַנד.

— צו אַלדע רוחות, האָט ער געשריגען, כ'האָב שוין צום טויזענדסטען מאָל געזאָגט אַז מ'זאָל זיך נישט בעטען בײַ מיר, אַז מ'זאָל נישט פּרובען צו שפּילען אויף מײַנע רחמנות-געפֿיהלען, כ'בין נישט קיין פֿילאַנטראָפּ און קיין בעל רחמנות, דאָ האַנדעלט זיך וועגען מײַן לעבען וועלכעס איז מיר ליבער פֿון אײַער אַלעמענס לעבען צוזאַמען גענומען, אַזוי ווי איך האָב געזאָגט אַזוי בלײַבט.

דער אַפּאַש האָט אַרויסגענומען אַ גרויסען שפּרונג-פֿעדער מעסער און צוגעגאַנגען צו מאַריאַנען דער הויקער האָט זיך אַרונטערגערוקט אונטערן טיש און בלויז אַרויסגעשטעקט זײַן קרומע נאָז, מורא האָבענדיג אַ וואָרט אַרויסצורעדען.

— אויב דו וועסט נישט גלײַך זאָגען ווי אַזוי איך זאָל בעקומען אַ גרויסע סומע געלד, האָט דער אַפּאַש געזאָגט, צו מאַריאַנען, וועט דאָס מעסער זיך באַלד טובל זײַן אין דײַן בלוט.

— וואָס קען איך מעהר טון, ווי איך וועל שרײַבען צו מיר אַהיים, אַז מ'זאָל מיר געבען געלד וויפֿיל איהר וועט מיך הייסען.

— צי וועט מען מיר געבען אויב דו וועסט שרײַבען?

— איך רעכען אַז מ'וועט אײַך געבען, און איך וועל שרײַבען, אַז איך געפֿין זיך אין אַ געפֿאַהר.

— קענסט שרײַבען און שילדערען די געפֿאַהר נאָך מעהר און שטאַרקער ווי זי איז אַבי זיי זאָלען געבען וואָס מעהר געלד, און וואָס מעהר זיי וועלען געבען, אַלץ זיכער וועלען מיר קענען אַרויספֿאָהרען און דו וועסט גיכער זײַן פֿרײַ.

— איך וועל שרײַבען אַלץ וואָס איהר ווילט.

— נעהם פּאַפּיר און פֿעדער און שרײַב.

דער קריפּעל האָט שוין פֿערשטאַנען וואָס מען מיינט און האָט שנעל געברענגט אַ ווײַסען בויגען פּאַפּיר מיט פֿעדער און צוגעטראָגען צו מאַריאַן, הגם דאָסמאָל האָט דער הויקער געהאַט אַ גאַנץ אַנדערע מיינונג וועגען דעם גאַנצען ענין און ער וואָלט נעד ווען צופֿרידען, ווען ס'זאָל זיך אײַנגעבען מאַריאַנען אַרויסצוראַטעווען פֿון דאַנען, אויב ער וואָלט געקענט דערין העלפֿען מאַריאַנען וואָלט ער געווען זעהר צופֿרידען, ער האָט זיך אָבער געפֿינען פֿולשטענדיג אין די הענט פֿון דעם אַפּאַש, וועלכער איז דאָ געוואָרען זײַן בעל הבית און האָט געמוזט טוען אַלץ וואָס דער אַפּאַש האָט איהם בעפֿוילען, דער קריפּעל האָט נעוואוסט אַז ס'שפּילט קיין שום ראָלע נישט אַז דער אַפּאַש זאָל איהם דערשטיקען און איהם דאָ לאָזען ליגען אַ טויטען.

(פֿאָרטזעצונג קומט).

פארק
הערעטאון
שבת, דעם 29 ד. ח 8.45 אוונט

אַ פרעהליכע בשורה פאַר׳ן יודישען פובליקום! נור איין קאנצערט!
זמרה זעליגפעלד, אלא לילית,
יודיטא בערג, מ. קיפניס, וו. גאדיק

פרטים איז די
ווייטערדיגע
—אנאנסען—

דער „ארענדאַווניק" „לערנט" תלמוד
מיט דער הילף פון ווילדע שטותים און לעבעדיגע עם הארצות

דער „אַרענדאָווניק" געהט נישט אראָפּ אויף אַ האָהר פון דעם מוסטער, וועלכען זיי האָבען זיך גענומען פון די אַמאָליגע שוואַרצמאה׳דיגע צייטונגען. אויף אַ האָהר נישט אַנדערש.

נאָכדעם ,ווי די ענדעקעס האָבען דאָרט אויסגענוצט דעם גאַנצען יודען־פרעסערישען אַרסענאַל, ווי ס׳איז שוין נישט פאַרהאַן קיין איין בלבול געגען יודען, וועלכען זיי זאָלען שוין נישט האָבען אויסגענוצט, ווי ס׳האָט שוין פשוט פערפעהלט אַקטועל העץ־מאַטעריאַל פון וועלכען דעם אייגענעם לעזער אפילו האָט שוין געקעהרט די גאַל, האָט מען זיך גענומען צו׳ן „לערנען" תלמוד. עפּעס אַני עקעלהאַפּט פערשווינדעל האָט זיך גענומען צו זאָגען פירושים אויפ׳ן תלמוד, אויף אַזאַ אופן, אַז אפילו זאַמיסלאַווסקי וואָלט זיך פערשעהמט.

דער „אַרענדאָווניק" האָט אָנגעהויבען צו דרוקען אַ ציקל אַרטיקלען וועגען תלמוד און האָט די דאָזיגע „וויסענשאַפטליכע אַרבייט" פאַרוצהען מיט אַ גרויסער פאַררעדע, אין וועלכער מיר לעזען צווישען אַנדערען: „די הייליגע ביכער פון די יודען ביז צו די מאַקעדאָנישע צייטען (330 יאָהר פאַר קריסטוס־געבורט) זענען אין מאָראַלישער הינזיכט אַ רענקמאַל פון אונזינען פון די צייטען נאָך ווען די מענשען האָבען געלעבט אין היילען. יעדענפאַלס איז אַ זיכערע זאַך (פאַר׳ן „אַרענדאָווניק"!), אז אין דער גאַנצער דעמאָלסדיגער רוימישער אימפעריע איז נישט געווען קיין איין שבט, וועמענס עטיק ס׳זאָל שטעהען אויף אַזאַ נידריגער מדרגה. ס׳איז פול אין די יודישע הייליגע ביכער מיט שווינדלען, פרעמדווייביגקייט און שחיטות און און מ׳שעכט אויס אַלץ וואָס עס לעבט „נישט נאָר מענשען נאָר אפילו היימישע חיות".

און טאָמער זענען וועניג די „חכמות" פון דעם דאָזיגען יודען־קענער, קומען ווייטער אַנדערע.

„די גרעסטע העלדען — שרייבט דאָס פערשווינדעל — ווי דוד און יפתח, האָבען צונויפגענומען לאָבוזעס און מיט קינדער פון אויסוואורפען האָבען זיי דערגרייכט זייערע צילען". דער קלוגסטער, פון זיי שלמה המלך, איבערגעהמענדיג אומגעזעצליך דעם טראָן, האָט אויסגעשאָכטען אַלע מיניסטאָרען און גענעראַלען פון זיין פאָטער. נישט אדורכלאָזענדיג אפילו יואבן, וועלכער איז אַנטלאָפען אין בית־המקדש און זיך אָנגעכאַפּט ביים מזבח, וואָס האָט אומעטום פערזיכערט דאָס לעבען. שלמה המלך האָט איהם געהייסען ערמאָרדען נעבען מזבח. און זייער גאָט האָט נישט נאָר אַנער קענט די דאָזיגע טאָט פאַר אַ פערגוואַלדיגונג פון אַ הייליגקייט, נאָר דעם גנב פון הייליגקייטען געמאַכט פאַר׳ן קלוגסטען און מעכטיגסטען מאָנאַרך."

נאָך אַזעלכע רייד פון אַ משוגענעם, קומען ווייטער רייד פון אַ פוריאַט.

„מיר וועלען שוין נישט רעדען וועגען דער פראָסטיטוציע און פעדעראַסטיע, מיט וועלכע עס זענען פול די כלומרשטע הייליגע יודישע ביכער. י׳מיר מוזען דאָס אָבער אַלץ קענען, און דאַן וועלען אונז קלאָר ווערען פיל זאַכען אין אונזערע בעציהונגען מיט יודען צו פוילען".

דער גאַנצער חיבור, וואָס קען נאָר טיטולירט ווערען אַלס „מאָנאָלאָג פון אַ משוגענעם" שפיגעט ווייטער מיט׳ן גרעסטען ציניזם די „געדאַנקען" וועגען תלמוד. נאָכדעם ווי משה רבנו ווערט פאָרגעשטעלט אַלס מערדער, ווערט אָפּגעלייקענט די השערה, אַז יודען זענען געווען די ערשטע אויף דער וועלט, וועלכע האָבען געהאַט דעם בעגריף וועגען אַן׳איינציגען גאָט, און דאַן לייענען מיר ווייטער:

„די קאַטוילישע קירך פערטייטשט די אַלע יודישע גרויזאַמקייטען סימבאָליש און אַלעגאָריש. ווייל נאָר אַלס אַלעגאָריעס קענען די דאָזיגע זאַכען פערשטאַנען ווערען אָהן אויפרעגונג. אָבער די יודען פערשטעהען זייערע הייליגע ביכער ווערטליך. זיי פיהרען זיך מיט שחיטות, שווינדלען און פראָסטיטוציע און די איינציגקייט פון זייער גאָט פערשטעהען זיי אויף דעם אופן, אַז זייער גאָט וועט בעזיגען אַלע אַנדערע געטער דעמאָלס, ווען די יודען וועלען בעהערשען אַלע פעלקער אין דער וועלט. זיי גלויבען, אַז צו דעם וועט אַמאָל קומען און צו דעם שטרעבען זיי כסדר".

און דער מטורף ערקלערט : „דערפאַר ווייל מיר קענען די אַלע זאַכען, מוזען מיר בעקעמפען ווי אַמעגערגישסטען די יודען אין אונזער לאַנד און אויסראָטען זיי אַליין און אַלע, וועלכע האָבען אַ שייכות מיט זיי. דער קאַמף וועט זיין אַ שווערער, ווייל די יודען האַלטען זיך פאַר׳ן אויסדערוועהלטע פאָלק. זיי זענען אייניג צווישען זיך און שאַפען אַן׳אונפערשטענדליכע מאַכט".

די יודישע רעליגיע ,ווערט ווייטער געזאָגט, איז נישט קיין טעאָלאָגיע און נישט קיין פילאָזאָפיע נאָר אַ פאָליטישע רעליגיע. דער ציל איז צו בעהערשען די וועלט. אין דער גאַנצער יודישער רעליגיע און אין זייערע הייליגע ביכער איז נישט פערהאַן קיין שפור פון גלויבען אין דער אונשטערבליכקייט פון דער מענשליכער נשמה און אין בעלוינונג און שטראָף אויף יענער וועלט (נו זענען דאָס נישט קיין רייד פון אַ חסר־דעהניק) אין דעריבער מעג מען ביי זיי טון אַלץ אין דער וועלט, נאַר ס׳זאָל זיי זיין גוט אויף דער צייט ווען מען לעבט".

דאָס איז דער אינהאַלט פון דער הקדמה. די ווייטערדיגע אַרטיקלען הויבען זיך אָן מיט אַן׳אויסטייטשונג פון די עשרת הדברות. אין וועלכע „ס׳שטעקט אַלדאָס שלעכטס" און אין לערנען גאַנצע פרקים גמרא. מיר וועלען נאָך ווייטער ברענגען די וואַהנזיניגע רייד און שפּאָטערייען פון „אַרענדאָווניק", כדי צו בעווייזען די דעגענעראַציע פון דעם געזינדעל, ביי וועלכע די איינציגע שפיין איז פערשפרייטען יודען־האַס און אַפילו דורך בולטע פעלשערייען, שווינדלען און עם הארצות.

י. ד.

די ענדעקעס ווידער אויפגעריסען
די נעכטיגע זיצונג פון שטאַט־ראַט

(ענדע פון דער ו־טער זייט)

דער דעלעגאַט פון דער וואָיעוואָדזטווא מאַכט דערויף אויפמערקזאַם דעם פאַרזיצער, וועלכער מאַכט זיך נישט הערען און גזשעגזשעק לייענט דעם פאַרשלאַג פון די ענדעקעס, אין וועלכען עס ווערט געזאָגט:

די דעציזיע פון אינערן־מיניסטער, וועלכע בעשטעטיגט נישט אונזערע קאַנדידאַטען פראָפ. רימאַר זיגמונט פּאַדגורסקי און קאַזשימיעזש קאָוואַלסקי אין פּרעזידיום פון לאָדזער מאַגיסטראַט, איז נישט קיין ריכטיגער, דער מיניסטער האָט בעת׳ן אָננעהמען זיין דעציזיע נישט אָפּגעהיטען אַ גאַנצע רייה פאָרשריפטען, דער מיניסטער האָט נישט אָנגעגעבען קיין מאָטיווען, צוליב וואָס ער בעשטעטיגט נישט אונזערע קאַנדידאַטען, וועלכע האָבען דאָך די נויטיגע קוואַליפיקאַציעס, דעריבער לעגען מיר פאָר צו בעאויפטראַגען די איצטיגע שטאָט־פערוואַלטונג.

איינצוקלאַגען די דעציזיעס פון אינערן־מיניסטער צום העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל

דאַ מעלדען זיך ווידער צום וואָרט די ראַטמענער וואַלטשאַק און ווייצמאַן. פּאַדגורסקי וויל זיי ווייטער נישט געבען דאָס וואָרט, ערקלערנדיג אַז דער דעלעגאַט פון דער וואָיעוואָדזטווע ערלויבט דאָס נישט, הגם ער האָט דעם אויפטראַג פון דעלעגאַט נישט אָנגעווענדעט בנוגע גזשעגזשאַק׳ן. פּאַדגורסקי טוט דאָס אַלץ אונטער דעם דיקטאַט פון קאַפּטשינסקי, וועלכער שטעהט נעבען איהם און רוימט איהם איין, וואָס ער האָט צו טון.

דעם ראַטמאַן ווייצמאַן גיט זיך איין אָפּצוגעבען פון אָרט פאָלגענדע ערקלערונג:

די פעראייניגטע יודישע פראַקציעס פּראָטעסטירען געגען דער האַנדלונג פון פאַרזיצער, א חוץ דעם ערקלערט די פראַקציע, אַז דער ענדעקישער פאַרשלאַג קען בשום אופן נישט בעטראַכט ווערען, ווייל דאָס איז אַ וואַהל־זיצונג און אויף איהר טאָרען קיין שום אַנדערע פראַגען נישט בעטראַכט ווערען.

ראַטמאַן וואַלטשאַק נעהט אַרויף אויף דער טריבונע און פּראָטעסטירט קודם כל געגען דער האַנדלונג פון ענדעקישען פאַרזיצער, וועלכער וויל קיינעם נישט צולאָזען צום וואָרט אַ חוץ זיינע מענשען, דאַן גיט ער אָפּ פאָלגענדע ערקלערונג אין נאָמען פון דער סאָציאַליסטישער פראַקציע.

„מיר האַלטען, אַז דער איצטיגער לאָדזער שטאָט ראַט איז נישט מסוגל צו אַרבייטען לטובת דער שטאָט. אין הסכם מיט דער פרינציפּיעלער שטעלונג פון די סאָציאַליסטען נאָך בעת די ערשטע וואַהלען פון מאַגיסטראַט־פרעזידיום, וועלען אויך איצט

די סאָציאַליסטען נישט אַנטיילנעמען אין די וואַהלען פון מאַגיסטראַט־פרעזידיום

גלייכצייטיג האָט דער רעדנער פּראָטעסטירט געגען דער נייער וואַהל־אָרדינאַציע צום סיום און ערקלערט אַז די סאָציאַליסטישע ראַטמענער פערלאָזען די זיצונג. די סאָציאַליסטען געהען אַרויס פון זאַל זינגענדיג דעם „טשערוואָני שטאַנדאַר", די ענדעקעס זיצען שטיל, ווייל מ׳האָט ביי זיי גענומען אויסגעכאַפּט זייער געוועהר. זייערע אָנהענגער אויף דער גאַלעריע מאַכען אָבער פערשידענע אויסרופען און הויבען אָן צו פייפען, אַנדערע ווידער אויף דער גאַלעריע זינגען מיט און אפּלאָדירען.

נאָכ׳ן אַרויסגעהן פון די סאָציאַליסטען טרעט צו דער פאַרזיצער פּאַדגורסקי אָפּצושטימען דעם ענדעקישען פאַרשלאַג וועגען אָנצוקלאָגען די דעציזיע פון מיניסטער צום העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל. די ענדעקעס הויבען שוין אויף די הענט.

דאָ שטעלט זיך אָבער אויף דער דעלעגאַט פון דער וואָיעוואָדזטווע ה׳ יעלינעק און ערקלערט: איך מאַך דאָס צווייטע מאָל אויפמערקזאַם, אַז קיין שום פאַרשלאַגען קענען נישט אָפּגעשטימט ווערען, היינט איז נישט קיין געוועגליכע זיצונג פון שטאָט־ראַט, נאָר אַ זיצונג, וועלכע איז צונויפגערופען דורך ה׳ וואָיעוואָדע נאָר אויף אדורכצופיהרען די וואַהלען צום מאַגיסטראַט־פרעזידיום.

דער פאָרזיצער פּאַדגורסקי פערלירט זיך און

ווייסט נישט וואָס ער האָט צו טון

פון איין זייט מוז ער פאָלגען דעם דעלעגאַט פון דער וואָיעוואָדזטווע און פון דער אַנדערער זייט פאָדערן איהם אויף זיינע חברים אדוו. קאָוואַלסקי און קאַפּטשינסקי, אַז ער זאָל נישט קוקען אויף די רייד פון דעלעגאַט און זאָל דעם פאַרשלאַג אָפּשטימען. דער בעשלוס פון נאַטשעלניק יעלינעק מוז אָבער אויסגעפיהרט ווערען.

דאַן ווענדעט זיך צום וואָרט ראַטמ. וואַלטשינסקי („בעבע"). פּאַדגורסקי גיט איהם אָבער נישט קיין וואָרט, נאָר דעם ענדעקישען ראַטמאַן בראַנישאַוו קאָוואַלסקי, וועלכער לייענט פאָלגענדע דעקלאַראַציע:

„די ענדעקישע פראַקציע האַלט, אַז דער פראָפ. רימאַר און די ראַטמענער פּאַדגורסקי און קאָוואַלסקי האָבען די נויטיגע קוואַליפיקאַציעס אויף די אַמטען פון פרעזידענט און וויצע־פרעזידענטען, דאָס פסל׳ן די דאָזיגע געוועהלטע קאַנדידאַטען איז אַ בעוויז, אַז דאָס מיניסטעריום וויל נישט צולאָזען די ענדעקעס צו דער מאַכט פון דער לאָדזער שטאָט־פערוואַלטונג. צוליב דעם ערקלערט

די ענדעקישע פראַקציע, אַז זי וועט נישט צוטרעטען צו די וואַהלען

און פערלאָזט די זיצונג. די ענדעקישע פראַקציע שטעלט זיך דאַן אויף און זינגט דאָס אַנטיסעמיטישע ליד „הימן מלאָדיך". דער דעלעגאַט פון דער וואָיעוואָדזטווא און דער רעגירונגס־קאָמיסאַר פערלאָזט די זיצונג.

אדוו. קאָוואַלסקי פּרובט נאָך צו פערלאַנגען פון זיין חבר לדעה פּאַדגורסקי, אַז ער זאָל אָפּשטימען דעם פאַרשלאַג וועגען אָנקלאָגען די דעציזיע פון אינערן־מיניסטעריום צום אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל די יודישע ראַטמענער, כ. ה. און „בעבע" האָבען אָבער שוין געהאַט פערלאָזען די זיצונג און אין אַלגעמיינעם טומעל ערקלערט פּאַדגורסקי, אַז צוליב דעם וואָס ס׳איז נישט פאַרהאַן קיין קוואָרום שליסט ער די זיצונג. אויף דער גאַלעריע קומט דערווייל פאָר אַן׳ענדעקישער מיטינג. מ׳האַלט אַ רעדע, מען מאַכט פערשידענע אַנטי־רעגירונגס־ און אַנטיסעמיטישע אויסגעשרייען און די זיצונג לעזט זיך איינציגווייז אויף.

וואָס וועט איצט זיין?

לויט די פאַרשריפטען קען שוין איצט נישט פאָרקומען מעהר קיין זיצונג, אויף וועלכער ס׳זאָל געוועהלט ווערען א פרעזידיום פון מאַגיסטראַט, לויט די זעלבע פאַרשריפטען דאַרף מען בעטראַכטען, אז דער איצטיגער צוזאַמענשטעל פון לאָדזער שטאָט־ראַט איז נישט מעהר פעהיג אויסצווועהלען קיין פרעזידענט און וויצע־פרעזידענטען און דער מיניסטער דאַרף איצט בעשטימען א פרעזידענט און וויצע פרעזידענטען, אָבער נאָר אויף איין יאָהר, דאַן דאַרפען פאָרקומען נייע וואַהלען.

אין לאָדז איז אָבער די לאַגע אַנדערש, א חוץ דעם וואָס ס׳איז נישט פאַרהאַן קיין פרעזידיום פון דער שטאָט־פערוואַלטונג, האָט די שטאָט אויך נישט קיין „בודזשעט", ווייל ווי בעקאַנט, איז דער ענדעקישער בודזשעט אָפּגעוואָרפען געוואָרען אויף דער פאָריגער זיצונג פון שטאָט־ראַט. אין דעם פאַל איז נישט פאַרהאַן קיין אַנ׳אַנדער אויסוועג ווי דער שטאָט־ראַט מוז פונאַנדערגעלאָזען ווערען, אויב דאָס וועט געשעהן, מוזען די נייע וואַהלען פאָרקומען שפּעטסטענס 6 חדשים נאָך דעם פונאַנדערלאָזען דעם שטאָט־ראַט.

מ׳דאַרף זיך רעכנען דערמיט, אַז נעכטען איז פאָרגעקומען די לעצטע זיצונג פון דעם „וועלט־בעריהמטען" לאָדזער שטאָט־ראַט.

Dr. med. H. LUBICZ
פאַר הויט. ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 114-32
עמפּפאַנגס־שעה׳ן 8–10, 12–2 און 5–8 אָוועגד
זונטאָג פון 9–11 בייטאָג און יום־טוב פון 9–1.
פאַר דאַמען — אַ בעזונדערער וואַרטע־זאַל.

רעפעראַט פון בערל לאָקער אין „פילהאַרמאָניע"

נעכטען האָט אין אונזער שטאָט געוויילט דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, לייטער פון אָרגאַניזאַציע דעפּאַרטאַמענט ה. בערל לאָקער פון לאָנדאָן.

6 אַ זייגער נאָכמיטאָג איז אין לאָקאַל פון קרן היסוד אויף דער שרודמיעסקאַ 29 פאָרגעקומען אַ פּרעסע־קאָנפערענץ מיט דער בעטייליגונג פון פאַר שטעהער פון דער יודישער און פּוילישער פּרעסע. ה׳ לאָקער האָט אין אַ גלענצענדען רעפעראַט געשילדערט די דערגרייכונגען פון דער ציוניסטישער בעוועגונג אין משך פון די לעצטע יאָהרען און זיך בעזונדערס אָפּגעשטעלט אויף דער געשעפענער לאַגע אין שייכות מיט די לעצטע געשעהענישען אין, דער אָרגאַניזאַציע.

אין אָוענד איז אין פילהאַרמאָניע זאָל פאָר געקומען אַ פאָרלעזונג אויף דער טעמע „דער וועג פאָראויס".

אַ גענויערען בעריכט וועגען דער פאָרלעזונג וועלען מיר ברענגען מאָרגען.

א שטרייק פון דעם לעהרער און ערציהונגס־פערסאָנאַל
אין יתומים־הויז אויף פולנאַצנאַ 39

אין יתומים־הויז אויף פולנאַצנאַ 39 דויערט שוין זייט 2 וואָכען אַ שטרייק פון דעם לעהרער און ערציהונגס־פערסאָנאַל. די לעהרער האָבען געבעטען אַ העכערונג פון זייערע הונגער־לוינען. די פערוואַלטונג איז געפאַלען אויף אַ שכל: רעדוצירען די גאַזשע ביי איינעם און פון דעם דערלעגען די גאַזשעס פאַר די איבריגע.

אויף אַזאַ לעזען די פראַגע איז דער פערסאָנאַל נישט איינגעגאַנגען און עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ פערקשנ׳טער קאַמף צווישען דעם לעהרער־פערסאָנאַל און די דאַמען־פּאַטראָנעסעס פון דער פערוואַלטונג.

דערווייל ליידען די קינדער.

פאַבריקס־דעלעגאַטען פרייגעשפּראָכען
ווייל זיי פיהרען אויס דעם ווילען פון די אַרבייטער וואָס האָבען זיי געוועהלט

אין דער פירמע וואַרשאַווסקי (פּשענדזעלניאַ נאַ 20) האָט אויסגעבראָכען אַ שטרייק, בעת וועלכער די אַרבייטער האָבען נישט דערלאָזט אָפּנעהמען קיין שום סחורה און אָקופּירט די פאַבריק.

די דירעקציע פון דער פאַבריק האָט אָנגעקלאָגט די אַרבייטער־דעלעגאַטען: געלבאַרד, אַזשעכאָווסקי, אייכלער, מיקאַלאַיטשיק און ווילטשינסקי אַז זיי האָבען שאָדען געבראַכט דער פאַבריק.

דאָס געריכט האָט די אַרבייטער־דעלעגאַטען פרייגעשפּראָכען, אַרויסגעהענדיג פון׳ם שטאַנדפּונקט אַז די דעלעגאַטען האָבען ערפילט דעם ווילען פון די אַרבייטער, וואָס האָבען זיי געוועהלט.

Dr. Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
נעמהט אָן אין הויט־ און וועגערישע
קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע
פון 8–11 בייטאָג און פון 4–9 אָוועגד

Doktór
Z. Henrykowski
ספּעציאַל־ארצט פאַר וועגערישע
הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
וואוינט יעצט
טראַוגוטאַ 9
טעל. 262-98
נעהמט אָן פון 8–11 און פון 6–9 אָוענד.
פאַר פרויען אַ ספּעצ. וואַרטע־זאַל

פּײערליכע אַזכּרה נאָכ׳ן מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי אין לוטאָמירסק

לאָדזער בערעק-יאָסעלעוויטש-לעגיאָן באַטײליגט זיך אין דער אַזכּרה

(בריף פון לוטאָמירסק)

דאָס שטעטעלע לוטאָמירסק, וואָס ליגט אינ־גאַנצען אַ צוואַנציג קילאָמעטער פון לאָדז, אונ־טערשיידעט זיך שטאַרק פון אַנדערע שטעטלעך פון דעם מין.

אָט דאָס קלײנע שטעטעלע, וואָס איז אײנס פון די עלטסטע שטעטלעך אין פּוילען, און איז באַקאַנט אין דער געשיכטע פון לאָדז מיט איהר בעת־עולם, ווי אַהין מ׳האָט אין די ערשטע יאָהרען געפיהרט יודישע מתים פון לאָדז, פאַרמאָגט באַר הײנט צו טאָג נישט קײן עלעקטרישע באַלײכטונג. זעגע[illegible] די לוטאָמירסקער גאַסען בײנאַכט אײנגעהילט אין געדיכטען פינסטערניש און ווען נישט די עטליכע קאַרגע פלאַמלעך, וואָס שפּאַרען אַרויס פון די פענסטער —

די הונדערט און זעכציג לוטאָמירסקער יודישע משפּחות זײ ציהען זײער „חיונה" פון „וואַיאַוש" — די פאָהרען מיט אײגענע וועגענער אײנגעשפּאַנט אין אויסגעדאַרטע שקאַפּעס און שטעלען צו סחורה די היגע קאַלאַניאַל־געוועלבער. איז טאַקע די קאָנ־קורענץ צווישען די „וואַיאַזשאָרען" זעהר גרויס.

און די יוגענד?

רײסט זיך אין דער גרויסער שטאָט, וואו אַרבײט איז שווער צו בעקומען, קומט מען צוריק אין שטעטל, און מ׳פינסטערט אָפּ דאָס ביסעל יאָהרען. מ׳האָט חתונה צווישען זיך, מ׳האָט קינ־דער, צו וועלכע עס געהען איבער בירושה די וועגענער מיט די „פּרנסות"...

* * *

דעם זונטאָג האָט לוטאָמירסק, אין צוזאַמען־האַנג מיט׳ן קומען פון לאָדזער בערעק־יאָסעלעוויטש לעגיאָן, בעקומען אַ יום־טוב׳דיגען אויסזעהען. די לעגיאָניסטען האָבען דעם וועג לאָדז־לו־טאָמירסק אַדורכגעמאַכט צו פוס, אויף זײערע פּנים׳ער איז אָבער געווען קנאַפּ וואָס אָנצוזעהען, אַז זײ זענען געגאַנגען בערך צוואַנציג קילאָמעטער צופוס אין פולער בעוואָפנונג.

די היגע קהלה מיט׳ן רב יחיאל וואַלבראָמסקי בראש האָט אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן פערענדיגען דעם נאַציאָנאַלען טרויער נאָכ׳ן מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי אײנגעאָרדענט אַ אַזכּרה אין שוהל און פערבעטען דעם לעגיאָן.

צוזאַמען מיט׳ן לעגיאָן זענען געקומען דער קאָמענדאַנט צבי מײזלער, מיליטערישער ראַבינער גאָלדשטײן, חזן פון דער ווילקער שוהל ליב ראַסקין, קינסטלער אַרטור שיק, און פרוי, פער־וואַלטונגס־מיטגלידער און אַנד.

די אַזכּרה האָבען אָפּגעריכט, קאַנטאָר ראַסקין, מיליטערישער ראַבינער גאָלדשטײן און לוטאָ־מירסקער רב. נאָכ׳ן אָפּזינגען דעם נאַציאָנאַלען הימן, האָט קאָמענדאַנט מײזלער געדאַנקט דער לוטאָמירסקער קהלה מיט׳ן רב בראש פאַר איהר גאַסטפרײנדליכקײט, אויך די דעלעגאַציעס פון די ציוניסטישער און האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציע וועל־כע האָבען זיך באַטײליגט אין קבלת־פּנים און אין דער אַזכּרה מיט די פאָהנער.

* * *

דאָס שטעטעל האָט, ווי שוין דערמאָנט, בע־קומען אַ גאַנץ אַנדערען אויסזעהען צוליב׳ן קומען פון לעגיאָן. עס וואָלט געווען גלײך, אַז אין לוטאָ־מירסק זאָל געשאַפען ווערען אַ בערעק־יאָסעלע־וויטש־לעגיאָן.

ל.

ראַדיאָ - פּראָגראַם

מיטוואָך, ד. 26 יוני

6.63 — גימנאַסטיק. 6.50 — פּליטען, 7.30 — פּליטען. 8.05 — אוידיציע פאַר פּאַבּאַראָוועס. 11.57 — צײט־סיגנאַל. 12.03 — ידיעות. 12.05 — ידיעות. 12.15 — פאַר זומער וואוינונגען און קור ערטער. 12.30 — פּליטען, 3.15 — בערזע. 3.25 — עקספּאָרט.. 3.30 — קאָנצערט. 4 — שמועס פאַר פרויען. 4.15 — מוזיק, 5 — לידער. 5.15 — פּלי טען. 6 — פרעהליכער סקעטש. 6.15 — „גאַנץ פּוילן זינגט". 6.30 — בריף צו קינדער. 6.45 — פּליטען 7.15 — רעקלאַמע - קאָנצערט. 7.30 — קאָנצערט. 7.50 — „די וועלט לאַכט". 8 — פּליטען. 8.10 — שאָפּין־קאָנצערט. 9.30 — „יוזעף פּילסודסקי אין דער רעוואָלוציע־צײט", רעפעראַט פון ד״ר ליפּינ־סקי. 9.40 — קאָנצערט. 10.05 — ספּאָרט. 10.15 — קאָנצערט. בעת דער פּויזע ידיעות און קאָמוני־קאַטען.

Dr. med. P. Braun
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקה.
נעהמט אָן פון 8–1 און פון 4–8 אוו.
Cegielniana 4, tel. 100-57.

ליבעס־דראַמע אויפ׳ן גרונד פון אימפּאָנירענדע רעווי א. נ.
הײנט און פאָלגענדע טעג!
„די דאַמע פון מאָולען־רוזש"
פּרעכטיגער עראָטישער פילם. אויסער׳ן פּראָגראַם: קלאַנג־צונאַבע און אַקטואַליטעטען. דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט.
אָנהײב פון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 4.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12:30 בײטאָג

קלאַנג־קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

קלײנע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

ווישניאָוואַ־גוראַ טעל. 7
פּענסיאָנאַט ZDROWIE
פון פרוי ראַפּאַפּאָרט. טעל. 7
נעבען דער פלאַזשע
עקספּעהלט פּרעכטיגע, זוניגע צימערן עלעק־טרישע ליכט, לויפענד וואַסער.
פאַרציגליכע קיך. צוגענגליכע פּרײזען!

צו די ה"ה גנבים!
מאָנטאָג אין דעפּריה האָט מען מיר אין אַנדזשיעיעוו. אַרויסגעגנב׳עט אַ פּאָרט־פעל מיט 20 זל., וועקסלען, 2 וויזאַקען און פערשידענע דאָקומענטען, וועלכע האָבען פאַר קײנעם קײן ווערט נישט. אָפּצוגעבענען נעגען בעלוינונג צו קאַלפּוס, נאָוואָמיעסקאַ 12. דיסקרעציע בעזיכערט. בעוואָרענישען זענען געמאַכט געוואָרען.

שנעל־דרוקערײ
בראַמבערג
עגעלניאַנאַ 8. טעל. 255-09
פיהרט אויס:
בריף־בויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, קוויטאַנציעס, פערלאָבונגס־ און חתונה־קאַרטען, וויזיט־קאַרטען, פאַבריק־ און קאָנטעקסט־עטי־קעטען, שטרימף־באַנדראָלען
רעעל מאָדערן אין שעהן און ביליג !!!

OGŁOSZENIE.
Zarząd Miejski w Łodzi podaje do publicznej wiadomości, że są do wynajęcia 1-pokojowe i 2-pokojowe z kuchnią i wygodami mieszkania w domach Miejskiego Osiedla im. Montwiłła-Mireckiego.
O przydział tych mieszkań ubiegać się mogą osoby, posiadające stałe zatrudnienie.
Bliższych informacyj udziela Administracja Osiedla przy ul. Srebrzyńskiej Nr. 85 – I wejście, telefon Nr. 175-43.
Łódź, dn. 25 czerwca 1935 roku.
Zarząd Miejski w Łodzi.

וויכטיג פאַר פּלוש־וועבער און פאַבריקאַנטען
כ׳נעם אָן צו טרײבען און שערען פּלוש, נאָ־זשוטקעס, גאָבעלין, פערשידענע זײדע און בוימוואָל אויף קראַפט און האַנד קלענערע און גרעסערע קוואַנטום פּינקטלעך אויסגעפיהרט: רעעלע בעהאַנדלונג.
ראַבינאָוויטש, קאַמיענאַ 22, וו. 12

פּריוואַטע לעקציעס
אַ קוואַליפיצירטער שלאָסער־אַרבײ־טער ווערט געזוכט צו אַרבײט אויף אַ גאַנץ יאָהר. אָפערטען פאַר „שלאָסער" אין אַדמין.

נויטיג קוואַליפיצירטע האַנד־נײהע־רינס צו כוויטערס. אַלעע 1. מאַי 4, בײ טוראַבינער. 9216

פערשידענעס
אין צענטרום שטאָט אַ הויז, וואָס טראָגט 32,000 זל. יעהרליך, פּרײזווירדיג צו פערקויפען. אָפערטען אונטער "32,000", אין אַדמיניסטר. 9217

קאָנדיטאָרײ־רעסטאָראַן, ערסטקל. אײנגעאָרדענט, צו פערקויפען צוליב אָב־פאָהר. צו ערפאַהרען שרודמיעסקאַ 2, בײם פריזיער. 9215

צו פערקויפען אַ דעקל־שער און אַ נײה־מאַשינדעל צו העפטען, ווי אויך אַ פּרעס צו ביכער. צו ערפאַהרען בײ באַרובקאַ, פּיעטריקאָווער 25.

Zaginiony został kwit inkasowy za Nr. 504191 5/6 wyd. przez Bank Kupiecko-Kredytowy na imię D. Kon. Kwit unieważnia się.

לאָקאַלען
2 pokoje z kuchnią, wszelkiemi wygodami. front, III piętro, ul. Piłsudskiego 57.

אָנ׳גרט צו שלאָפען פאַר 2 אינ־טעליגענטע יונגעלײט מיט אַ בעזונדערען אײנגאַנג מיט אַלע בעקוועהמליכקײטען. צו ערפאַהרען פּאָלודניאָוואַ 12, פּראָנט, 1. שטאָק, וו. 18. 9223

Dr. Med.
J. Schlosser
כירורג
צעגעלניאַנאַ 30 טעל. 122-16
נעהמט אָן טעגליך פון 4–7 אָוו.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין־קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

אַבציעמאַרקען־פאַבריק
WYTWÓRNIA ODBIJANEK
פאַר: שטרימף, מאַנופאַק־טור, זײדע, טריקאָטאַזשן און גאַרבערײען
פערטיגט אויס די דרוקערײ
„FUTURA"
Piotrkowska 64, tel. 236-25.

אויטאָגענישע שווײסונגען מעטאַל־בעאַרבײטונגען שלאָסערײ־אַרבײטען מאַשינען־טײלען און ווערקצײג
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
11-טער ליסטאָפּאַד 11-13

Starszy Felczer
B. JOSKOWICZ
PÓŁNOCNA 4, tel. 141-86
שטעלט טעגליך פּאַקען מיט פרישע קראָוויאַנקע און גיט אַרויס שוויצבאַנקעס.
נעהמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4 ביז 9 נאָכמ.

פאַר גאָלד, בריליאַנטען
און לאָמבאַרד־קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרײזען
י. קאָפּערוש,
לאָדז, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 10
פר. ערשטער שטאָק. טעל. 226-51

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהײטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11. טעל. 246-09
נעמט אָן פון 4–8 אָוונט.

Inż. A. RUSSAK
געשוואוירענער איבערזעצער
פאַר די פראַנצויזישע, רוסישע, יודישע און העברעאישע שפּראַכען
(אין בעצירק פון אַפּעלאַציע־געריכט)
נאַרוטאָוויטשאַ 47, טעל. 245-08.
די קאַנצעלאַריע ערלעדיגט אויך דאָקו־מענטען אין דײטש, ענגליש, איטאַליעניש.

לעטשניצע
פאַר וועניריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
וועניריש־קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט־קראַנקהײטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס־סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען־קאַבינעט
ווענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום
פון 9 פריה ביז 8 אַ זײגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

ד״ר
ס. קאַנטאָר
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהײטען (מענער־שוואַכע)
פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45.
נעמט אָן פון 8–2 נ״מ און פון 6–9 אָוו.

סאַנאַטאָריום
אין כעלמי
פאַר דערוואַקסענע און קינדער
איז ווידער געעפענט!
שטענדיגע ערצטליכע בעהאַנדלונג. פאַר. ציגליכע ריטועל־דיעטעטישע קיך און אַלע בעקוועהמליכקײטען. מעסיגע פּרײזען!
צו ערפאַהרען אויפ׳ן אָרט און אין לאָדז טעלעפ. 122-60 און 127-81.
לונגען־לײדענדע ווערען נישט אָנגענומען.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקהײטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
אָנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פּראָנט, 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאָג און יום־טוב פון 9–1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

ד״ר העלצער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהײטען און מענער־שוואַכע
פּיאָטרקאָווסקאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.
זונטאָג פון 10–12 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.
אויבעטמיטעלעס — לעטשניצע־פּרײז

אַנאָנסען־פּרײז פאַר אַ מילימעטער־שורה
אויבען טעקסט–18 גר., פרײטאָג און ערב־יום־טוב–24 גר. אין דער ווײס שפּאַלטען
אין טעקסט–40 · · · · · 60– · · · · 4 ·
הינטער טעקסט–12 · · · · · 18– · · · · ·
[illegible] 50 [illegible] 100 [illegible] — 10 גר. [illegible]

[illegible] 20 גר. [illegible]
(אין דער ווײס שפּאַלטען)
[illegible] 15 [illegible] 1 זל. [illegible]
[illegible] — 10 גר.

אַבאָנעמענטס־פּרײז:
אין לאָדז — [illegible] אַ חודש מיט צושטעלען אַ הײם. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקע–1 דאָל.

[illegible] עלטערע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס. [illegible] נישט צום איבערדריקען די אַנאָנס. [illegible] פאַר דעם אַנאָנס

[illegible] אינהאַלט און [illegible] פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַד[illegible] און [illegible]

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman